

KUPI VEČ, KUPI CENEJE!

Iz Sombotela piše

Da ne bo nesporazuma, nisem čisto nič žalosten, ker je prejšnji režim na Madžarskem izdihnil svojo dušo. Prav nasprotno. Nova oblast na Madžarskem se na vsa usta hvali, da še nikoli ni bilo v tej ljubi deželi tako čudovite demokracije, kakor dandanašnja. Pred kratkim sem se pogovarjal z milijonskim očetom, ki se je po 34 letih poslanstva v Paragvaju vrnil v Köszeg. Na vprašanje, ali kot misijonar ni imel težav s tamkajšnjimi oblastmi, v zvezi s katerimi se je večkrat govorilo, da so nagnjene k diktatorstvu, mi je dr. Gaal dejal, da trenutno na Ogrskem ni niti petine demokracije, ki jo je užival v »diktatorskem« Paragvaju. Pod demokracijo niso mišljene samo navidezne politične svoboščine, ampak celotno življenje.

Kaj imajo od tega kmetje, da smejo pred parlamentom stavkati, ko pa svojih osemsto milijonov litrov mlečnega presečka kljub temu ne bodo mogli prodati? Isto velja za ogromne presečke mesa. Kaj imajo od tega Madžari, da imajo demokratično izvoljeno skupščino, ko ta tajno zaseda. Šušlja se o nekih, v zalivsko vojno zapletenih tujih letalih in madžarskem zračnem prostoru.

Nam novinarjem večkrat očitajo, kaj neki nergamo, ko

Simbolična demokracija

pa, na Madžarskem uživamo svobodo tiska kot menda nikjer v Evropi. Dober štos, ni kaj. Resnici na ljubo nekateri stanovski kolegi zares pretiravajo s podtikanjem in čenčami. To pa še ni isto kot svoboda tiska. Veliko dezinformacij je ravno zavoljo tega, ker ni pravih informacij. Nikoli prej ni bilo toliko zaprtih zasedanj, sej, sestankov kot v zadnjem času. Na obeh občinskih stavbah, šolah, uradih so zamenjali nekdanje socialistične grbe s kronami. Prav. Ni pa v redu, da se burokracija povsod še bolj hohoti kot prej.

Na večjezičnih »pozdravnih« tablah na mejnih prehodih je v sredini velika, izstopajoča bela lisa. Z belo barvo so prebarvani nekdanji grbi, novih pa še ni. Pri vsakem prestopu meje me je malo strah, če ne bom imel težav, ker svojo državo zapuščam s potnim listom, ki ima demokratični stari grb. Isto lahko povemo o osebnih izkaznicah, vozniskem dovoljenju, šolskem spričevanju, izvlečku iz mrljske knjige. Upam, da zavoljo te zamude demokratizacije vsaj tisti, ki tačas zapuščajo solžno dolino, ne bodo utrpeli nepopravljive škode pri najvišjih oblasteh v oblikah.

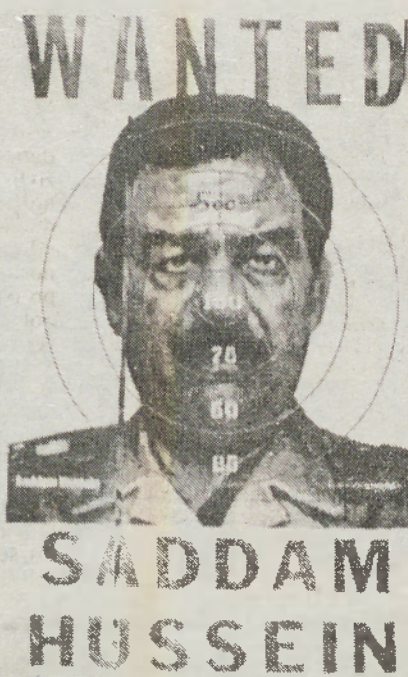
Po novem so se tudi postarši znebili nesrečne zvezde. Znebili so se tudi stare socialistične razvade, da so se tu pa tam izgubila navadna pisma. Zdaj že pluralistični poštni urad v Sombotelu je do januarja združil na desetine priporočnih pism, ki so jih avgusta oddali nekdanji interniranci s prušnjami za rehabilitacijo.

Novemu parlamentu v enem letu še ni uspelo sprejeti zakona o zemlji. V zalivu divja vojna, madžarski vladi pa je najnovejši zakon o odklivanjih. Kmetje pa si samovoljno delijo zemljo — resda zdaj če s praviimi zastavami in kokardami — na združnih posevkih. In k temu jih spodbuja — kot se spodbija v pravnih državah — tudi volja parlamentarne frakcije malih kmetov, ki so povrh koalicijski partnerji. Priznana simbolična pomena je tudi skupina 37 vojaških zdravnikov v Saudski Arabiji. Ali se je zares moč proti bagdadschemu kalifu — diktatorju boriti s simbolizmom? Ali pa je bistvo madžarske simbolične demokracije (pomoči!) ravno v vprašanju, ki so ga Madžari zastavili znanemu ameriskemu politologu? Namreč, ali se v Ameriki kaj govori o madžarski »udeležbi v vojni«? Ali bo to pomenilo kakšno materialno kuriozo za Madžare po vojni? Bolj kot simbolizem me zanima, kaj bo z gospodarskimi grbi — na naši grbi.

Francek MUKIČ

POIŠČITE KRIVCA!

Kormorani s kuvajtsko-saudske meje so najboljše občutili ekološki terorizem Sadama Huseina, ki je spustil v zaliv na stotisoče sodov nafte. Zato so si kanadski piloti v svoji bazi v Katartu na vrata prilipili poster iraškega voditelja. Takšne posterje pomnimo iz slovitih ameriških westernov.

Husein Taher Postar

Kako dolgo še NATO?

Od konca hladne vojne in prenehanja konfrontacije s Sovjetsko zvezo se 16 članic atlantskega zavezništva pospešeno ukvarja z oceno nove vloge pakta NATO. Aktualno je vprašanje njegovega nadaljnjega obstoja, in čedalje več je predlogov, da naj sledi varšavskemu paktu ter razpusti svojo vojaško strukturo, hkrati pa izroči svoje varnostne odgovornosti v Evropi novim evropskim institucijam, kot je Konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi, ki naj bi imela lastno delovno silo.

Toda v vodstvu pakta NATO menijo, da mora ostati atlantsko zavezništvo glavni stebel novega evropskega sistema varnosti, v katerega naj bi bili vključeni tudi varnostni odnosi z Ameriko. Za jugoslovanske razmere je morda najbolj zanimiva izjava, da mora NATO zagotavljati jamstvo proti naraščanju nacionalizma in morebitni eksploziji nemirov v vzhodni Evropi in Sovjetski zvezi. Po končani zalivski krizi pa naj bi zagotovili »mašinerijo« za ravnanje v kriznih razmerah in za preprečevanje kriz znotraj in zunaj Evrope. Pri tem pa ne gre, kot pripominjajo, da bi NATO postal nekaj svetovni žandar ali da bi se vpletal v varnostne probleme vsega sveta, ampak mora storiti na tem področju več, kot je doslej. Sovjetske vojaške vrhove, ki so vznemirjeni nad možnostjo, da bi se nekdanje vzhodnoevropske zaveznice slej ali prej znašle pod zahodnim obrambnim »dežnikom«, pa so pomirili s trditvijo, da v naslednjih nekaj letih ni predvideno, da bi pakt NATO v svoje članstvo sprejel kakšno novo državo. Hkrati pa bo NATO ob začetku novega leta pripravljen odobriti začetek ameriško-sovjetskih pogajanj o zmanjšanju jedrskega orožja kratkega dosega v Evropi.

Noriega v službi CIA

Ameriška vlada je priznala, da je bil nekdanji panamski diktator, general Noriega, na plačilnem seznamu osrednje ameriške obveščevalne službe CIA, vendar pa nikakor ni dobil toliko denarja, kot to trdijo nekateri. Ameriška vlada priznava, da so generalu Noriegi plačali vsega skupaj 322 tisoč dolarjev.

SE ZGODOVINA PONAVLJA?

Sodeč po številnih demonstracijah po svetu se velik del mednarodne javnosti zavzema za ustavitev zalivske vojne. Toda voditelji, ki premikajo vzvode vojaških operacij in hkrati razglašajo, da gre za pravično vojno, ki bo omogočila mir, se na njihove pozive ne ozirajo, kajti te zahteve tačas niso po volji njihovim političnim ciljem. Možnosti za mirno rešitev zalivske krize pa še zdaleč niso izčrpane. Zato bi se morala diplomatska dejavnost še povečati, saj ni izključeno, da bi dodatni pritiski na Sadama Huseina utegnili privedi do nenadzorovanih posegov iraške vojske, ki ima po številnih ocenah v zalogi še precej smrtonosnega orožja.

Mirovne pobude so aktualne tudi zato, ker je dobila vojna s spopadom pehotnih enot še dodatne razsežnosti. Težko si je namreč predstavljati, na kakšen način naj bi ameriški predsednik Bush pred domačo javnostjo vedno znova upravičeval smrt tisočev vojakov, ki so še vedno le figure na šahovnici vojaških strategov. Nekdanji vplivni ameriški politik Henry Kissinger, ki pozna ameriške travme še iz časov korejske vojne in Vietnamske, opozarja na dodatno nevarnost. To so zaostritve v Sovjetski zvezi, ki utegnejo po njegovem izzvati celo hujske posledice kot zalivska vojna. Hkrati z množičnimi protesti proti Gorbačovju se namreč krepi položaj sovjetskega vojaško-industrijskega kompleksa, ki je nekot izdatno podpiral iraški militarizem.

Zaradi poskusa ponovne vzpostavitve svetovnega ravnotežja, ki je po mnenju nekaterih sovjetskih generalov edini sposoben ohraniti svetovni mir, pa ta vojaški aparat zato še zdaleč ni zavrnil možnosti, da bi še naprej vzdrževal izrojene režime, kot je Sadamov. Toda pričotnotranjih težav je Sovjetska zveza izgubila precej vpliva na mednarodno skupnost. Tako imajo Združene države Amerike in njini zavez-

Dimna zavesa nad Zalivom

Iračani so zažgali bazen z nafto v Vafri v Kuvajtu, da bi tako nad zalivsko fronto ustvarili dimno zaveso, trdijo predstavniki naftne industrije v Dahrnanu. Domnevajo, da bi bazen, velik kot nogometno igrišče, lahko gorel več tednov. Iračani so zažgali tudi več vrtin, vendar zavezništvo domnevajo, da gre za manjše požare, ki bodo sami ugasnili. V Bagdadu so sporočili, da so ameriška letala bombardirala več iraških tankerjev. V zalivske vode so se iztekale ogromne količine nafte. Radio Bagdad opozarja na možnost ekološke katastrofe. Če bi Iračani zažgali vse naftne izvire v okupiranem Kuvajtu, bi lahko prišlo do spremembe podnebja nad celotnim Zalivom, Arabijo. Bliznjim vzhodom in velikim delom Sredozemlja.

Zal se iraška stališča niso spremenila. Sadam Husein se namreč ne odrekla ozemeljskim zahtevam do Kuvajta, nespremenjeno pa ostaja tudi njegovo stališče do palestinskega vprašanja. Zalivska vojna se medtem nadaljuje. Žrtve padajo na obeh straneh, če niti ne govorimo posebej o vse večji gmotni in ekološki škodi, ki jo bo verjetno zelo kmalu občutil ves svet.

Kiro Gligorov — predsednik Makedonije

Po Srbiji (Slobodan Milošević) in Bosni in Hercegovini (Alija Izetbegović) je tudi Makedonija dobila novo vodstvo. Predsednik republike je postal edini kandidat iz vrst prenoviteljev Kiro Gligorov, ki je v drugem krogu tajnih volitev dobil potrebno dvotretjinsko podporo parlamenta. 73-letni Kiro Gligorov je po vojni opravljal vrsto pomembnih družbenopolitičnih funkcij, med drugim je bil podpredsednik zvezne vlade, predsednik zvezne skupščine, zvezni poslanec itd.

NOVI NORVEŠKI KRALJ

V starosti 87 let je v Oslu preminil kralj Olav V. Kot zahteva norveška ustava, ga je nasledil njegov sin, princ prestolonaslednik Harald, ki si je med vladanjem Olava V. pridobil veliko izkušnje. 53-letni novi kralj je preudaren voditelj, kot njegov pokojni oče, ki so ga Norvežani globoko spoštovali. Sicer pa se je novi kralj, ki je leta 1987 postal svetovni prvak v jadrnanju, udeležil tudi več olimpijskih iger.

Pomoč tržnemu gospodarstvu SZ

Britanska vlada bo v prihodnjih dveh letih namenila 20 milijonov funtov za strokovno usposabljanje sovjetskih državljanov za potrebe tržnega gospodarstva. Ta britanska pomoč bo usmerjena v 4 poglavne dejavnosti: razvažanje hrane in kmetijstvo, poraba energije, ustanavljanje malih podjetij in finančne storitve.

v žarišču dogodkov

niki zdaj večjo odgovornost za svetovni mir kot kdaj prej. To pa Američanom ne sme dati večjih pravic, kot jih zahteva mednarodna volja. In tudi zaradi te bojzani je treba še dodatno okrepiti mirovno dejavnost, predvsem Združenih narodov in Evropske skupnosti ter drugih svetovnih in regionalnih teles.

Kar pa zadeva neuvrščene, našemu zunanjemu ministru Budimirju Lončarju ne gre oporekati naporov za mir. Toda odnos do zalivske vojne je še bolj razgalil jalovost, predvsem pa razcepljenost tega gibanja. Sicer pa deluje Jugoslavija kot predsedujoča neuvrščenih v tej vlogi precej groteskno. Posebej ob dejstvu — in to potrjujejo mnoge ocene — da je takoj po Zalivu in Pribaltiku tretje svetovno krizno žarišče. Ob zalivski vojni pa se pojavljajo najrazličnejša uganjanja in pomisleki: odvisno pač od interesov, ki jih države ali posamezniki zastopajo. Vseeno pa bi veljalo spomniti na Heideggerjevo misel, da se človek zaradi svoje končnosti ne sme zapletati v neskončne dileme. Zato je treba preprečiti, da bi se v to smer prevesila tudi zalivska vojna.

V tej zvezi je gotovo zanimiva misel avstralskega premiera Howa, ki je v parlamentu zahteval podporo za udeležbo Avstralije v mednarodnih silah v Zalivu, saj je v govoru primerjal iraško invazijo na Kuvajt s Hitlerjevim napadom in aneksijo Avstrije ter pozneje napadom na Češkoslovaško. Slabo ravnanje z vojnimi ujetniki v Iraku pa pomeni gotovo vojni zločin, ki ne more ostati nekažnovan. Izvajanje izraela in Saudske Arabije pa še stopnjuje politično in vojaško napetost v tem delu sveta.

Milan JERŠE

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Kako šibka točka je bil vojaški vrh avnojske Jugoslavije, v katerem so prihajala do izraza mednacionalna trenja, seveda skrbno skrivana, je razvidno tudi iz dejstva, da se je ravno tu sprožil plaz velikosrbske propagande.

(Danas — Zagreb)

Če sedanje militantne konfrontacije ne bodo čimprej zamenjali demokracija, razumevanje in strpnost, se utegnijo narodi in regijski antagonizmi v tem delu Jugoslavije spremeniti v mednacionalno vojno.

(Politika — Beograd)

Demokracija je širši pojem od svobode naroda. To pa je le ena od oblik demokracije, gotovo pomembna, vendar ne edina. Zato se utegnemo, če bomo vse stavili na narod, vnovič znajti v suženjstvu.

(Nedelja — Beograd)

Tudi Hrvaška za odcepitev?

Na izrednem zasedanju hrvaškega Sabora je predsednik republike Hrvaške dr. Franjo Tuđman opozoril, da bi bil morebitni poseg armade na njihovo ozemlje neposredno vzrok za samoodločbo o odcepitvi. Povod je bilo sporočilo zveznega sekretariata za ljudsko obrambo. Cilj večdnednega zasedanja hrvaškega Sabora je bilo sprejetje sklepov o zaščiti suverenosti, integritete in ozemeljske nedotakljivosti republike Hrvaške. Po besedah hrvaškega predsednika sporočilo zveznega sekretariata za ljudsko obrambo meji že na napoved vojne Hrvaški. Izrazil je upanje, da gre za pomoto oz. za to, da se vojaški vrh v novih demokratičnih razmerah ne znajde najbolje.

Pomirjujoče pa zveni dogovor med zveznim predsedstvom in vodstvom Hrvaške, po katerem so opravili demobilizacijo rezervne sestave hrvaške milice, enote JLA pa so hkrati stopnjo vojne pripravljenosti vrnile na raven rednih mirnodopskih razmer. Na ta način bodo, kot je rečeno v sporočilu, ustvarjeni pogoji za popolnoma normalni potek življenja in odpravo mednacionalne konfrontacije. Pomemben pa je vsekakor tudi dogovor med vodstvom Srbije in Hrvaške, da se bodo delovni pogovori nadaljevali.

Za boljše odnose Srbije in Slovenije

Po dveletni prekinitvi vsakršnih stikov so bili v Beogradu prvi pogovori med predstavniki Srbije in Slovenije, ki sta ju vodila predsednika Slobodan Milošević in Milan Kučan. Gre za pogovore v okviru iskanja rešitve jugoslovanske krize pa tudi o prihodnosti Jugoslavije. Obe strani sta se strinjali, da je treba vsa sporna vprašanja rešiti in s tem zagotoviti mirno življenje jugoslovanskih narodov in obstoj skupnosti. Po skupni oceni ti pogovori ustvarjajo možnosti za izboljšanje odnosov med Srbijo in Slovenijo, ne glede na prihodnjo ureditev Jugoslavije.

Kljub določenim razlikam med republikama sta obe delegaciji ocenili, da so pri iskanju rešitve jugoslovanske krize bistvene tri stvari. Prva je izhodišče obeh, da imajo vsi narodi pravico do samoodločbe, drugo, da bo Srbija pri iskanju rešitve razumela interes Slovenije, da si na temelju pravice do samoodločbe zagotovi lastno pot, Slovenija pa bo razumela interes srbskega naroda do življenja v eni državi, tretje pa je spoznanje obeh strani, da glede na razlike med narodi ni mogoče na isti način definirati odnosov med posameznimi republikami.

globus

BUDIMPEŠTA — V madžarskem glavnem mestu so se sešli zunanji ministri Češke in Slovaške federacije, Poljske in Madžarske. V okviru regionalnega sodelovanja so proučili razmere v Baltiku in zalivsko vojno, govorili pa so tudi o gospodarskih stikih.

HAVANA — Na Kubi so začeli pospeševati obrambne priprave. To je posledica stališča kubanskega voditelja Fidela Castra, ki je obsodil akcijo mednarodnih sil proti Iraku, zlasti še ZDA.

TALIN — Estonija je dobila zagotovila Moskve, da enote sovjetske armade ne bodo posredovale. To je po pogovoru z Mihailom Gorbačovom sporočilo estonsko vodstvo.

DUNAJ — Predsednik slovenske vlade Lojze Peterle in zunanji minister Dimitrij Rupel sta po pogovorih v Budimpešti tudi vodili avstrijske diplomacije Aloisa Mocka obvestila o razvoju dogodkov v Sloveniji in urejanju razmer v Jugoslaviji.

BEOGRAD — V centru Sava je bilo srečanje visokih funkcionarjev zunanjetrgovinskih ministrov šestih balkanskih držav. Proučili so dosedanje izkušnje in možnosti za prihodnje sodelovanje na Balkanu.

WASHINGTON — Ameriški državni sekretar Baker je opozoril, da bi utegnili sklepi Moskve o uporabi sile pri reševanju pribaltiskega vprašanja ogroziti ameriško-sovjetske odnose. ZDA bodo zahtevale spoštovanje obveznosti o človekovih pravicah.

TEL AVIV — Iraški raketni napad na Izrael je terjal prve žrtve. Raketa vrste SCUD je ubila 3 ljudi, 98 pa ranila. Poročajo, da so Iračani izstrelili več raket, le ena pa je prebila obrambni snop ameriških protiraket in zadela stanovaljski blok.

PEKING — LR Kitajska in Albanija sta pripravili razvijati prijateljstvo na novih temeljih, ki so jih položili med obiskom albankega zunanjega ministra Reisa Malileja.

globus

o, kar se dogaja okrog izvolitve in imenovanja vodij posameznih usmeritev na Srednješolskem centru tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobota, je skoraj neverjetno. Potem ko je lani pretekel mandat Nadji Ivanc-Milošević, vodji naravoslovno-matematične in pedagoške usmeritve, Jožetu Pucku, vodji kovinskopredelovalne usmeritve, in Milki Fišer, vodji tekstilne usmeritve, so se začeli križi in težave, kdo naj bo nadaljnji vodja. To odločitev mora po sedanjih zakonodajah sprejeti svet šole v razširjeni sestavi, torej z večino glasov delegacije delavcev Centra, delegacije družbene skupnosti, delegacije staršev in učencev, in sicer na podlagi javnega razpisa. Do tu je vse lepo in prav, če je samo en kandidat in če so vse delegacije enakega mnenja. Toda v primeru Centra se je to zelo zapletlo in se še vedno ni razpletlo, razen v

Oh, te usmeritve!

tekstilni usmeritvi, kjer je Fišerjeva dobila podporo vseh delegacij in bila tako ponovno imenovana za vodjo te usmeritve za 4 leta. V drugih dveh primerih pa so bila glasovanja vselej neuspešna — ali zaradi različnih mnenj posameznih delegacij ali zaradi njihove nesklepnosti. Za vodjo naravoslovno-matematične (sedaj gimnazijske) usmeritve kandidira tudi profesorica Regina Cipot, za vodjo kovinskopredelovalne usmeritve pa se je prijavil tudi dipl. ek. in inž. strojništva Janez Obal. Slednji je pred kratkim dobil podporo vseh delegacij in bi moral 28. januarja prevzeti vodenje usmeritve, vendar je postavil pogoj, da naloge glede organizacije dela (urnik) v drugem polletju opravi dosedanj vršilec dolžnosti Pucko. In zadeva se je spet zapletla. Obal je medtem dal celo ostavko.

Naposled je prišla vsa zadeva na dnevni red seje izvršnega sveta občinske skupščine v Murski Soboti — bila je pretekli četrtek — ki pa je ugotovil, da občinska vlada ni pristojna imenovati vodij, ker še ni sprejel zakon o zavodih, temveč bo o tem razpravljala in odločala občinska skupščina. Ravnatelj Centra Ozvald Tucič pa naj imenuje za prehodno obdobje vršilca dolžnosti gimnazijske in kovinskopredelovalne usmeritve. Ko bo sprejel nov zakon o zavodih, pa bo potreben razpis vseh delovnih mest.

Podpredsednica izvršnega sveta Brigita Bavčar je seznanila člane tega organa, da disciplinska komisija, ki jo je imenovala občinska skupščina, ker tudi te naloge na Centru niso uspeli uresničiti, ni mogla opraviti svojega dela, češ da ji ravnatelj ni pravočasno posredoval potrebnega gradiva. Medtem pa so disciplinski prekrški dveh zaposlenih na Centru menda že zastarali.

Le kdaj bo konec razno raznih »peripetij« v tej vzgojno-izobraževalni ustanovi?

Jože Graj

Za zdravila iz tujine deviz ni več!

Še v prejšnji številki Vestnika smo pisali, da je Zvezni izvršni svet v odloku o prodaji deviz na bankah med izjeme uvrstil tudi bolnike, ki si morajo na tujem kupovati ortopedske pripomočke, zdravila ali se zdraviti. Ti so s posebnim dovoljenjem, ki ga je izdal Republiški sekretariat za zdravstveno varstvo, upoštevali mnenje nje zdravniškega konzilija, lahko kupili devize. Toda konec prejšnjega tedna so dobile občinske enote republiške uprave za zdravstveno varstvo naslednje sporočilo:

Sporočamo vam, da je odlok o zneskih in pogojih, pod kate-

rimi smejo pooblaščenke banke prodajati devize občanom (Ur. l. SFRJ, št. 81/90), prenehal veljati. Prosimo, da do novega obvestila občanov z zahtevki ne usmerjate na Republiški sekretariat za zdravstveno in socialno varstvo.

To z drugimi besedami pomeni, da deviz ni mogoče kupiti niti za zdravila ali zdravljenje in da vsem prizadetim ostaja le nelegalna pot ali nakup na črnem trgu. Kakšno ceno imajo na njem devize, je spet drugo vprašanje, in tretje, kdo od bolnih si jih bo lahko kupil.

Lahko se jezimo nad zvezno vlado, vendar pa je treba pove-

dati, da so na vse bolne, ki za življenje potrebujejo zdravstveno pomoč iz tujine, pozabili v domači vladni hiši. Če je že odlok imel določen čas veljavnosti, potem so vedeli, da bodo po tem prenehale tudi njegove določbe, tudi te o nakupu deviz za zdravila na tujem. Če že za druge stvari slovenska vlada zvezni odvzema niti vodenja, potem bi morala najti rešitev tudi v tem primeru. Tako pa so ostali bolniki, ki potrebujejo zdravila iz tujine, na cedilu. Morda pa se bodo le spomnili tudi nanje (z določeno rešitvijo), še preden bo ogroženo kakšno življenje.

mh

O davku na pokojnino

Upokojencev v zadnjem času ne vznemirja samo vest, da Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja nima denarja in da je sploh vprašanje, kdaj bodo upokojenci dobili izplačano razliko (sedem odstotkov za november in december), ampak tudi obdavčevanje pokojnin.

V obvestilu upokojencem Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja sporoča, da bodo od pokojnine plačali davek le tisti upokojenci, katerih januarja (povečana) pokojnina znaša več kot 7658,08 dinarja. Upokojenci, ki bodo dobili januarjo pokojnino nižjo od tega zneska, davka ne bodo plačali. Davčni prispevek pa mora že takoj obračunati Skupnost pri izračunu in nakazilu pokojnine.

Ker Zakon o dohodninah velja že od prvega januarja, bodo upokojencem, ki presegajo izračunani znesek, obdavčili že januarjo pokojnino, a šele s februarjem bodo upoštevali olajšave, če upokojenci vzdržujejo še druge nepreskrbljene družinske člane. Vsi upokojenci, ki prejema višjo pokojnino od mejne in preživljajo nepreskrbljene družinske člane, torej lahko uveljavijo olajšavo. Obrazec izjave o uveljavljanju davčne olajšave upokojenci lahko dobijo na območni delovni enoti Skupnosti ali občinskih upravah za družbene prihodke. Izpolnjeno in podpisano izjavo pa morajo poslati na naslov: Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije, Oddelek za nakazovanje pokojnin, Ljubljana, Moše Pijadejeva 41. Izjave morajo priti na naslov najpozneje do osmega februarja.

Za konec: jutri bodo upokojencem začeli izplačevati za sedem odstotkov višjo — redno januarjo pokojnino.

mh

NE UTAPLJAJO SE V DEMOSU

V Demos so Slovenski krščanski demokrati šli z jasnim profilom, zato danes ne potrebujejo kopališkega mojstra kot druge stranke, ki vedno znova ugotavljajo, da se utapljajo v Demosu. Stranka je postala normalna sestavina slovenskega političnega prizorišča, vzpostavila je svojo osnovno infrastrukturo, saj ima svoje odbore v 58 od 62 slovenskih občin, uvedli so politično izobraževanje, se utrdili v Demosu, sprejeli odgovornosti na ra-

zličnih ravneh in vzpostavili priateljske odnose s sorodnimi strankami v svetu. To so osnovna sporočila z letne konference Slovenskih krščanskih demokratov v Ljubljani, ki se je udeležila tudi delegacija krščanskih demokratov iz Pomurja na čelu z republičkim poslancem dr. Jožetom Magdičem.

Sicer pa terjajo boljše obveščenost o delu poslanskega kluba in vodstva stranke, glede tez za novi program pa je bilo največ pripomb na njegov socialni del. Pri tem so se odločili, da bodo počakali na socialni program slovenske vlade in da bodo komisije stranke oblikovale svoja stališča do tega pomembnega dokumenta.

M. J.

Soboška stranka socialistov

Med nedavnim obiskom predsednika in tajnika Socialistične stranke Slovenije Viktorja Žaklja in Primoža Hainza v Murski Soboti, kjer so ožje vodstvo soboške stranke seznanili z aktivnostmi po plebiscitu in izdelavo celostnega gospodarskega programa SSS, so precej pozornosti namenili tudi nekaterim organizacijskim vprašanjem. Dogovorjeno je, da bodo, podobno kot v drugih delih Slovenije, kjer naj bi bilo šest območnih organizacij Socialistične stranke, tudi v Pomurju ustanovili iniciativni odbor, ki si bo prizadeval pridobiti čimveč članov. Kot član predsedstva Socialistične stranke Slovenije pa bo Geza Farkaš 1. februarja prevzel poklicno funkcijo predsednika soboške stranke socialistov, ki bo imela v Pomurju pomembno usklajevalno vlogo.

M. J.

DAVKI

Katere račune iz zdravstva shraniti?

V sedmi točki Zakona o dohodnini piše, da se osnova za dohodnino zmanjša za znesek sredstev, ki jih je posameznik dal za nakup zdravil, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov ter zdravljenje in rehabilitacijo v zdravstvenih zavodih in zdraviliščih. Navedeno velja tudi, če gre za vzdrževane družinske člane. To pomeni, da z določenimi računi plačila zdravstvenih storitev posameznik lahko dobi olajšavo pri odmeri dohodnine, ki se jemlje kot osnova za določitev davka.

Katere račune (dokumentacijo) bo treba zbirati in jih predložiti upravi za družbene prihodke?

Nakup zdravila lahko dokažejo z odrezkom blagajniškega traku, ki pa mora imeti na levi strani še ime in priimek, žig lekarne in podpis. Prav tako morajo biti opremljeni računi za nakup zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov, torej ime in priimek kupca, vrsta pripomočka, cena, datum nakupa ter žig in podpis prodajne ustanove.

Plačilo zdravljenja in rehabilitacije v zdravstvenih zavodih za posameznika ali njegove družinske člane, ki jih vzdržuje, se šteje kot olajšava pri odmeri dohodnine le, če je zdravljeneec imel napotnico. Zato mora na računu biti zapisano, da je šlo za zdravljenje ali rehabilitacijo po napotitvi zdravnika.

mh

OB ROJSTVU EKOLOŠKEGA FORUMA

OD MURSKIH ELEKTRARN DO MURSKEGA MLINA

Ti časovni, točneje projektni ali tematski ločnici sta se zdeli organizatorjem — t.j. skupini pomurskih razumnikov in Radio Murska Sobota — petkovnega Ekološkega foruma v soboškem hotelu Zvezda pravišnji za rojstvo neke vrste instituta civilne družbe za pritisk na oblast in s tem za spreminjanje razmer.

Zbrala se je številna pisana združba kulturnikov, gospodarstvenikov, direktorjev, politikov in drugih z levega in desnega brega Mure (pod pokroviteljstvom hotela Zvezda, Zavarovalne skupnosti Triglav in podjetja Pomurka), da bi si skupaj z gosti iz Ljubljane — dr. Dušan Plut, Vane Gošnik, Jože Knez, Mauricio Olenik — kolektivno izprašali vest o tem, kje smo/naj bi bili pri (de)centralizaciji/oz. projektu lokalne avtonomije ali regionalizma na Slovenskem. Bilo je na večer, ko bi znali biti na Balkanu za las blizu modelu Baltika ali celo Zaliva. In že na samem začetku vest, da murskih elek-

tram ne bo, bo pa murski mlin, saj je zanj že kupljen les.

V okviru naslovne teme so se navzoči razgovorili o več ekoloških projektih (biohrana oz. biokmetovanje, 4 E oz. ekologija, energija, entropija, ekonomija, zemljiški posegi, čistilne naprave, zlasti problematika kafilarije v Murski Soboti, podjetje Goričko, Mikrokozmos), ki sodijo v t.i. novi razvojni vzorec pokrajine ob Muri in hkrati Slovenije. Žal — kot smo slišali — je Pomurje že vedno potisnjeno na slovensko obrobje in tudi zasnove nove slovenske ustave ne obetajo, da bi bilo kaj drugače. Sicer pa je kot zgled in spodbuda izzvenela novica, da so prav danes v soboškem podjetju Komunala podpisali pogodbo o ustanovitvi mešane firme za odvoz komunalnih odpadkov z g. Rothom, podjetnikom iz avstrijske Štajerske. O njegovi udeležbi na forumu in drugih podrobnostih več prihodnjič.

B. Žunec

Premoženje prodati vsem državljanom

Pomurska Stranka demokratične prenovе je pripravila minuli teden v Lendavi zanimivo srečanje z znanim publicistom in komentatorjem gospodarskih dogajanj pri nas in v tujini, magistrom ekonomije iz Zagreba Dragom Buvačem. Avtor knjige Vrnitev v kapitalizem (model hitre privatizacije) je udeležencem predavanja, med katerimi so bili tudi predstavniki pomurskih občin in gospodarstva, govoril o neuspehih Markovičeve vlade in problemih privatizacije. Pri tem je poudarjal, da je bil Markovičev program že od začetka miniran, ker je vsakdo iskal le svoje koristi. Poleg tega pa je Markovičeva privatizacija pomenila razprodajo samo delavcem znotraj podjetij, pri čemer se je računalo tudi na dotok svežega kapitala. Po Buvačevih besedah je glavni problem v tem, da dotok svežega kapitala ni odvisen od tega, kaj kdo hoče, ampak je to čista ekonomska kategorija. To pomeni, da je bistveno koliko je za koga iz tujine gospodarsko zanimiv, ne pa nacionalno obarvan.

Sicer pa Drago Buvač ponuja svoj model privatizacije, po katerem bi se premoženje prodalo vsem državljanom in ne samo zaposlenim. Pri tem se naslanja na dve tezi. Po prvi so obstoječe strukture v bistvu za privatizacijo, izvesti pa je nočejo, ker nobena birokracija ne more biti brez kapitala. Meni, da je prejšnji etatizem zamenjal hujši etatizem, kjer se govori predvsem o državnih lastninah in podjetjih. Prav tu pa bi sedanja oblast lahko postavljala svoje direktorje in s tem imela pregled nad celotnim premoženjem. Primeri s Hrvaške in tudi iz Slovenije pa govorijo v prid trditvi, da marsikje tako hočejo, potem pa zadeve zapletajo in se ustvarja vtis, da tega nočejo narediti.

M. Jerše

AGROSERVIS p.o. Murska Sobota

69000 Murska Sobota, Kroška c. 58
poštni predal: 41
telefon: (069) 21-630, 21-321
telex: (069) 21-322
telex: 35-219
žiro račun: 51900-601-11849

NOVO V AGROSERVISU!

Želite kakovostno pobarvati vaše vozilo?

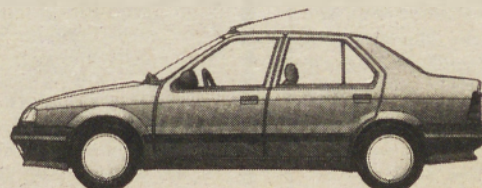
Želite kakovostno pobarvati vaše vozilo?

Agroservis Murska Sobota vam prihrani čas in pot v tujino. Oglasite se pri nas na Kroški 58.

Uporabljamo dvokomponentne akrilne in kovinske barve svetovno znanega izdelovalca barv in lakov

SPIES HECKER

Pridite in se prepričajte!

Obveščamo cenjene kupce, da smo v februarju

POCENILI frakcijo 8 do 16 mm za 20 %!

• Cena brez prometnega davka je zdaj 92,80 din za m².

ZA NAKUP SE PRIPOROČA GRAMOZNICA IVANCI!

Ljubljanska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Odpri smo ekspozituro v

MORAVSKIH TOPLICAH!

Delovni čas:

8—12
15—17

Ob sobotah
8—12

Ob nedeljah
9—11

LB — Pomurska banka — pravi naslov za denarne zadeve!

HIC CONSILIUM HAERET!

Če so v dandanašnjem času v poročilih svetovnih agencij, ki da svet spreminjajo v globalno vas, poudarki razdeljeni po vrstnem redu: zalivska kriza, Pribaltik, Jugoslavija, potem so pripadajoča vprašanja za domačo pomursko rabo naslednja: zakaj Američani, preden so začeli bombardirati Irak, niso prišli v Pomurje? Kdaj bodo Nemci poslali svojo mornarico na Baltsko morje? Kje je pomursko preročišče?

K prvemu vprašanju: zakaj Američani v prazno mečejo te bombe, namesto da bi prišli sem in se za majhen denar pogovorili z našimi ljudmi? Ali ne bi bilo to ceneje, kakor pa je bombardiranje maket iz kartona, ki jih zasipavajo z bombami, misleč da uničujejo rakete. Očitno je, da Američani ne vedo, kaj je vas, čeprav bi radi v vas spremenili ves svet. Jasno, ko pa nikoli niso imeli pravega vaškega življenja. Pomislite, kakšna bi bila dandanes naša mesta, kje bi bila danes naša industrija, kako bi bilo z našo revolucijo, če bi revolucionarna oblast po vojni ravnala tako, kakor ravna danes ameriška vojska! Američani mislijo, da je informacija, ki so potrebne za obvladovanje svetovne vasi, mogoče zbrati na osnovi tistega, kar vidijo. Če bi zaplenjvalci in pobiralci obvezne oddaje po vojni hodili po naših vaseh in popokali samo tisto, kar je bilo videti, kakor Američani mislijo, da ima Husein samo tisto, kar so oni iz zraka posneli, bi naša revolucija klavmo crknila že prav na začetku.

Zato bi imeli Američani močan razlog, da bi se pred zračnim napadom na Irak oglasili tukaj. Naši ljudje bi jim, poučeni z zgodovino, lahko povedali, da ni nujno, da so prašiči vedno v svinjaku in da zatorej naj stopijo tudi k temu ali drugemu sosedu, ki je bil v Iraku. Tako namreč, kakor so po vojni pri nas skrivali prašiče, bi lahko Husein skril tudi svoje orožje. Sosedov Vanek, ki je bil v Iraku na delu, pa vam lahko pove — takole nekako bi rekli naši ljudje ameriškim vojaškim strokovnjakom — kje vse so betonirali podzemeljska skladišča orožja.

Kar se drugega vprašanja o nemški mornarici na Baltiku tiče, je seveda čisto jasno, da bodo Nemci tja kmalu šli. Tam so že bili in bodo znova, zdaj toliko prej, ker so jih Američani pripravili do tega, da so poslali svoja letala v mednarodne zalivske sile. Spet lahko delajo politiko po svoji meri in šele takrat, ko si bodo dali od Američanov poplačevati svoje usluge iz udeležbe v zalivski vojni ter bodo zahtevali njihov pristanelek, da se Nemčija močneje vplete v ruske zadeve, šele takrat bodo v Evropi nastajale nove države in novi sistemi. Šele to bo čas za regionalizacijo, za samostojno Slovenijo in upajmo, da ne tudi za samostojno Prekmurje!

Zdi se namreč, da so naši pomurski predstavniki izvršnih svetov od nastopih svojih mandatov obiskali preročišča in s preroško močjo izbrali člane svojih kabinetov. Vseposod drugod se občinske vlade dopolnjujejo in pomlajujejo, pri nas pa so po vsem videzu nastale dokončno. In bog nam pomagaj, če je tako, kajti preročišča vedno izberejo najboljše. Potem so ti ljudje tako, kot so in kakor so, najboljši med nami. S takšnimi ministri pa ne bi želel imeti samostojne prekmurske republike. Mogoče pa nas Američani niso prišli ničesar vpraševati prav zato. Ker vedo, kako svetujemo — hic consilium haeret!

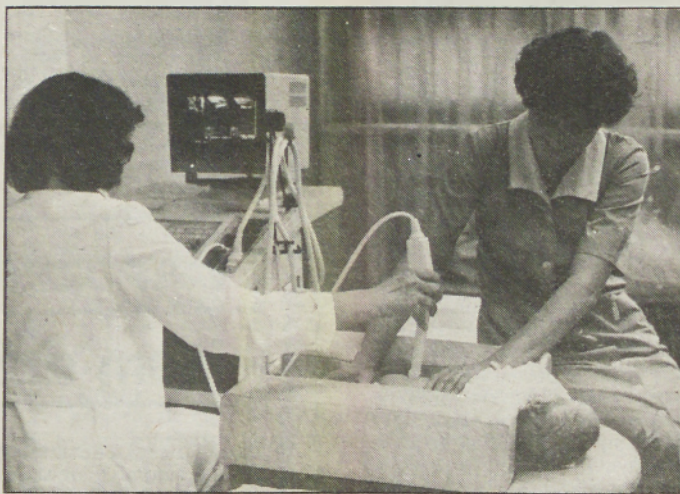
GLASUJEM ZA ZDRAVJE IN ŽIVLJENJE OTROK

Na dan plebiscita so nas na volišča vabili plakati z otroškimi nožicami v starševskih rokah. Lahko smo jih razumeli tudi kot to, da je naš glas pomemben za boljši jutri naših otrok. To pa nas obvezuje, da tehnološki napredek podredimo zdravju ljudi, predvsem otrok, ki morajo živeti življenje, kakršnega jim določamo ali omogočamo odrasli. To pa ne more biti življenje med štirimi stenami zaradi onesnaženega zraka ali voda iz tetrapaka in hrana, polna strupov in umetnih barvil. Za otroke ne smejo stati šole in vrtci in snovi, ki vsebujejo radioaktivni pepel. Davek otrok je že dovolj velik, saj vse pogostejše obolevajo za boleznimi dihal in prebavil, povečuje se delež otrok z okvarami hrbtenice in gibal ter z motnjami vida.

Svoj davek med otroki vsako leto zahtevajo tudi ceste, ki so neprimerne in nevarne za pešce in kolesarje. V cestnem prometu se vsako leto poškoduje za 64 razredov otrok, veliko jih ostane invalidov, za dva razreda otrok pa umre na cesti.

Če želimo našim otrokom res dobro, potem je treba spremeniti represivni šolski sistem. Strah pred šolo je namreč glavni motivacijski dejavnik učencev in vedno več otrok ima psihosomatske motnje. Svojo stisko številni otroci končajo sami, tako da si sodijo sami. Letno jih zato izgubimo za razred, kajti tudi doma za vse mlade ni varnega zavetja. Vedno več je v družinah duševnega in telesnega nasilja.

Na vse to ali težak položaj naših otrok in mladine opominjajo Zveza prijateljev mladine, strokovnjaki, ki so svoje ugotovitve strnili za okroglo mizo Otroku zdravo in varno okolje, v Ljubljani, ter otroci

Ultrazvočno pregledovanje kolkov

Prvega otroškega parlamenta. Opominjajo in pozivajo javnost ter slovensko vladno in parlament, da zdravje otrok in mladine postavi med ključna vprašanja nadaljnjega obstoja in razvoja slovenske družbe.

Za sprejetje Konvencije o otrokovih pravicah in ratifikacije s strani Republike Slovenije se zavzema tudi Medobčinski svet za zdravstveno varstvo otrok in mladine pri Pomurskem zdravstvenem centru. Konec decembra so v Radenci organizirali okroglo mizo o otrokovih pravicah s poudarkom na humanizaciji bolnišničnega zdravljenja otrok. Vodila sta jo profesor dr. Pavle Kornhauser z Univerzitetnega kliničnega centra in prim. dr. Anica Mikuš-Kos s Svetovalnega centra za otroke, mladostnike in starše iz Ljubljane. Med pomembnejšimi sklepi ali priporočili je gotovo ta, da gre otrok v bolnišnico samo takrat, ko zdravljenje doma ni možno. Če pa je otrok sprejet v bolnišnico mora biti le-ta staršem vedno odprta. Prav tako bi na vseh oddelkih, kjer se zdravijo otroci, moral biti otroški zdravnik.

Če govorimo o ogroženosti otrok, potem bi morali začeti še pred njihovim rojstvom. Vedno več mater med nosečnostjo ne opušča kajenja, še nerojeni otroci pa so ogroženi, če je ogrožena mati (upadanje standarda in socialne stiske).

Družbena skrb bi morala biti pri pripravi mladih na starševstvo ter odkrivanju utrpinčenja in nasilja nad otroki. Družina bi morala biti bolj zaščitena ter imeti glavno besedo pri vzgoji otrok. Za zdravje bi moralo skrbeti več strokovno usposobljenih zdravnikov, saj bi se tako lahko bolj posvetili tudi preprečevanju obolenj. Posebna skrb družbe pa mora veljati otrokom, ki so moteni v telesnem in duševnem razvoju.

Tea Fras iz Ljutomer. Z delom v otroškem dispanzerju v Murski Soboti je zelo zadovoljna, saj otroka vedno pregleda otroški zdravnik specialist. V Ljutomeru pa ni vedno tako. Meni, da če starši želijo otroku najboljše, ga peljejo k dobremu zdravniku, saj vendar majhen otrok ne zna povedati, kaj mu je. Pri tem pa so ovire, saj so sami, da so lahko prišli do zelenega dispanzerja, morali poiskati poznanstva, ker so iz druge občine. Njihov otrok je imel namreč zaležano glavico in le v otroškem dispanzerju so to tudi opazili in mu pomagali.

Irena Škarf iz Beltince. S stalno skrbjo za zdravje otrok je zelo zadovoljna, tudi z delom v ambulanti. Tako kot drugi starši iz Beltince pa si želi, da bi v beltinski zdravstveni postaji še naprej imeli otroškega zdravnika.

Gabriela Žižek iz Murske Sobot. Je menila, da je dosti premalo otroških zdravnikov, saj je treba na pregled čakati tudi več ur. To ni hudo odrasle človeku, je pa naporno za otroke, ki so po dolgem čakanju utrujeni, nezadovoljni in lačni. Čakalnice so vedno polne tako dojenčkov kot malo večjih otrok in vsak s svojo boleznijo, kar pomeni veliko možnost dodatne okužbe. Pri delu bi lahko uvedli tudi več svetovanja, morda celo po telefonu.

Zdenka Barber iz Murske Sobot. Je s svojim otrokom skoraj vsak mesec pri zdravniku, zato ji take ideje, da bi z otrokom morala najprej k splošnemu zdravniku po napotnico, niso prav nič všeč. Z delom v dispanzerju je zadovoljna, njena slaba izkušnja pa je, da ni mogla do zdravnika, h kateremu je sama želela.

Dragica Elijaš iz Sela. Z otrokom vedno prihaja v otroški dispanzer v Mursko Sobotu, čeprav je imela tudi slabo izkušnjo. Otroku je počil slepič, pa ga niso poslali v bolnišnico. Z njo se je odločila sama. Razdalja oziroma pot do dispanzerja se ji ne zdi ovira, saj ima avtomobil.

Tudi Lidija Durič iz Murske Sobot. ima povedati slabo in dobro. Pred štirimi leti jo je zdravnica v dispanzerju nahučila, da naj otroka prej umije in ga potem pripelje na pregled, otrok pa ima prirojeno kožno bolezen. Te zdravnice se sedaj izogiba, z delom drugih pa je zelo zadovoljna.

Tatjana Šebjan iz Dobrekovec. Z otrokom je bolj poredko pri zdravniku, ko pa pride, jo zelo moti dolgo čakanje.

Po njenem bi moralo biti več ambulant za otroke na terenu, kot je bil otroški zdravnik v Beltincih.

Vladna klobuta otroškemu zdravstvu?

To, da je dala vlada oziroma zdravstveno ministrstvo na prepričanje dispanzersko delo tudi za otroke in šolsko mladino, je za nekatere klobuta vsem prizadevanjem za zdravo življenje naših otrok.

Odgovornemu ministrstvu se je v javnost »izmuznila« informacija o tem, kako misli predruščiti ali vnesti nekatere spremembe pri dispanzerskem delu, kar bi veljalo tudi za otroške in šolske dispanzerje. Gradivo, ki naj bi bilo namenjeno le ozkemu krogu ljudi, je dvignilo slovenske otroke in mladinske zdravnike, da so ustanovili Združenje otroških in šolskih dispanzerjev Slovenije. Po razgovoru na temo Zdravje otrok in mladine na prepričanje novih družbenih razmer v Sloveniji sta se udeležila dr. Katja Boh in dr. Tone Košir, katerima so ponudili sodelovanje pri pripravi nove zdravstvene zakonodaje. Ne strinjajo se s tem, da bi nova zakonodaja razbila dispanzersko organiziranost dela, zmanjšala število zaposlenih ter v skrbi za otroke in mladostnike dopustila razločevanje na osnovi socialnih razlik. Vendar so ti, ki so ponudili pomoč, ostali praznih rok. Njihove pomoči češ da ne potrebujejo, pripombe pa bodo lahko povedali, ko bo dokument pripravljen za javno razpravo. Po besedah predstavnice iz Pomurja je bilo okoli sedemsto udeležencev močno razočaranih, predvsem ko so slišali pripombo, da je tudi zanje minil čas, ko so v belem delali le v ambulantah.

Kako bo ukrepala vlada, ali bo dispanzersko delo uvrstila v sekundarno zdravstveno varstvo (to bi pomenilo, da bi do otroškega zdravnika specialista starši z otrokom prišli le z napotnico zdravnika splošne prakse)? Vprašanje je zaenkrat brez odgovora.

Vlada pa svojo novo zamisel gradi na uveljavitvi družinskega zdrav-

V letu 1989 je bilo v Pomurju sistematično pregledanih 5785 dojenčkov ter 945 triletnih otrok. Pred vstopom v vrtec so jih pregledali 892 ter namensko 1607. V prvem letu otrokove starosti morajo opraviti pet sistematskih pregledov (v prvem, tretjem, šestem, devetem in dvajsetem mesecu).

Pri teh pregledih dojenčkov ocenjujejo čistočo, kožo, prehranjenost in način hranjenja (dojenje ali zalivanje), spremembe na okostju, vid, sluh, psihični razvoj, pregledujejo vratne bezgavke, dihalo, hemoglobina v krvi in drugo. Med patološkimi stanji pri dojenčkih so na prvem mestu spremembe na koži, sledijo bolezn dihal, slabokrvnost in drugo.

Pri sistematskih pregledih triletnikov ugotavljajo, da jih ima največ zobno gniloba, na drugem mestu je slabokrvnost ter patološka stanja tonzil (mandeljnov). V lanskem šolskem letu so v Pomurju pregledali 1882 predšolskih otrok ter ugotovili, da jih največ oboleva za zobno gnilobo (454), na drugem mestu je bila slaba telesna drža (359 otrok), pri 271 otrocih so odkrili deformacijo stopala, 228 pa jih je bilo slabo hranjenih. Nekatere ugotovitve ostajajo iste pri sistematskih pregledih šolskih otrok, vendar se menja vrstni red po pogostnosti. Slaba drža je na prvem mestu, sledi ji slaba prehranjenost in zobna gniloba.

nika. Otroški zdravniki pa opozarjajo, da bo za njegovo uveljavitev potrebnih vsaj sedem let, v skrb za zdravstveno varstvo otrok pa si ne smemo privoščiti praznine.

Za pomurskega otroka

Po svojem delu soboški dispanzer za otroke ne zaostaja za Slovenijo. Med prvimi so namreč začeli z ultrazvočnim pregledovanjem kolkov pri dojenčkih. Prvi pregled opravijo že kmalu po rojstvu, ob tretjem mesecu otrokove starosti pa ga ponovijo. Prav tako je njihova novost učenje mater pravilnega pestovanja otrok ter delo brez bele halje, čeprav so s slednjim šele začeli, že opažajo, da so otroci manj plašni. Da bi bilo strahu čim manj, želijo, da pri pregledu otroka držita mamica ali oče, morda malenkosti, a še kako pomembne za malega bolnika.

še možno preprečiti ali upočasniti njen razvoj ter zmanjšati invalidnost ali smrtnost. Tak način dela ali aktivno zdravstveno varstvo pa zahteva spremembo organizacije zdravstvene dejavnosti ali dispanzerske metode dela. Dispanzerji, visoko specializirane zdravstvene ustanove, lahko delujejo v boju proti določeni bolezni (na primer sladkorni, zvišanemu krvnemu tlaku) ali pa so namenjeni določeni skupini ljudi (otrok, šolarjem, materam, starostnikom). Dispanzerska metoda dela je bila uzakonjena v Zakonu o zdravstvenem varstvu leta 1975.

Naloge dispanzerjev za otroke

Delo šolskih in otroških dispanzerjev spada med primarno preventivno varstvo, opravljajo pa preverjanje, predvsem v posvetovalnicah, ter zdravljenje v ambulantah. Nenehno morajo spremljati otrokovo rast, razvoj in zdravstveno stanje, preprečujejo bolezni, na primer s cepljenjem, ugotavljajo psihosocialne motnje in odstopanje otrokovega razvoja od normalnega. Zdravijo akutne kronične bolezni ter delajo na področju zdravstvene vzgoje. Prav zaradi širokega dela v dispanzerjih so kazalci zdravstvenega stanja otrok v Sloveniji blizu tistim, ki jih dosegajo v razvitih evropskih državah, tudi na Švedskem.

Majda Horvat
Foto: nj

Razbita vojska malo doseže

Vse sindikate je treba bolj povezati, zlasti ob skupnih vprašanjih, ki zadevajo delavce — Nujen je enotnejši nastop — Največ razhajanj o reprezentativnosti sindikatov

Nihče ne ve natančno, koliko je tačas pri nas sindikatov, saj nenehno nastajajo še novi. Predstavniki vseh sindikatov, svobodnih, samostojnih, neodvisnih ali kakorkoli se že imenujejo, doslej tudi še niso skupaj sedli za isto mizo, da bi se zedinili ob nekaterih pomembnih vprašanjih. Kot kaže, tudi v sindikatih vseh bolj spoznavajo, da bodo morali sami več storiti za medsebojno povezovanje in enotnejši nastop ob tistih temah, ki zadevajo osnovne interese delavcev. V tej zvezi gre tudi za tesnejše sodelovanje z zakonodajalci (vlado) in republiško skupščino ter z njenimi organi. Enotnejšega nastopa in boljše sodelovanja ne bo mogoče doseči, dokler bodo sindikati kot razbita vojska — kot se je sli-

vito izrazil eden izmed pomurskih sindikatov. Vse bolj jasno je, da bodo pri sprejemanju zakonodaje morali biti bolj navzoči predstavniki sindikalnih organizacij, če želijo uveljaviti svoje temeljne cilje. To zadeva tako predlagane spremembe in dopolnitve zakona o delovnih razmerjih kot predlog zakona o zaposlovanju in drugih pravicah za čas brezposelnosti. Kar zadeva splošne pripombe, pa predstavniki sindikatov menijo, da bi bilo treba tako pomembno zakonodajo, ki zadeva vse delavce, obravnavati hkrati s socialnim programom, oziroma bi ta sploh moral biti pogoj za sprejetje takšnih zakonov. Hkrati menijo, da bi že v zakonu o delovnih razmerjih morali uveljaviti

ti rešitev za soupravljanje delavcev na podlagi dela, ne pa čakati, da se soupravljanje uredi s posebnim zakonom. Nič manjšega pomena ni to, da se sprejme zakonodaja, ki bo urejala reprezentativnost in registracijo sindikatov. Pa čeprav so mnjenja o reprezentativnosti za zdaj še precej raznolika. Seveda si veliko obetajo tudi od javne razprave o ustavnih spremembah. Gre za tista področja, ki se nanašajo na sindikate, na socialne in ekonomske pravice delavcev. Sploh pa naj bi jih ustavna komisija bolj pritegnila k dokončnemu oblikovanju besedila nove slovenske ustave, ko bodo obravnavali določila, ki so v neposredni povezavi z dejavnostjo sindikatov. Milan Jerše

Veliko delali, pa obubožali

Za Splošno gradbeno podjetje Pomurje bi lahko rekli, da so imeli lani dela čez glavo. Dogradili so nov hotel v Moravskih Toplicah, gradili nove Panonkine prostore, obrtno cono v Murski Soboti, blok na Kidričevi ulici, katoliški duhovni center v Kančevcih in še druge objekte doma, pa tudi na Madžarskem. Kljub temu se je njihov položaj bistveno poslabšal. Za večino objektov so namreč pogodbe podpisali že leta 1989 in prejeli tudi predjem investitorjev, prav to pa jih je potem močno udarilo, saj jim je visoka inflacija predumje popolnoma razvrednotila. Tako so morali lani graditi in graditi, ne da bi jim za opravljeno delo in material dotekal na račun svež denar. Pravzaprav so si ga morali skoraj ves čas precej sposojati pri banki in na tako imenovanem sivem trgu, zaradi česar so se jim nakopile dokaj visoke obresti — za okrog 4 mesečne

plače vseh zaposlenih. Nekatera posojila so morali namreč vračati tudi z 80- do 100-odstotnimi obrestmi. To je nevdružno. Kako rešiti nakopičene probleme? Ena od možnosti, o kateri razmišlja vodstvo podjetja, je da bi se Pomurje nekako razdružilo, da bi torej ustanovili 3 nova samostojna podjetja, na katera bi prenesli določene obveznosti, sicer pa bi ostalo tudi krovno podjetje Pomurje. Z reorganizacijo bo potrebno zmanjšati tudi število zaposlenih, kar bo za nekatere prav gotovo boleč udarec. Obstaja pa upanje, da bi nova podjetja uspešno poslovala in da bi bila v njih zagotovljena večja socialna varnost. Zaenkrat pa so to le še razmišljanja in morda bodo sledile drugačne rešitve. Marsikaj bo tudi odvisno o tega, kako jim bo uspelo odpraviti precej neugodno likvidnostno stanje. Jože Graj

Soli zmanjkuje! Bo vojna?

V minulem tednu so nas presenetile informacije iz večjih evropskih mest, da so ljudje dobesedno izropali trgovine, saj si želijo nakupiti najnujnejšo zalogo. Vojna v zalivu in negotova prihodnost, predvsem pa dvomljive napovedi, da se vojna ne bo tako hitro končala, so ustvarile paniko. Težko je povedati, kaj je pravi vzrok nepričakovane in nerazumljive navalu na osnovna živila v trgovinah: spomin na pomanjkanje med zadnjo svetovno vojno ali nagonsko ukrepanje? Le kako naj si drugače razlagamo dejstvo, da v trgovinah zmanjkuje predvsem soli.

Vendar brez panike — v pomurskih trgovinah imajo še dovolj zalog sladkorja, moke, olja in tudi soli. Kakor mso izvedeli pri Potrošniku (ki v glavnem oskrbuje vse prodajalne), so pred dnevi dobili novo zalogo okrog 50 ton soli, ki bi v normalnih razmerah morala zadostiti za mesec dni. Prodaja soli je sicer res nekoliko večja kot običajno, toda tako je skoraj vsako zimo, smo že izvedeli.

Drugi najbolj odgovorni v Blagovnici v središču Lendave Janez Magyar je bil podobnega mnenja. Dejal je: »Že v petek, 18. januarja, smo opazili, da se je prodaja povečala, vendar do pomanjkanja ni prišlo, saj imamo skladišče z zadostnimi zalogami v bližini. Dnevno prodamo okrog 240 kilogramov soli, 160 kilogramov sladkorja in 100 kilogramov moke.«

Tudi Anica Novak, poslovodkinja v Timini trgovini Anka v Ljutomeru, je opazila, da se je zadnje dni povečala za okrog 50 odstotkov predvsem prodaja soli

in sladkorja. Prodali so vso zalogo soli, ki bi normalno morala zadostiti za več kot teden dni. Poleg kamene soli imajo tudi morsko sol, ter sol, ki je pakirana v 10- in 50-kilogramskih vrečkah. Tudi to kupujejo!

Vsako leto prodajo največ soli januarja in februarja, ker imajo v tem zimskem času Pomurci koleno, meso pa po navadi nasolijo in dimijo. Kljub temu pa, je dejala Anica Novak, je letošnja prodaja res nekoliko pretirana.

In kako je v trgovinah Mercatorja Sloge v občini Gornja Radgona? Kakor nam je sporočila Jožica Kaučič, se je prodaja osnovnih živil (soli, sladkorja, moke in olja) najbolj povečala s samopostrežnicami v Gornji Radgoni, in sicer za 70 odstotkov, za 50 do 60 odstotkov je večja v trgovinah v Spodnji Ščavnici in Zbigovcih, za 20 na Kapeli in za okrog 5 odstotkov v Apačah. Zanimiv je podatek, da se je prodaja osnovnih

živil povečala predvsem v manjših krajih.

Zaenkrat se je torej povečal le nakup soli, sladkorja in moke. Bomo začeli kupovati tudi konzerve? Najverjetneje ne, kajti Pomurci bodo raje napolnili več tunk, kakor da bi jedli konzerve. Mogoče pa se je poraba soli povečala prav zaradi tega, ker to tudi počnejo. Kakorkoli — vrsto svetovne krize in grozeče nevarnosti lahko ugotovimo tudi po vrsti povpraševanja v trgovinah. In ker je vojna povezana z velikimi izgubami in pomanjkanjem, pri tem pa se vsi najbolj bojijo pomanjkanja soli, ki je za normalno delovanje človeškega organizma nepogrešljiva, je nekako logično, da so se ljudje začeli zalagati prav z njo. Je občutek večine pravičen? Mogoče pa vseeno drži, da so pozabili na tehnološki napredek in redno pridobivanje soli v sodobnem času!

Bernarda B. Peček

Za mesec dni prekinjena veriga

Konec februarja se bo v lendavski občini izteklo 5-letno referendumsko obdobje, v katerem so zbirali občinski samoprispevek za sofinanciranje objektov v šolstvu, otroškem varstvu in telefoniji. Neposredno zbiranje denarja za vseobčinske potrebe ima v lendavski občini večletno tradicijo, seveda ne manjka tudi rezultatov, zato je bilo logično pričakovanje, da veriga ne bo prekinjena. V ta namen so pripravili osnutek novega referendumskega programa za obdobje 1991—95 in nekako določili 5. januar 1991 kot datum, da bi pozneje objavili datum glasovanja. V tem času pa je prišlo na osnutek programa veliko pripomb in predlogov, zato so se neposredne priprave na referendum zavlekle in komajda v februarju naj bi občinska skupščina odločala o razpisu občinskega glasovanja. Vse torej kaže, da občani lendavske občine ne bodo vseskozi plačevali samoprispevka, četudi bo naslednje glasovanje uspelo, ker pač kasneje s pripravami. Vzrok za vse to je več, predvsem objektivnih, kajti ljudje se ne dajo več »napumpati«, da bi glasovali o čemerkoli, po drugi strani pa so pomisleki, saj se vse bolj sliši, da bodo samoprispevke nadomestili občinski davki.

S. S.

Polproletarci domov!?

Pred seboj imam dve pismi. Prvo je napisal anonimni Karči z Goriškega, drugo pa je s polnim naslovom podpisala Marija iz Lendave. Vsebina obeh pisarij je enaka; predlagata, naj iz tovarno odpuste vse tiste, ki imajo zemljo, pri tem pa naj se nič ne ozirajo na njihovo še tako visoko izobrazbo. Na njihova mesta pa naj pridejo nezaposleni oziroma tisti, ki jim po sedanjih kriterijih grozi prekinitve delovnega razmerja.

Moja dopisovalca hočeta pravičnost. Po svoje razmišljata tudi logično, kajti nemoralno je, da ima nekdo denarne vires z zemlje in iz službe, drugi pa nima ne enega ne drugega, oziroma mu grozi, da bo prišel v tak položaj. Zavzemata se za uravnilovko, kar pomeni enake dohodke za vse, pač po tistem reku, ki pravi, da imamo vsi enako velike žledolce. To je bolj ali manj res, ne bo pa držalo, da smo vsi enako ustvarjalni. O tem se lahko prepričamo, ko primerjamo delo in rezultate dela posameznih kmetij, obrtnikov, delavcev za stroji... O tem nam pove tudi (ne)pripravljenost na delo.

Delavstvo in zemlja. Mnogi kmetije, ki se ukvarjajo izključno s kmetijstvom, jamrajo, da ni pravih dohodkov. Vzrok za to naj bi bila predraga gnojila, škropiva, pogonsko gorivo, kmetijski stroji. Niti pomisliti si ne upajo, da bi morali začeti na novo; komajda se prebijajo, čeprav imajo zemljo, objekte, osnovno orodje, stroje... že od prej. Vseh pa le ne bi razglasil za siromake, so tudi kmetije, kjer živijo nad vse dobro.

Delavcev, ki imajo nekaj zemlje, včasih smo jim rekli polproletarci, potemtakem ne kaže šika-

nirati in jih naganjati iz tovarne. V podjetjih, kjer škripa, ali pa pridejo celo na boben, morajo imeti delavci-kmetje enake pravice, saj so bile take tudi njihove obveznosti. Če podjetja ne more več poslovati z enakim številom delavcev, potem je treba določiti za morebitni odpust in zaposlitev posebne kriterije, v njih pa ne more biti odločujoči premoženjsko stanje, ampak delavnost, strokovnost... kajti le-to je jamstvo, da si bo firma spet opomogla. In če bodo na podlagi teh (tržnih) meril prišli v ospredje delavci, ki imajo še kako krpico zemlje, vinograda... to ne sme motiti. Huje bi bilo, če bi sprejemali na vrat na nos izključno delavce, ki nimajo premoženja; delavce, ki nimajo izobrazbe; delavce, ki so iskali delo, zdaj, ko so ga dobili, pa jim ni do tega, da bi bili zjutraj ob šestih na »sihtu«.

Tako, moja prijateljca: Karči in Marija! Pa drugi, ki mislite kot ona! »Fabrika« ni več socialna (denarna) ustanova, kamor bi hodili po plačo za (ne)delo. S tako miselnostjo je v družbi, ki je veljala za socialistično, lažno solidarno... težko preseči. Bo pa treba, sicer...

Stefan Sobočan

Revne kot cerkvene miši

Kaj bo s krajevnimi skupnostmi, ko presahne samoprispevek in ostanejo brez denarja — Bo zato ugašala tudi lokalna samouprava

Ko presahne samoprispevek, začne ugašati tudi krajevna skupnost. Na to opozarjajo primeri iz prakse, ki niso osamljeni. Doslej so v krajevnih skupnostih v pomurskih občinah zakrpal marsikatero cestno luknjo z denarjem, ki so ga zbrali s krajevnim samoprispevkom kot najbolj zanesljivim in rednim virom iz občanovega žepa. Ker se prav v tem času iztekajo referendumska obdobja za podaljšanje krajevnega samoprispevka, obstaja bojazen, da se bo nad tiste krajevne skupnosti, v katerih bodo krajin proti tovrstni obliki združevanja denarja, zgrnil črn oblak, iz katerega pa ni pričakovati finančnega dežja.

Vemo pa, da se problemi kopijo, še posebno na manj razviti območjih. Ceste, voda, elektrika, telefon in še kaj so začarani krog, iz katerega ne vidijo izhoda brez pomoči širše družbene skupnosti. V nekaterih krajevnih skupnostih nimajo več niti toliko denarja, da bi plačali električno energijo in druge funkcionalne stroške, kaj šele kakšno konkretno akcijo.

Tako delujoča krajevna samouprava pa je seveda brez potrebnega denarja kot mrtva duša spiskov želja in potrebe. Poleg tega je v marsikateri krajevni skupnosti premalo čuti delovanje zvez in strank. Potem ko je »odšla« iz krajevnih skupnosti nekdanja SZDL, v njih ni več nekdanje razgibanosti, združene v številne akcije, ampak marsikje zamirajo. Ne gre

za pogrešanje starega. Le novo je potrebno oživiti!

Zato je upravičeno vprašanje: kaj bo s krajevnimi skupnostmi, ki ljudem veliko pomenijo? Lokalna samouprava se je namreč znašla v precepu. Podobno kot druge tudi tu primanjkuje denarja, ki je za njihovo funkcioniranje nujno potreben. Splošno razpoloženje kaže, kakor da zdaj prav vse ljudi zanima samo velika, nacionalna politika. Za gradnje vodovodov, telefonskega omrežja, za urejanje pločnikov, krajevne proslave, za lepšanje zgradjenih vaških domov vseh vrst pa, kot da zdaj ni pravi čas. Kdo bi mislil na ograjo okrog vaškega pokopališča zdaj, ko vsakemu javnemu govorcu že iz ušes sili suverenost naroda, še preden odpre usta?

Milan Jerše

LJUBLJANA—M. SOBOTA

Obeti niso spodbudni

Kakšno pomoč (sofinanciranje) lahko pričakuje občina Murska Sobota iz republiških sredstev? To je te dni — v pripravah na referendum za samoprispevek in pri snovanju projekta Goričko — še posebej zanimalo občinsko vladno. Preteklo sredo se je 3-članska delegacija podala v Ljubljano. Na republiškem sekretariatu za družbeno planiranje so ji dali vedeti, da lahko za naložbe v gospodarsko infrastrukturo pričakujejo do 30-odstotno sofinanciranje, glede objektov za družbene dejavnosti pa zadeve še niso jasne, in da bo to urejeno z drugimi zakoni. Obeti torej niso spodbudni, vendar z razvojnimi prizadevanji ne gre odnehati. Delegati bodo v republiškem parlamentu zahtevali dosledno uresničevanje zakona o pospeševanju razvoja demografsko ogroženih območij. V občinski vladi pa tudi razmišljajo, da bodo predlagali povečanje prispevne stopnje za samoprispevek na 1,5 odstotka, da bi lahko v petih letih asfaltirali vse občinske ceste. Najbrž bo sprejeta tudi odločitev, da bodo pokrajinsko in študijsko knjižnico v Murski Soboti gradili v dveh etapah.

J. G.

Če imaš probleme, si omisli stranko!

Skratka — nelagoden položaj, ko je treba z lučjo pri belem dnevu iskati človeka za kako odgovorno funkcijo, ki napeljuje k sklepu, da stranke še niso sposobne vladati. Zato je tudi toliko pozivov k soglasjem strank, neopredeljenim poslaneem in drugim nezanimljivim političnim jedem. Kakor da so s prvimi volilnim zamahom dobile več, kot so sposobne posle. Ob vsem tem že kroži posrečena krilatica: Če imaš probleme, si omisli stranko.

Problemov zato ne boš imel nič manj, a imel boš vsaj stranko!

Gre torej za največjo farso strankarske demokracije. Da v naši družbi še vedno nezadržno počnejo prav tisto, kar nam najbolj godi, čeprav v skupnem interesu ne prispeva k napredku, je po svoje zalostna resnica. Zadovoljevanje potreb se izraža le kot nekakšno odvajanje prenapetosti, tako pri posameznikih kot v množicah. Ljudje so namreč neverjetno prilagodljiva bitja in mnogih svojih sprememb se niti ne zavedajo.

Oh nenehnih kritikah staze in edinega korita bi zdaj že morale sesti vsaka v svoj kot in kar se da kulturno proučiti, kolikor jim je ljudstvo na volitvah iz tega korita dovolilo vzeti. Bi bilo kaj nenavadenega, če se, denimo, kmečka stranka, kjer je bilo v minulem obdobju nekaj nesporazumov, ne bi strinjala s predlagano vlado in bi ob kritiziranju predložila svojo? To bi bilo naravno normalno, saj bi na ta način vendarle prenehali govoriti na splošno in bi s konkretnimi predlogi prevzeli nase tudi del odgovornosti.

Tega bi se morale še posebno zavedati tudi novonastajajoče stranke, saj v sedanjem razgibanem življenju ni dovolj, če si le zapisan na političnem prizorišču. Potrebno je storiti mnogo več, če ne želiš, da pri ljudeh izgubiš še kanček zaupanja. V prispodobi bi to pomenilo: prineseni nov zidak ali pospravi preteklost, da se odleži dalje ne bo vse rušilo, kar je bilo prav narejeno!

Milan Jerše

REKLI SO...

»Ker nočem, da bi bila naša stranka le mariborska, ampak tudi slovenska, smo se upokojenci angažirali za njeno ustanavljanje povsod po Sloveniji. In zakaj tako? V normalnih razmerah in stabilnem pokojninskem sistemu te potrebe gotovo ne bi bilo, poleg tega pa nas sedaj vse stranke puščajo na cedilu.«

Emil Tomažič, prvi upokojenski poslanec

»Brez lastne organiziranosti bi pomenilo, da homo upokojenci odpisani in bodo z nami delali, kot se komu zahoče. Temu se lahko odločno upremo v enotni slovenski stranki, ki se ne bo vezala na nikogar.«

Ivan Sisinger, predsednik Demokratične stranke upokojencev, Maribor

»Minulega dela upokojencev ni mogoče razvednotiti, zato je treba dosledno uveljaviti po-

kojninsko-invalidska zakonodaja, da bi odpravili nekatera neskladja. Pomembna je naša udeležba v skupščinskih in oblastnih organih, zato si bomo na naslednjih volitvah skušali izboriti ustrezen položaj.«

Karel Šoštar, predsednik iniciativnega odbora Demokratične stranke upokojencev M. Sobota

»Moramo biti v vladi, da se čuje naš glas, pa čeprav bomo pošiljali le telegrame. Očitek, da smo doslej naredili premalo, je neupravičen. Prizadevam si pridobiti čimveč članov in simpatizerjev, zato naj se ustrezno organizirajo upokojenci v vseh pomurskih občinah.«

Martin Franko, vodja koordinacijskega odbora Zveze upokojencev Pomurja

Pripravil: M. Jerše

Tudi pomursko gospodarstvo in zalivska vojna sta na neki način povezana, čal prej v slabem kot dobrem.

Koliko stanejo priprave na vojno, koliko vojna in koliko graditev med vojno porušene — ni pomemben vir sredstev, ne dobiček, pomembno je le, da dosežemo cilj, kakršnega so postavili politiki!

Resnici na ljubo pa je vojna tudi čas, ko se sklepajo novi posli, rodijo nova podjetja in navsezadnje tudi novi bogataši. Če se ukvarja kdo s »pravo« dejavnostjo, je prilagodljiv, kakovosten in poceni, bo hitro dobil posel z velikimi naročili. Na vojno se po navadi (vsaj v preteklosti) industrija pripravlja že nekaj let prej, v času tehnološke razvitosti in prilagodljivosti pa tudi to ni več merilo.

Pomurje je le majhna pokrajina ob reki Muri; če hočete: ločnica med Vzhodom in Zahodom. Bo ta pokrajina zaradi vojne obogatela ali ububožala, zaradi sporov propadala ali se ohranila?

Nekaj zgledov: Gornjeradgonski Elrad je krizo krepko občutil že lani, saj so izgubili

Prej slabo kot dobro!

kuvajtsko tržišče, dodatnih (nadomestnih) naročil ali pozitivnih posledic pa ni. Mogoče bi res dobili več naročil, če bi se zataknilo pri nas — na primer da bi vojska naročila večji antenski sistem — je menil direktor Ivo Vuk, vendar bi bil kakršenkoli dobiček vprašljiv. V vojni se namreč ne posluje in ne plačuje po normalnih poteh.

V Tovarni mlečnega prahu Murska Sobota prodajajo svoje izdelke v glavnem na zahodno tržišče (v Holandiji se zanimajo za mleko v prahu), vendar se jim izvoz zaradi precejšenosti dinarja ne splača. Zanimiva so tudi jajca v prahu, vendar bi v tem primeru morali jajca odkupovati po štirikrat nižji ceni. Ker so predelovalci, si večjih zalog ne morejo privoščiti. Mesna industrija Pomurka, je dejal Milan Koren, se še ni posebej pripravljala na sprejem kakršnihkoli izrednih narčil. Če bi hotel govoriti o posledicah zalivske krize, bi bilo to iz irte izvit, je še poudaril, ker ne čutijo nobenih posledic.

Radenska tri srca — Polnilnica mineralne vode in pijač je imela že čisto konkretne razgovore z ameriškim partnerjem (imena nismo mogli izvedeti). Zanimale so ga večje količine mineralne vode v plastični in stekleni embalaži. Strijal se je tudi s ceno, le ko bi moral odpreti denarnico za predplačilo, ni bil več zainteresiran. V Radenski pa pravijo: dokler ne vidimo denarja, ne damo vode. Anka Fifolt iz Avtoradgone je povedala, da njihovo podjetje izvaža v glavnem v Nemčijo, Avstrijo in po novem tudi v Rusijo. Dodatnih naročil za izdelovanje bivalnih enot še nimajo, že nekaj časa pa se dogovarjajo za izdelovanje montažnih hiš za Izrael. Kjer se ruši, se bo verjetno tudi gradilo!

V države, ki so nekoliko bližje hojiščem, se vsak teden odpravijo tudi soferji Avtoradgone. S tovornjaki hladilniki (menda morajo imeti s sabo obvezno plinske maske) vozijo po naročilu ABC Pomurke tedenko 5 ton govejega mesa. Zaradi vojne imajo do sedaj le negativne posledice, saj sta odpadla posla v Kuvajtu (vsakih 14 dni so dobavljali 20 ton govejega mesa) in Savdski Arabiji (tedensko so jih zalagali s perimi tonami mesa). Zavedajo se, da bodo morali če bo vojna trajala dlje časa, prilagoditi tudi svojo ponudbo. Zaenkrat so sposobni priskrbeti 20 do 30 ton dodatnih količin mesa, smo se izvedeli.

Imajo kje v Pomurju kakšna dodatna naročila za potrebe vojske? Tega nismo in verjetno niti ne bomo izvedeli. Po navadi je tako, da niti dobavitelji ne vedo točno, komu je namenjeno blago in ali oskrbujejo katero od vojsk!

Samo da bi tudi za nas ostalo še kaj!

Bernarda B. Peček

»Beli programi« pomurskih zdravilišč

V pomurskih zdraviliščih so pripravili posebne programe za starše in njihove otroke, da bi čim prijetneje in koristneje preživeli enotedensko zimsko počitnice. V Radencih imajo že nekaj časa razprodan prvi teden počitnic, torej od 28. januarja do 2. februarja, v Lendavi pa je večje zanimanje za drugi teden od 2. do 10. februarja. V Banovcih so ostali brez tople vode, zato so morali toplice zapreti že v začetku januarja, v Moravskih Toplicah pa so pretiravali s ceno.

Sonja Kreslin iz Naravnega zdravilišča Lendava nam je povedala, da so letošnji počitniški program organizirali skupaj s Kompasom, Dnevnikom Ljubljana in Radiom Slovenija (novinarji propagandisti so tačas v zdravilišču, spremljajo dogajanje in pišejo reportaže). V sedemdnevem paketu, ki je pravzaprav obogaten »beli program« za zimo, bo poskrbljeno za otroke in njihove starše. Ogleдали si bodo tovarno Keral, kjer bodo imeli tudi možnost izdelovanja lastnih izdelkov. Tako bi spoznali ves postopek in si naredili lep in koristen spominek. V programu je vključen tudi izlet po Pomurju z obiskom čevljarškega muzeja v Turnišču in oljarne na Bistrici, predvsem za mestne otroke pa bo zanimivo bivanje na kmetiji, ogled kolon, peke kruha in krapcev. V počitniški program spada tudi izlet na Madžarsko, družabno srečanje v gorah, pustovanje in slavnostna večerja. Cena sedemdnevnega bivanja v zdravilišču v Lendavi je 2800 dinarjev, za otroke do 6 leta je brezplačno, vsak naslednji do 14. leta starosti pa ima 30 odstotkov popusta. Če se zadovolji s pomožnim ležiščem, ima celo 50 odstotkov popusta, upokojeanci pa se morajo zadovoljiti z 10-odstotnim popustom. Tudi v Naravnem zdravilišču Radenci je podobna cena, je povedala Marina Šavora, in sicer stane teden dni bivanja s polnimi penziji v hotelu A kategorije 2800, v hotelu B kategorije pa

2485 dinarjev. Starejšim gostom je na voljo posvet z zdravnikom, CO₂ kopel, pitna kura z mineralno vodo, plesni družabni popoldnevi s plesnim mojstrom, plavanje, jutranja gimnastika, strokovno zdravniško predavanje, slavnostna večerja in (če bo sneg) tek na smučeh. Še pestrejši je program za otroke, saj se bodo lahko udeležili računalniškega (lani je bil zelo dobro obiskan) in plavalnega tečaja, poleg neomejene plavanja pa bo v hotelu vsak dan zabavni program za otroke s kinom, diskom in ogledom videofilmov). Otroci do sedmega leta starosti imajo počitnice zastoni, vsak naslednji do 15. leta starosti pa ima 30 odstotkov popusta.

Najbolj zanimiv program in največ možnosti imajo prav gotovo v Moravskih Toplicah, žal pa so s cenami tako pretiravali, da imajo »zaenkrat še dovolj prostora«. Povpraševanje je bilo veliko, ko pa so izvedeli za ceno, si je skoraj vsak premislil. Cena sedemdnevnega bivanja s polpenzijo in Ajdi je 3150 dinarjev, v Termalu pa 2635 dinarjev. Otroci od 7. do 10. leta starosti imajo 30 odstotkov popusta. Za otroke imajo tudi tokrat otroški klub (vsak dan od 9. do 12. ure), videoteke, tečaj fotografiranja, popoldne pa so razne športne aktivnosti in »družinski turnir«. Gostom so na voljo tudi studio za fitnes, telovadba, knjižnica in izlet po Pomurju, nastopil bo pevski zbor Radenske, naslednji te-

den pa ptujski kurenti, je povedal Erik Mohar.

Letošnjih zimskih počitnic pa se verjetno najmanj veselijo v Banovskih toplicah, saj so morali zaradi pomanjkanja tople vode kopališče zapreti že v začetku januarja. Upali so, da bo črpalka popravljena do začetka zimskih šolskih počitnic, saj imajo vseh 44 ležišč rezerviranih, vendar pa ljubljanski Tehnunion ni uspel pravočasno popraviti uvožene črpalke. Kakor je dejal Marjan Pihlar, je sedanja vrtina že dotrajana in premajhna. Zaradi raznih primesi se je sicer nova črpalka hitreje pokvarila, kot če bi bila vrtina primerno globoka in močna.

Sedemdnevno bivanje v Banovskih toplicah bi stalo le 2100 dinarjev, zanimanje pa je bilo tolikšno, da bi lahko prodali tudi dvakrat večje zmogljivosti.

Tudi pomurski otroci (in seveda starši) bodo lahko izkoristili bližino zdravilišč, saj so v vseh na voljo bazeni s toplo vodo. V Lendavi imajo pokriti bazen v hotelu Lipa, v Radencih pokriti bazen z ogrevano navadno vodo, od lani pa tudi okrogli bazen s termalno vodo. Največ možnosti za plavanje je v Moravskih Toplicah, saj boste lahko za 60 ali 90 dinarjev plaval (se namakali) v bazenih v Termalu in Ajdi, za pogumnejše pa so na voljo tudi zunanji bazeni z vročo vodo, ki pa niso primerni za otroke.

Bernarda B. Peček

Marketinška dejavnost v Muri

Znano je, da je marketinška dejavnost v pomurskih podjetjih šele v povojih. Razen v Muri, Radenski in še nekaterih posamičnih projektov nekaterih podjetij ni bilo sistematične propagandne dejavnosti. Pa še v teh podjetjih, kjer smo marketinško dejavnost bolj čutili, tako v ponudbi pristopu do kupcev, kot tudi z reklamno v medijih, priznavajo, da je v ospredju njihove dejavnosti izdelek, ne pa kupci, njihove potrebe in interesi. Vendar pa se zavedajo, da so na tem področju nujne spremembe, če hočejo ob-

se tega nameravajo lotiti v Muri?

»Ob izgubi nekaterih trgov je nujno iskati nove, še slabo zasedene. S procesi demokratizacije na Vzhodu se ustvarjajo možnosti za ponudbo izdelkov na tem prostoru. Pri tem se pri iskanju tržišča ne bi ozirali na državne meje, ampak bi tam, kjer so še možnosti, ne glede na to, če je to Kanada, Avstralija ali Brazilija, ponudili svoje izdelke. Večji poudarek pa bomo dali kupcem in tržili blagovne znamke. Tako ne bi pri tem ločili več domačega in tujega trga, ampak bi vse to

bil enotni trg. Tudi propaganda bi bila tako enotna po vsem svetu, upoštevajoč seveda posebnosti nekaterih dežel.

Večja agresivnost na tržišču je nujna, če hočemo ohraniti količino prodaje in če ne želimo odpuščati večjega števila delavcev.«

V Službi poslovnih raziskav je zaposlenih 9 delavcev, ki zbirajo informacije o raznih tržiščih, se z njimi povezujejo in iščejo možnosti za odpiranje trgovin po svetu. Vendar pa zaenkrat marketinška funkcija podjetja še ni v ospredju poslovanja, nekoliko večji poudarek je le na propagandi in tržnih raziskavah. To niti ni mogoče popolnoma uresničiti v trenutnih razmerah, saj ta ekipa skrbi za analizo tržišča, stroškov, za poslovne plane, propagando, izvozno tehnologijo in še mnoge druge dejavnosti, za kar bi gotovo potrebovali več ljudi.

Pri posameznih projektih sodelujejo s Studijem Marketing iz Ljubljane, kjer so sodelovanje s propagando razširili in tako razpravljajo skupaj o idejah, rešujejo problematiko prodaje in organizacije. Le na ta način je mogoče doseči tako kakovost trženja, kjer bo osnovno načelo skrb za čim večji dobiček.

J. Gabor

Foto: N. Juhnov

Bojan Pevec: »Z marketinškim konceptom na tržišče.«

držati raven prodaje, saj se potrebe tržišča nenehno spreminjajo, podjetje pa s svojo proizvodnjo mora reagirati na te spremembe.

V Muri smo se o marketinški službi pogovarjali z magistrom Bojanom Pevcem, ki je direktor službe poslovnih raziskav. Še posebej je pritegnil pozornost podatke, da Mura namerava v tem letu nameniti za marketinško dejavnost milijon mark, vendar nam je Pevec ob tem odgovoril, da s tem podatkom pravzaprav hočejo testirati pripravljenost podjetja za takšno vlaganje. Ob tem pa je poudaril nujnost večjega vlaganja v trženje: »Filozofija poslovanja podjetja je bila tudi pri nas bolj usmerjena v proizvodnjo, vendar smo trženje tudi kar dobro organizirali, drugače ne bi mogli toliko prodajati na tuja tržišča.

Vendar pa je zadnje čase opaziti padanje kupne moči, pojavljajo se problemi s tržiščem v Srbiji in tudi v drugih jugoslovanskih republikah. Pojavlja pa se tudi konkurenca, ki ponuja manj kakovostno in zato cenejše blago, ki je v kriznih razmerah za kupce bolj sprejemljivo.«

V takih razmerah je nujna večja agresivnost propagande in nenehno iskanje novih tržišč. Kako

Je bila reorganizacija znotraj Radenske preurajena? Mogoče pa je dobro včasih poslušati želje posameznih direktorjev in si misliti: bomo videli, čas bo že pokazal, kdo ima prav?

Tako je namreč tudi v primeru družbe z omejeno odgovornostjo Grozd iz Gornje Radgone, ki deluje v okviru Radenske, vendar je za prodajo svojih zmogljivosti in za pokrivanje izgube od lanske pomladi odgovorna sama. In izguba ne bo majhna. Po devetih mesecih so imeli zaradi padca kupne moči ter slabih gospodarskih in političnih razmer okrog 2,5 milijona dinarjev izgube. Fizični obseg proizvodnje v enajstih mesecih leta 1990 je bil za 10 odstotkov manjši kot leto prej, zasedenost hotela pa le od 38 do 40-odstotna. Kar 30 odstotkov celotne realizacije Grozda so malice. V ta namen so lani

tudi usposobili hotelsko kuhinjo (ker restavracija na sejmišču še vedno ni zgrajena in verjetno nikoli ne bo), tako da so v njej kuhali dnevno od 1200 do 1300 malic po 30 dinarjev (za podjetja ceneje). To je bil torej kar lep in stalen vir zaslužka. Toda število malic se s čedalje manjšim številom zaposlenih zmanjšuje in s tem tudi dohodek.

Bremenijo jih tudi lokali, ki ne prinašajo dobička. Še lani sploh niso hoteli slišati o oddajanju, tokrat pa smo izvedeli, da bodo dali v najem bife v Lutvercih in gostilno v Apačah. Svojevrsten problem je tudi Gostilna pri mostu. Ne le da kazi podoba, ampak je že eno leto prazna. Načrtovana prodaja zaradi spremenjenih političnih razmer ni uspela in v kratkem niti ne bo, kajti še vedno velja prepoved prodaje družbene premoženja, ki je bilo nacionalizirano. To pa je bila tudi gostilna na Jurkovičevi ulici.

Kljub temu pa direktor Janko Prelog pravi, da vse ni tako

Kompas bo gradil v Gornji Radgoni in na Hodošu

Med najuspešnejšimi turističnimi podjetji oziroma sistemi, ki se ukvarjajo še z marsičem drugim, ne zgolj s čistim turizmom, je poslovni sistem Kompas. Razni gospodarski stresi mu niso prišli do živega, ampak se je še naprej razvijal. Pred kratkim je vodenje Kompassa prevzel Janez Dolenc, Egon Conradi, ki mu je predsedoval skoraj 14 let, pa se je upokojil. Hkrati so se začele razširjati tudi govorice o delitvi Kompassa.

Tudi v Pomurju imamo nekaj poslovnih enot, ki nosijo ime Kompas. Med najbolj znanimi je prav gotovo gornjeradgonska enota Mejni in turistični servis, ki ima brezcarinske trgovine v Gornji Radgoni, Gederovcih, Dolgi vasi, Kuzmi, še letos pa jo bodo odprli tudi na Hodošu.

Drago Domanjko, ki že vrsto let vodi uspešno enoto v Gor-

Drago Domanjko: »Mi bomo ime vsekakor obdržali, kajti pod imenom Kompas si lahko obetamo nadaljnji razvoj našega podjetja.«

nji Radgoni, je odgovoril na nekaj vprašanj o prihodnosti poslovnega sistema in njihove enote.

Najprej me zanima, kako tukaj, na severovzhodu Slovenije, razmišljate o prihodnosti sistema Kompas. Ste za ločitev?

»Pri nas smo vsekakor za takšen Kompas, kot je bil do sedaj, torej za veliko podjetje, ki je prisotno na širokem območju, pravzaprav po vsej Jugoslaviji. Smo tudi za enako organizacijo, kot je sedaj; skratka, smo za Kompas v takšni obliki in velikosti, kot je bil do sedaj.«

Kaj bi pomenilo za vas, če bi se podjetje Turizem vseeno izločilo?

»Govori se o tem, da naj bi najmočnejše podjetje v sistemu Kompas, Turizem, izstopilo iz sistema. Nekih oprjemljivih podatkov o tem nimam. Mi ne želimo iz sistema. Če pa že kdo izstopi, to potem ureja pogodba o medsebojnem sodelovanju. Kakšne so v tem primeru sankcije, pa ne bi znal reči. Mi bomo ime vsekakor obdržali, kajti pod imenom Kompas si lahko obetamo nadaljnji razvoj našega podjetja.«

Gornjeradgonska enota je le ena izmed 12 podobnih enot. V

letu 1990 ste pripravljali načrte za ureditev brezcarinske cone med Jurkovičevo in Kerencičevo ulico v Gornji Radgoni?

»Te načrte snujemo že od začetka leta 1990. Pripravljenih je bilo več študij, opravljenih več razgovorov, sestankov z odgovornimi v občini (medtem se je zamenjala vlada, op. a.). Ta čas se ubadamo s problemom zgodovinske vrednosti teh objektov. Spomeniško varstvo jih bo pregledalo in ocenilo, ali so primerni za ohranitev ali za rušenje. Računamo, da bo junija letos ta brezcarinska cona že končana, ker pa je na mejnem prehodu, je potrebno upoštevati marsikaj...«

Eno stavbo je odkupila Histria — se bojite konkurence?

»Ja, s konkurenco je tako — konkurence se vsakdo boji, kakršnakoli je. Vsak raje vidi, da je na določenem območju sam, saj vemo, kako je potem z dohodkom, s cenami. Mi smo sprejeli prisotnost Histrie kot realno, kot objektivno stanje. Vendar pa se bomo morali tudi mi kot oni vključiti v vse te prenovne in zagotoviti na mejnem prehodu dovolj prostora za parkiranje, za nadzor blaga, za komunalne naprave ipd. Tako je Histria pravzaprav že sestavni del naših programov.«

Samostojna Slovenija in brezcarinske trgovine v prihodnosti?

»Mi o tem že kar nekaj časa zelo intenzivno razmišljamo — o državi Sloveniji, o novih mejah, o prometnih tokovih, ki bodo morda zaobšli Slovenijo, o Evropi 92 in 93, ki na svojih mejnih prehodih nima posebnih trgovin in takšne ponudbe, kot jo imajo naši prehodi. Na vse to se pripravljamo, celo študije že pripravljamo, kako se obnašati v takih razmerah. To pomeni namreč daljšo mejo, nove mejne prehode in podobno.«

Med načrti, ki bodo uresničeni v letu 91, je tudi nova brezcarinska trgovina na Hodošu?

»Prav gotovo je trgovina na Hodošu načrtovana, vendar pa je na prvem mestu brezcarinska cona v Gornji Radgoni z imenom Grajski hrib. Za ta projekt smo zagotovili dovolj sredstev. Tudi na Hodošu bomo v letu 1991 zgradili mejni objekt, kjer bo brezcarinska prodajalna. Mogoče pa bodo vključene tudi druge dejavnosti, kakšna mejno-turistična opravila. Načrtujemo tudi obnovo prodajalne v Dolgi vasi, saj več ne ustreza povpraševanju. Morda se bomo pojavili še na kakem drugem mejnem prehodu, vendar je to zaenkrat še skrivnost.«

Bernarda B. Peček

Grozdu grozi propad?

JANKO PRELOG, sedanji direktor družbe z omejeno odgovornostjo Grozd iz Gornje Radgone, meni: »V okviru Radenske bi moralo biti gostinstvo bolj povezano, prav tako v okviru regije. Od sedanjih petih družb, ki se ukvarjajo s turizmom, bi morali ustanoviti dve, kvečjemu tri. Na primer le zdraviliško družbo in družbo za preostalo gostinstvo.«

črno, kot je videti. Letos bodo prav gotovo obnovili gostilno Biser, hotel, okrepčevalnico na avtobusni postaji in klet. V ta namen še vedno združujejo sredstva za skupne naložbe na ravni Radenske.

Vendar v Grozdu niso zadovoljni s sedanjo organiziranostjo. Vsaj v okviru Radenske bi moralo biti gostinstvo bolj povezano, prav tako pa tako majhne družbe, kakršna je Grozd, nimajo prihodnosti. Sedaj morajo povsem sami skrbeti za trženje in polnitev hotelskih zmogljivosti, vendar bi Grozd s svojimi 54 posteljami lahko bil le eden od obratov družbe za gostinstvo.

Grozd bo moral povečati dohodek in zmanjšati število zaposlenih — le tako bodo lahko omilili slabe poslovne rezultate. Kdo bi rekel, da bo Janžev hram, ki je bil pred nekaj leti glavni problem, danes vlečni konj družbe Grozd! Mogoče pa bi morali vprašati za recept?

Bernarda B. Peček

NOVA ORGANIZIRANOST KMETIJSKE SVETOVALNE SLUŽBE

Učinkovitejša, a ne misijonarska

Kmetijske pospeševalne službe v takšni obliki, kot je bila do konca lanskega leta, v kmetijskih zadrugah ni več. To seveda ne pomeni, da kmetijstva ne bodo še naprej pospeševali, pač pa prihaja le do nekaterih bistvenih sprememb na tem področju. Če so bili pospeševalci v kmetijskih zadrugah doslej na voljo v glavnem le kooperantom, največkrat večjim tržnim proizvajalcem, bo nova kmetijska svetovalna služba javna in na voljo slehernemu uporabniku. V Pomurju je organizirana v okviru Živinorejsko-veterinarskega zavoda, sredstva za njeno delovanje pa zagotavlja republika iz svojih virov.

Ne bi sicer mogli trditi, da dosedanja pospeševalna služba ni uspešno opravljala svojih nalog, saj se rezultati njenega dela kažejo v proizvodnji, ki jo je doseglo kmetijstvo, vendar so bile nekatere spremembe nujne. Pospeševalci v kmetijskih zadrugah so se morali ukvarjati tudi z najrazličnejšimi administrativnimi nalogami in je bilo pospeševalno delo zato večkrat odloženo. Kot pravi Janko Slavič, vodja kmetijske svetovalne službe v Pomurju, cilj nove svetovalne službe ni pridobitništvo, pač pa se bo v celoti posvetila uporabniku, torej kmetu, ki ga je potrebno usposobiti, da bo prideloval čim več in čim ceneje, hkrati pa tudi ekološko sprejemljivo. Bi se pa seveda zavajali, če bi pričakovali, da se bo vse to zgodilo čez noč, saj bo ena od pomembnih nalog svetovalne službe tudi preusmeritev določene proizvodnje. Cilj kmetijstva namreč ni samo v pridelavi, pač pa je pridelke potrebno tudi prodati, zato je treba razvijati takšne programe in uvajati kulture, po katerih bo na tržišču tudi povpraševanje. Vse to zahteva določen čas in tudi ustrezne študije.

V kmetijski svetovalni službi v Pomurju je tačas 37 kmetijskih strokovnjakov, s tem pa so v glavnem tudi pokrita vsa področja njenega delovanja. Osnovna kriterija za število svetovalcev sta bila število kmetij nad 1 hektar in število žaditnih kmetij, v praksi pa to tudi v

Pomurju pomeni nekoliko manj svetovalcev, kot jih je bilo v prejšnji pospeševalni službi, saj se je to število v Sloveniji zmanjšalo približno za tretjino. Vendar bodo kmetijske zadruge še naprej ohranile del strokovne službe za določene vrste proizvodnje in tako pospeševalno in svetovalno delo v Pomurju ne bo okrnjeno.

Tudi nova svetovalna služba je teritorialno razporejena, saj bo imela sedež v kmetijskih zadrugah, na Živinorejsko-veterinarskem zavodu pa bo le specializirana svetovalna služba.

Tako v osnovni svetovalni službi v občini Murska Sobota dela 10 svetovalcev za področje kmetijstva in dve svetovalki za kmetijsko gospodinjstvo in druge dodatne dejavnosti, ki jih bo potrebno uvajati na kmetijah, če želimo, da bodo te dosegale več dohodka. V drugih treh občinah delajo po štirje svetovalci za področje kmetijstva in po ena svetovalka za kmetijsko gospodinjstvo, vsak pa ima svoje območje delovanja. Pripombe so v sokoški občini, kjer nimajo svetovalca za sadjarstvo in vinogradništvo, vendar bodo to vrzel začasno reševali v sodelovanju s Kmetijsko zadrugo Panonka. Ker prav razvoju sadjarstva in vinogradništva v zadnjem času namenijo v sokoški občini posebno skrb, dogovori z republikanskim sekretariatom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za pokrivanje tega področja še niso končani.

Kot smo že zapisali, bo javna kmetijska svetovalna služba na voljo slehernemu uporabniku, posvečala se bo izključno strokovnemu delu, kar pa ne pomeni, da bo opravljala misijonarsko delo in hodila od hiše do hiše. Njena glavna naloga bo, da pripravi program in ga predstavi javnosti, na osnovi teh programov pa bodo morali kmetje sami iskati svoje interese. Poudarek bo na množičnem in skupinskem svetovanju, nekaj teh aktivnosti že tedaj, po potrebi pa se bo svetovalna služba posvečala tudi posameznikom, zlasti v primerih, ko se bodo ti usmerjali v določene konkretne programe.

Nova organiziranost svetovalne službe je novost v slovenskem kmetijstvu, zato ni dokončna in jo bodo sproti dopolnjevali in izboljševali. Njen cilj je zagotoviti večjo kakovost dela na tem področju, za to pa so potrebni usposobljeni strokovnjaki. Ti se bodo morali za svoje delo dodatno usposabljanje in si tudi pridobiti licenco svetovalca. Bolj kot to, pa so pomembni rezultati, ki jih bodo svetovalci pri svojem delu dosegali, saj sta uspešnost in sposobnost osnovna pogoja, da bo posameznik v tej službi lahko tudi ostal. O večji učinkovitosti nove svetovalne službe pa v Pomurju ne dvomijo, saj pravijo, da bo ta posled med seboj tudi bolj povezana. Prejšnja pospeševalna služba v kmetijskih zadrugah se je namreč premalo povezovala z ustreznimi strokovno službo na Živinorejsko-veterinarskem zavodu, zdaj pa sta tako osnovna kot specialistična svetovalna služba organizirani v okviru tega zavoda in bo zato njuna povezanost neposredna, učinkovitost pa večja.

Ludvik Kovač

Gornji Petrovci

Veliko si obetamo od projekta Goričko

Prič se je sestal UO SKZ-LS podružnice Gornji Petrovci ter obravnaval nekatera aktualna vprašanja o kmetijstvu in gozdarstvu. Največ govora je bilo o slabem stanju živinoreje, zlasti o nerednem odkupu svinj in dolgem čakanju na plačilo, medtem ko mora kmet reprodukcijski material ali drugo blago plačati takoj. Govora je bilo tudi o prevelikem številu divjadi, ki povzroča ogromno škodo, in o prenikavih pokojninah kmetov, saj je za 30 do 40 let garancija 460 dinarjev pokojnine sramotno malo. Veliko pripomb so imeli tudi na zakon o spremembi namembnosti zemljišča, saj z velikimi prispevki ljudi preganjajo z Goričkoga. Sicer pa si veliko obetajo od PROJEKTA GORIČKO.

Na seji so sprejeli tri sklepe, s katerimi želijo seznaniti javnost, zlasti pa občinske in republiške poslance. Ti sklepi so:

1. Odločno naprotujejo obveznemu odkazilu lesa v zasebnih gozdovih. Nimajo nič proti strokovnemu delu gozdarjev, vendar ti tega doslej niso pokazali, temveč so nastopili v vlogi policistov.
2. Davek od gozda naj plačujejo tisti, ki bodo les prodali in s tem ustvarili dohodek. Na območju Goričkoga pa je gozd osiromašen zaradi politike naših gozdarjev, ki kmetu niso hoteli priznati lastnine in s tem tudi ne gospodarjenja.
3. Izključno pravico do nakupa zemlje naj ima kmet. Večina nasupa, da Goričko ne bo samo dajalo, ampak tudi kaj dobilo!

Aleksander Balek

ŽEJNI ČEZ VODO

Leto 1972 bo za slovenske kmete gotovo ostalo zapisano kot ena od pomembnih prelomnic. Takrat je namreč začel veljati zakon o stareštem zavarovanju kmetov, ki je ostarelim kmetom vsaj delno zagotavljal njihovo socialno varnost. Res, da kmečka pokojnina ni bila velika, veljala pa je še načelo: ena kmetija, ena pokojnina. Vendar bili so to prvi koraki na poti, ko smo tudi kmetu začeli priznavati njegovo minulo delo. Očitki, da mu je bila pokojnina podarjena, saj zanjo ni plačeval prispevkov, niso bili upravičeni, saj je morda prav kmet v preteklosti prispeval družbi veliko več, kot mu je ta začela vračati. Njegovo delo z nizkimi cenami kmetijskih pridelkov ni bilo nikoli ustrežno vrednoteno, vendar mnogi tega takrat niso hoteli priznati.

Druga prelomnica za urejanje tega področja je bila leta 1983, ko je zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v Sloveniji obvezno vključil v zavarovanje tudi kmeto in jih tako izenačil z delavci. Vendar takrat ne le v pravicah, pač pa tudi v obveznostih. Ne želimo ponavljati vseh zapletov, ki so se pri tem pojavljali, zapišimo le, da so to zavarovanje kmetje sprejeli za svoje, v skladu z možnostmi pa so se odločali za zavarovalne razrede in temu ustrezne prispevke. Do težav in zapletov pa je začelo prihajati spel v zadnjem času, ko so se razmere tudi v kmetijstvu začele slabšati in mnogi niso bili več sposobni plačevati prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Na slovenski politični sceni je takrat že bila kmečka zveza, njeni predstavniki pa so na probleme vse glasneje opozarjali tudi v republiškem parlamentu. In to uspešno, saj so dosegli bistveno znižanje prispevkov, pustili pa so od strani posledice, ki jih je takšno znižanje prineslo. Nizki prispevki pomenijo tudi nizke pokojnine in mnogi kmetje, ki so se zdaj upokojili, to že čutijo. Borih 500 dinarjev je res sramotna pokojnina, vendar v skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja pravijo, da je odmerjena od višine dejanskega vplačanih prispevkov. In tako so bili kmetje še enkrat žejni prepeljati čez vodo, posledice pa morajo nositi sami. Če že velja načelo, kakršno vplačilo, takšno izplačilo, potem bi bilo pametneje razmišljati o tem, kako omogočiti kmetom, da svoje obveznosti lahko poravnajo.

Ludvik Kovač

TLA — naš življenjski prostor

»Učite vaše otroke, da so tla pod njihovimi nogami prah njihovih pradedov in prababi. Da bodo vaši otroci spoštovali zemljo, jim povejte, da se je zemlja obogatila skozi dušo naših prednikov. Učite vaše otroke to, kar so nas učili, da je zemlja naša mati. Karkoli se pripeti zemlji, se pripeti tudi otrokom na zemlji.«

Iz govora indijanskega poglavarja SEATTLE.

Tla so nenadomestljiva dobrina trajnega pomena, del prostora, ki nam rabi za bivanje in nam omogoča prehranjevanje, skratka življenje.

Človeštvo se vedno bolj oddaljuje od narave, s tehniko jo hoče podrediti. Pozabljamo, da narava brez človeka lahko preživi, človek brez narave nikoli. Preživeli bomo le, če bo preživela narava. Zemlja je osnova za preživetje človeka, do nje se moramo obnašati odgovorno. Karkoli se pripeti zemlji, se pripeti tudi otrokom na zemlji, pravi indijanski pregovor. Ali se tudi mi zavedamo tega, ko na račun napredka rušimo naravno ravnovesje in uničujemo plodno zemljo.

Spreminjanje rodovitne zemlje v urbana središča, industrijske cone, hitre ceste idr., čemur se tudi Zakon o varovanju kmetijskih zemljišč v Sloveniji ni mogel upreti, daje že prve rezultate — onesnaženost tal se povečuje, rodovitnost upada. Obremenitve prostora zaradi odpadnih snovi (stranski produkti v industriji in kmetijstvu, komunalni odpadki, gošče čistilnih naprav, gnojek, nevarni in posebni odpadki, emisije — imisije), ter čezmerna raba mineralnih gnojil in kemičnih sredstev so po raziskavah prof. dr. F. Lobnika v nekaterih območjih Slovenije že porušile ekološko ravnovesje. Predvsem so problematični takšni elementi, težko razgradljive organske spojine in patogeni organizmi.

Dolgoročno izboljšanje človekovega bivalnega in naravnega okolja je povezano z večjo skrbjo zaradi onesnaževanja, predvsem z uvajanjem okolju prijaznih tehnologij v vseh vejah gospodarstva.

Vedno večje so zahteve ljudi po »zdruzi«, čisti hrani, ker čiste zraka in vode ne morejo izbirati, so izbirni pri hrani. Vendar kako pridelati čisto hrano, če sta voda in zrak onesnažena, potem so tudi tla — kmetijska zemlja in vegetacija.

Torej je varovanje kmetijske zemlje in preprečevanje onesnaževanja skrb vseh, ne samo kmetijcev. Zaradi vedno večje nevarnosti onesnaževanja kmetijske zemlje je v letu 1990 Izvršni svet SR Slovenije sprejel Uredbo o ugotavljanju onesnaženosti kmetijskih zemljišč in gozda (Ur. l. SRS, št. 6/1990).

Onesnaženost ugotavljajo za to pooblaščen organizacije. Tla so onesnažena takrat, kadar vsebujejo toliko škodljivih snovi, da se zmanjša njihova samoočiščevalna sposobnost, poslabšanje fizikalne, kemične in biotične lastnosti, zavirata ali preprečujeta rast in razvoj rastlin, onesnažuje podtalnico oz. rastline ali je zaradi škodljivih snovi kako drugače okrnjena rodovitnost tal. Onesnaženost vegetacije se kaže v zmanjšani odpornosti rastlin, spremenjeni rasti, vsebnosti snovi, ki so škodljive za zdravje ljudi in živali. Snovi, ki lahko povzročajo onesnaženje tal in vegetacije, so po navadeni uredbi tele: naravni odpadki, škodljive snovi, ki onesnažujejo zrak, posebni odpadki (kompostirane odpadne snovi, oporečne vode, gošče komunalnih in drugih čistilnih naprav, gošče in greznice), gnojnice, gnojek, fitofarmaceutska sredstva, rudninska gnojila in druge škodljive snovi. Mogoče se bo zelo komu čudno, da so gnojila kot pomembna rastlinska hranila tudi škodljiva, če jih čezmerno ali nepravilno uporabljamo, prav tako sredstva za varstvo rastlin. Škodljivim vplivom se izognemo, če gnojimo v skladu s priporočenimi tehnološkimi navodili in uporabljamo zaščitna sredstva, ki so manj nevarna za okolje, in upoštevamo nasvete prognostične službe. Gnojek in gnojnice se ne smeta uporabljati na zemljiščih, ki so nasičena z vodo, prekrita s snežno odejo, na strminah, na zamrznjenih tleh in vodnih tokovih, omejitve so tudi pri čezmerni rabi pripravkov za varstvo rastlin, predvsem atrazina (dovoljeno 1 kg aktivne snovi na hektar). Torej tudi pri kmetovanju bomo morali biti pozorni in prilagoditi agrotehnične ukrepe naravnim zakonitostim. Največji poudarek bomo morali dati ohranjanju in izboljšanju rodovitnosti kmetijske zemlje.

Trajna rodovitnost tal je zagotovljena, če tla:

- niso izpostavljena eroziji,
- niso zbita,
- ne omejujejo nemotene rasti negojenih ali gnojnih rastlin,
- dolgoročno omogočajo razvoj, pridelek in kakovost kmetijskih ter gozdnih rastlin (vegetacije),
- imajo lastnosti razgrajevanja snovi, kot so organski ostanki in ostanki sredstev za varstvo rastlin ter druge snovi, ki jih vračamo v naravni krogotok,
- optimalno sprejemajo, zadržujejo in oddajajo vlogo.

Več o tem, kako ohranimo in izboljšamo rodovitnost tal ob uporabi sodobnih agrotehničnih postopkov iz strokovnega in praktičnega vidika, pa lahko preberete v naslednji številki Vestnika.

Zita Flisar-Novak, dipl. inž. agr.

Debelozrnate stročnice v kolobarju

Geza Džuban, dipl. inž. kmet.

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

Krmni bob je pravzaprav pri nas slabo razširjen, čeprav so ga v preteklosti pridelovali v Jugoslaviji na okrog 4.000 ha. Po ugotovitvah strokovnih služb v sosednji Avstriji in Madžarski, kjer so dali krmnemu bobu pomembno prednost pred drugimi zrnatimi stročnicami, so naše ugotovitve podobne oziroma točne. Pridelki novejših sort so veliko višji, kar vpliva na upravičenost njihovega širjenja. Pomembna je tudi lastnost krmnega boba, saj ga spravljamo že avgusta. Tako je možna še pravočasna priprava zemlje in setev katere koli ozimne. Ob takojšnji pripravi površine bi bila možna tudi se setev nekaterih sekundarnih ali prezimnih krmnih dosevov in spomladi setev tipičnih poljskih našega območja. Ker del zrnja pred žetvijo ali ob njej izpade, omogočimo ob grobi obdelavi tal (podrahljanje, krožna braja) vznik izpadlih zrn. Na ta način dobimo nov posevek kot zeleni podor, ki tudi veže dušik, ob dodatku manjših količin organskih gnojil (tudi gnojek) pa dobimo odlično gnojilo.

Biološka vrednost krmnega boba je v prehrani živali dejansko nekoliko slabša, saj je nižja vsebnost aminokislin metionina in lizina, poleg tega pa vsebuje nekatere toksične snovi, inhibitoare, tanine in cianogene glikozide. Da se izognemo pomanjkljivosti, ga dajemo krmnim mešanicam v omejenem deležu (krave do 30 %, svinje do 15 %), dodati pa moramo še manjkajoče aminokisliline. Pri omenjenem deležu se tudi ublaži ali izgubi neokusnost, tako da ga živali normalno uživajo.

Širjenje vsake poljščine je seveda odvisno od mehanizirane seve, oskrbe in spravi. Razpoložljiva mehanizacija na tem območju, ki se sicer uporablja za preostale poljščine (koruza, sladk. pesa, žita), je uporabna tudi za mehanizirano pridelovanje boba in preostalih zrnatih stročnic.

Soja ima nešteto pozitivnih lastnosti, kar zadeva njeno vlogo v kolobarju ali prehrani živali. V Jugoslaviji ima v makropidelavi absolutno prednost, posebno takrat, ko se prideluje kot surovina za industrijo. V tem primeru se loči olje od preostalega dela zrna, ki se v postopku toplotno obdela, s tem se izloči inhibitor aminokislin, tropine kot ostanki pa so odlična beljakovinska krma. Na našem območju so uspešne sorte iz zrelstne skupine 00 ali 0, s katerimi dosežemo 3-4 t/ha. S poznejšimi so težave ob spravilu, saj vsebujejo višji odstotek vlage, sušenje je zahtevnejše in dražje. V pozni jeseni, ko je relativna zračnost višja, preprosti načini sušenja niso možni, ker so zrna plesnivostna in se na zraku zelo slabo sušijo ali pa se zaradi napada plesnivostnega kvarijo.

Pridelovanje soje, organizirano sušenje, uskladiščenje suhega zrna ter krmljenje drobljenega zrnja v krmnih mešanicah je prav tako možno. Ob tem imamo sicer nižjo biološko vrednost beljakovin, vendar zaradi vsebnosti olja višjo energetsko vrednost. Ta različica bi bila v predhodnem obdobju sprejemljiva za območje Pomurja ali širše.

Prilagoditveni razvoj je najugodnejša, vendar organizacijsko najzahtevnejša različica pridelovanja zrnja, ki bi ga morali dosušiti, v

eni od jugoslovanskih sojarn dodelati in tropine kot stranski proizvod uporabiti za živalsko krmo. Visoka biološka vrednost beljakovin in urejeno razmerje aminokislin dajeta soji pomembno prednost pred preostalimi, po pridelku suhe snovi in beljakovin pa se soja približuje krmnemu bobu, kar ugotavljajo tudi v drugih deželah.

Krmni grah je po pridelku 2,5—3,5 t/ha blizu soji. Pridelek surovih prebavljivih beljakovin je nižji, vendar je kakovost beljakovin višja kot pri bobu. Pomembno je tudi to, da ga dovolj zgodaj spravljamo z njive. V tem primeru je možna tudi setev poznejših ali prezimnih krmnih dosevov oziroma pravočasna priprava zemlje in setev ozim. Možen je tudi izkoristek izpadlega zrnja ob žetvi kot pri bobu. Tako dobimo kakovosten zeleni podor ali dobro krmo za govedo. Nove selekcije krmnega graha obetajo pridelek 3—4 t/ha suhega zrnja, kar dosega oziroma prekaša sojo. Posebno obetavne so sorte brez listja ali nizke sorte, saj prenesejo večjo gostoto in dosejajo višji pridelek. Po aminokislinskem sestavu je odličen izvor bizona, vsebuje pa tudi pomemben delež drugih aminokislin (metionina).

Tačas ima v kolobarju krmni grah pomembno mesto v raznih mešanicah za zeleno krmo, ko mu druge krmne rastline (oves, ječmen, koruza) rabijo za oporo. Poskusna setev krmnega graha v kombinaciji z žiti je dala odlične rezultate. Ob primerni kombinaciji pri setvi dobimo skoraj kompletno koncentrirano krmo za prašiče, govedo itd.

Kakšne pa so pomanjkljivosti pridelovanja debelozrnatih stročnic?

V kolobarju lahko sledijo vsem poljščinam pod pogojem, da ni visokih ostankov atrazina (koruza). Ta zahteva je pravzaprav napredek v kolobarju. Mehanizacija je nekoliko zahtevnejša, občutljiva v pripravi, sicer pa je to mehanizacija za pridelovanje žit in koruze. Potreba po kemičnih sredstvih za varstvo rastlin je minimalna, vendar občutljiva. Ob napačni uporabi hitro nastopijo fitotoksičnosti, poškodbe, ki zelo znižajo pridelek. Največji omejitveni faktor je verjetno visoka cena semena. Poraba semena se giblje v čisti setvi 100—150 kg/ha. Sosednje dežele ta problem uspešno rešijo zaradi nešteti prednosti, ki jih prinašajo v kolobar.

V sosednji Avstriji je bila pred približno 10 leti pridelava debelozrnatih stročnic tudi manj pogosta. Ob primernih spodbudah so npr. na avstrijskem Štajerskem v letu 1988 pridelali na 163.000 ha njivskih površinah 9.300 ha pšenice, 22.000 ha ječmena, 4.600 ha rži, 84.000 ha koruze in drugih poljščin ter tudi že 3.900 ha boba, 740 ha krmnega graha in 120 ha soje. Program proizvodnje za leto 1989 je bil: bob 5.000 ha, krmni grah (za zrno) 600 ha in soja 1.500 ha. Program je v glavnem realiziran ob zanimivih spodbudah, ki so pri bobu 4500 ATS/ha, krmnem grahu 3500 ATS/ha in soji 6000 ATS/ha ter 5 ATS/kg pridelka (vendar do 2500 kg/ha).

Na ta način je dosežena gospodarnost pridelave vsaj kot pri krušnih žitih, poseben profit pa vidijo v ugodnem vplivu na lastnosti tal.

Spet so tu še ene počitnice — hura!

Ni še dolgo, kar se nam je izteklo še eno leto. Po dolgih, dolgih letih smo v šoli spet praznovali božično-novoletne počitnice. V spominu še vedno slišim besede: »Vesel božič, tovarišica!« Takrat sem bila brez besed. Oči v solzah, usta v nasmehu. Kako veseli so bili, kako polni pričakovanj. Pa ne daril. Tudi majhna jelka na mizi jim ni veliko pomenila. Ta je pač morala biti.

Potem še nekaj taktov vesele glasbe. Deklice so razigrano zaplesale. Takoj se jim je pridružil še Jožek. Drobčen, majhen, a v srcu vesel. Ni ga ranila usoda nekega dne, ko ga je zapustila mama. Zaman jo je čakal, si jo želel in se z njo pogovarjal na samem. Morda bo pisala za rojstni dan. Nič. Dnevi so minevali. Drobčen, majhen je še vedno živel v pričakovanju. Ob sošolcih so mu minevali veseli in grenki dnevi.

Pogosto se je ustavljal ob mizi. Veliko sva se pogovarjala. Veste,

jaz najraje obiskujem pravljični krog.

Da, pomislil. Tam je vse tako, da dobro zmaga nad zlim. Še upaj, Jožek. Veliko dobrote, otroškega poguma in upanja je v tebi. Še je veselo plesal in vriskal. Nisem umaknila pogleda, s katerim sem ga ves čas spremljala. Čudovit otrok si, Jožek. Zmoreš več, kot to včasih zmoremo odrasli. Na vrsti je bil zadnji ples. To je bilo veselja, spogledovanja in otroškega namigovanja.

Da bi ga sedaj videla njegova mama — pa kaj spet razmišljam o tem. Vročih lic in mokrih glav so odhajali. »Srečno!«

Polni družinskega miru in sreče smo se spet srečali vsi v začetku januarja. Dnevi ob šolskem naporu hitro minevajo. Vsak dan je drugačen. Vsak dan z drobem sreče za drobna otroška srca. Nekateri srečni ob pomaranči, ki jim jo mama ob odhodu v šolo

potisne v roke. Marjanca žari od sreče, ker bodo v soboto obiskali prijatelje v Murski Soboti. Tomaž je vesel, da je lahko s sošolci na ledu. Tovarišica, jaz pa bom šel z očetom v gozd. Pomagal mu bom.

Vsi pa se neizmerno veselijo kratkih zimskih počitnic, ki jim že trkajo na šolska vrata. Lepo jim bo. Niso pomembne ocene. Pomembno je mirno, srečno družinsko življenje in dobra tovarišica, ki vsak šolski dan popestri s smehom in dobro voljo. Toplo družinsko gnezdo in prosti dnevi jih bodo spet osrečili. Le še veliko takih dni, tudi tebi Jožek! Vem, še živiš v pričakovanju. Hura za počitnice! Hura za vse naše otroške želje! Svet, prislusni nam. Želimo le mir, srečo in razumevanje. Tovarišica, imejte se lepo! Obiščite nas.

MARTA

NOVA DEMOKRACIJA NA POMURSKIH TLEH ALI Nova demokracija Pomurja na tleh

Bistroumnost inženirja Kozica ne pozna meja. Kot inženir se spozna na demokracijo, boljševizem, diktaturo, oblast, državo, pravo, lastninjenje...

Mogoče bi se inženir Kozic bolj poglobil v svojo stroko, in bi bil odziv na vaš izziv, ko je stvari potrebno reševati, bolj strokoven in spoštovanja vreden kot pa so vaša razglabljanja o stvareh, ki jih v osnovi ne razumete.

Ne želim biti ambiciozno popularen, vseveden in politološko zmuden, kot ste vi. NEKAJ BI VAM RAD POVEDAL (kot je rekel naš rojak Miško Kranjec).

Prava obsedenost in neznanje vas obdaja v pojmi: Nova in stara demokracija, kakovost življenja, vprašanje resnice itd. To niso pojmovno političanske fraze (politikanstvo in politika je velika razlika), ampak politološke in filozofske kategorije, ki zaslužijo prav takšno spoštovanje in razumsko dožemanje, kot so v vaši stroki Newtonovi zakoni. Upam, da jih poznate, in če jih, potem bodite strokovno pošteni in s svojo miselno obstrukcijo ne krojite pameti politologom, sociologom, filozofom itd.

Modra reka, »VSEVEDNEŽI SO NAJVEČJI NEVEDNEŽI IN BOJ SE ČLOVEKA, KI JE V ŽIVLJENJU PREBRAL SAMO ENO KNJIGO«, ne smeta biti moto vašega delovanja. Če hočete biti »učeni«, potem morate vedeti, da demokracija, posebno nova, izključuje policijo in vojsko, še zlasti pa kontrolo nad posameznikom (izjava ministra Bavčarja).

Zakaj potem ponovno o Muri. Ali je obramba najboljši napad, tudi to je modrost, ki postavlja policijo in vaše razmišljanje v protislovje.

PLEBISCITNE ODLOČITVE, o tem lahko razpravljamo, toda človek, ki ne priznava preteklosti, ni vreden sedanjosti. Citiram vas: »Zbogom preteklost in zbogom dolgovežneži.«

Inženir Kozic, vsi bi hoteli zanikati svojo preteklost, tudi vi kot član boljševistične stranke, kot človek, ki ste govorili in pisali, da vas boljševistično in komunistično prepričanje usmerja v dejanja, ki jih počenjate. Dolgovežnost je razvidna iz vseh pisem, ki ste jih pisali prejšnjemu režimu.

Da bi se dokončno otresli občutka krivde, vi in vam podobni, vam priporočamo, da sežete po Gramsciju in preberete njegov sestavek »SAMOKRITIKA IN LICEMERSTVO SAMOKRITIKE« v knjigi Civilna družba in država. Ob tem branju boste dojeli, kaj pomeni vsaka preteklost za sedanjost, da preteklost ni prostitutka, ki ji stisneš roko in rečeš »zbogom«. Tega ne morete storiti niti vi niti nova demokracija.

Spoštovani Kulturni forum Pomurja! Spoštovani gospod Rajko Stupar!

Iz vašega pisma smo ugotovili, da razpravljali in tisti, ki so sprejemali sklepe ter o njih obvestili javnost, ne poznajo delovanja spomeniške službe. Občinam namreč predajamo strokovne osnove za razglasitev kulturnih spomenikov, na osnovi katerih nato skupščine sprejemajo odloke o zavarovanju (Zakon o naravnih in kulturni dediščini, Ur. l. SRS 1/81). Za občino Gornja Radgona smo ustrezno elaborat oddali v februarju 1990, za občino Murska Sobotica pa v marcu 1990. Dopolnila na osnovi javne razprave smo pripravili takoj, ko smo dobili pripombe. Občina Gornja Radgona je odkol sprejela konec prejšnjega leta, občina Murska Sobotica pa ga ni sprejela zato, ker vedno znova prihajajo dodatne zahteve za razglasitev.

Povedati moramo, da so te pripombe v večini primerov neumestne, kajti strokovne osnove so izdelane po kriterijih, ki veljajo za celotno Slovenijo in po katerih ne more biti vsak objekt, ki je pač nekemu »všeč« ali je nanj čustveno navezan, kulturni spomenik. Obstaja namreč, kot veste, kategorija kulturne dediščine, kjer so vsi drugi objekti zavarovani »ex lege«.

Za občino Lendava so stroko-

vne osnove v sklepni fazi izdelave in jih bomo zborom skupščine občine predali v najkrajšem času. Pa tudi tukaj ni nobene večje nevarnosti, ki bi zaradi pomanjkanja pravnih aktov grozila kulturnim spomenikom. Vsi pomembnejši ali ogroženi objekti so zavarovani z odločbami, ki jih je pač potrebno spoštovati. Edinstvenost naselja vinskih kleti Ujtemas niso pomagale vse odločbe, izdelani elaborati za obnovo in vzdrževanje, ne številni sestanki z lastniki in delavci upravnih organov in nekdanje kulturne skupnosti, da ne bi propadlo zaradi zanemarjenosti in izgubilo identitete zaradi številnih novogradenj, ki so bile dopuščene (pasivna oblika je namerna).

Število restavriranih spomenikov v Pomurju je v primerjavi z drugo Slovenijo na zavidljivi ravni. Tako so restavrirane cerkve v Domanjševcih, Selu, Turnišču, Martjancih, posamezna restavratska dela so bila opravljena v Murski Soboti, Gradu in drugod. Posamezni posegi so bili v gradu v Beltincih, v gradu pri Gradu in še drugod, a so ostali brez rezultata in se je propadanje nadaljevalo, saj ni bilo v Pomurju nikogar, ki bi se zanje zavzel. Pa so

zanje vsi vedeli in niso manjkali na nobenem seznamu.

Nikogar ne zanima grad v Rakičanu, za katerega tudi vsi vedo, saj je pred pragom regijskega središča. Tukaj smo, z izjemnim osebnim zavzetjem pristojnega konservatorja, obnovili grajski park in rešili že odpisano grajsko kapelo. Sicer pa, kaj bi dalje naštevali, saj so stvari znane. Vsaj tistim, ki zanje hočejo vedeti.

Seveda bi lahko tudi mi bolje delali, vendar ob upoštevanju dejstva, da je naša kadrovska zasedba glede na normative 50 %, kar je najnovejši dosežek, v preteklosti pa je bilo bistveno slabše, sprejemamo takšne pozive, kot je bil vaš, za neumestne.

Način označevanja kulturnih spomenikov določa republiški predpis, ki pa je že nekaj časa v postopku za spremembo in nimamo ustreznih navodil.

Toliko v skopo informacijo. Javne polemike, ki ste jo morda želeli odpreti z vašo objavo, ne nameravam voditi. Če pa menite, da bi bilo javnost potrebno korektno obveščati, vas prosimo, da to naše pismo posredujete sredstvom javnega obveščanja, za Zavod za varstvo narave in kulturne dediščine Maribor Janez Mikuž, ravnatelj

Prof. Evgen EMRI, dipl. pol.
Murska Sobotica

Spomini na preteklost

Kadar mi ostane toliko časa, da se lahko resnično posvetim samemu sebi, mi spomin uide daleč nazaj v začetek sedemdesetih oz. konec šestdesetih let. To so bila leta prebujenja, revolucij in vojn. Spominjam se vdora Sovjetske zveze na Češkoslovaško, pa vojne v Vietnamu in zaradi Vietnamskih solidarnostnih akcij, s katerimi smo tudi tako majhen narod, kot smo bili Jugoslovani, pomagali zatiranemu narodu. No, potem pa čez nekaj let ta isti Vietnam napade Kambožjo in vprašam se, kam, komu in zakaj smo pomagali Vietnamcem. Zgodovina se bo mogoče celo ponovila z zalivsko vojno, ki pa ni samo vojna z orožjem temveč tudi verjetno s temnim političnim ozadjem. Pa bom pustil te stvari z vojno vred ob strani, saj to ni namen mojega današnjega obujanja spominov. Rad bi se dotaknil mladinskega življenja, ki je danes postalo liberalno demokratsko, a se lahko z eno besedo »skrije« pred nekdanjim mladinskim.

Res so bili takrat časi drugačni in tudi mi, ki smo bili takrat mladi, smo bili drugače usmerjeni, drugače prepričani, če že tako hočete. Nam vsem je bil takrat idol TITO in takoj ob njem Kardelj (današnja grešnika št. ena). Pa nismo bili zavedena mladina, niti najmanj, samo ta dva »junaka takratnega časa«, sta nam pomenila vse. In vsi tisti, ki ste v tistih letih bili mladinci, boste lahko potrdili, da se takratno in današnje življenje po aktivnosti in agiliti mladih ne da primerjati. Prepričan sem, da je bila mladinska aktivnost mnogo bolj humana, napredna, kulturna, pa tudi mnogo bolj gospodarsko usmerjena, kakor današnja, o kateri skoraj ne moremo govoriti. Danes imamo samo še občinske organe, v KS pa se sploh ne dela več, mladincev sploh ni več slišati, čeprav jih lahko iz dneva v dan veliko vidimo. No, pa kaj smo takrat počeli, da malo pobrskam po spominu? Sam sem bil kar nekaj let mladinski funkcionar t.i. legendarne ZSMS in moram priznati, da smo delali. Sestankovali smo, kar na veliko počnemo tudi danes, seveda pa smo se pogovarjali na teh sestankih veliko več pametnega in naprednega, kot počnemo danes po raznih strankah. Pa smo bili samo »mladinci«. Ampak sokrajani so nam zaupali, nam verjeli in nas tudi spoštovali... Skrbeli smo za marsikaj v kraju, o čemer mladi danes še slišati ne morejo. Urejali smo okoličico kraja, imeli zbiralne in humanitarne akcije (nekaj za lasten ZSMS-jev žep, nekaj za splošno družbeno korist), prirajali smo proslave (danes izumirajo, čeprav so bile na vasi včasih edina prireditve, kjer smo se vaščani zbrali in kakšno rekli, razen v cerkvi in pred

njo), tudi veselice, in to z velikimi dobički, kurili kresove ob 1. maju in še bi lahko naštevali. Seveda smo imeli tudi plese ob gramofonu (današnji disco), na katere nismo prihajali samo mi, mladi, temveč tudi starejši. In bilo je O. K., moram vam priznati. Mladi smo imeli v takratnem družbeno-političnem in kulturnem življenju pomembno vlogo, nezamisljivo tudi za današnje čase. In kaj je danes z vsem tem? Kje so danes mladi, na katerih sloni prihodnost našega nadaljnega življenja? So, ostajajo, živijo, se šolajo, nekateri že delajo, vendar so, tako na vasi kot tudi v mestih. Kakšna je njihova današnja naloga in kakšno je njihovo današnje življenje? Prepričan sem, da bi marsikdo lahko priznal, da je bilo življenje njihovih staršev v mladih letih lepše in zanimivejše.

Sam še danes živim na vasi, saj mi je ta bliže in je ne bi nikoli zamenjal z mestnim življenjem. Opazujem lahko mlade, čeprav tudi sam nisem ne vem kako star, ter se sprašujem, ali je to vse, kar so sposobni, ali pa bi se dalo iz njih iztisniti še kaj. Danes hodi večina v šolo v mesta, stanujejo po internatih, in ko pridejo ob petkih domov, jim je najpomembnejša pomoč pri delu doma in zabava. Časi so drugačni, življenje moderne in njihove verjetno niti ne pomisli na kakršnokoli aktivnost, od katere potem ne bi imel osebne koristi. Mladi se očitno zelo resno učijo navad starejših. Tu in tam jih vidiš tudi na igriščih (sport danes privlači tudi stare, ne samo mlade), drugače pa jih je večkrat videti v gostilnah, s kozarci v roki, kar seveda ne daje slabo luč samo gostilni, v katero mladi zahajajo, temveč tudi okolju, v katerem živijo, in konec koncev tudi staršem in sorodnikom. Včasih smo radi govorili, da so mladi prepuščeni sami sebi, da se nimajo kam dati, da nimajo ustreznih prostorov in možnosti za svoj način življenja. No, pa vse ne bo držalo. Marsikaj mladi imajo, pa nočejo ali ne znajo izkoristiti oz. pravilno uporabiti.

Potemtakem bi lahko nekdanjim časom, nekdanjemu režimu oz. oblasti, nekdanjim »nam« mladim dali tudi kaj prav. Ni bilo v komunistični vladavini vse napačno, nismo vsi kradi (tako radi o tem govorimo) in tudi nismo vsi »zafurali« našega, najsi bo skupnega ali pa samo slovenskega gospodarstva. Predvsem nismo bili krivi mladi, ki smo takrat žrtvovali marsikatero uro prostovoljnega dela za lepše dni in boljše življenje nas vseh, katerega pa so potem »nekateri posamezniki« vlekli do propada, v kakršnem smo dandanes.

Bojan Macuh,
Drobtinci 21

AVTORADGONA, KAM...?

Ogorčeni in zgroženi smo nad dejstvom, da se v današnjem demokratičnem času izreče sindikalnemu zaupniku »SUSPENZ« zaradi sindikalne dejavnosti.

Vsa dosedanja dogajanja v Avtoradgoni jasno kažejo na to, da vodstvo podjetja lahko dela, kar hoče. Vsa opozorila o nevarnostih razmerah v Avtoradgoni žal niso spodbudila tistih odgovornih, ki bi lahko vplivali na razrešitev položaja. Tako se razmere vsak dan samo poslabšujejo in pritiski na delavce v takšni ali drugačni obliki povečujejo, nad nosilci sindikalnih funkcij pa že izvajajo sankcije. Opravičeno se lahko vprašamo, ali je v tem pre-

hodnem obdobju vodilnim strukturam, ki do sedaj niso pokazale rezultatov uspešnega gospodarjenja, dovoljeno prav vse, delavci, ki so s svojimi žulji ustvarili to družbeno premoženje pa ostajajo brez vsakršnih pravic. Ostajajo tudi brez vsake možnosti, da vplivajo na način preoblikovanja njihove ustvarjene lastnine in niti na način delitve te. Ob tem se na spiskih »čakajočih na delo« znajdejo delavci z 20 in 30 leti delovne dobe, med tem pa posamezni vodilni delavci brez kakršne sramu sprejmejo novega delavca, in to kljub temu, da so zvesto prisegali, da delu v njihovi družbi za vse ni dovolj. Še do

pred kratkim je bilo dovolj kruha za 1300 delavcev. Razmere v zadnjih dveh letih pa so pripomogle k temu, da je podjetje zapustilo okrog 30 strokovnjakov z visoko in višjo izobrazbo. Danes pa ni kruha niti za 1000 delavcev, saj vodstvo nima programov, ki bi jih bilo sposobno realizirati.

Ne glede na vse pritiske, naganjanja in izvedene sankcije sindikat podjetja NEODVISNOST-KNSS ne bo sklonil glave, temveč bo svoje aktivnosti še dalje usmerjal k ohranitvi in pridobitvi programov, ki bodo tudi posledično zagotavljali kruh za vse delavce.

S tem kratkim prikazom razmer prosimo vse, tudi republiško vlado, da se vključijo v reševanje položaja Avtoradgone v interesu zaščite delavcev, ki so to podjetje ustvarili in ki v tem trenutku delavcem pomeni kruh, življenje, obstoj...

Upravičen je naš klic AVTORADGONA, KAM...?

IZVRŠNI ODBOR
NEODVISNOST-KNSS
Predsednica
Tatjana Petek

Zakaj za mlačev koruze 1480 dinarjev?

Zanima me, kako je lahko KZ Panonka obračunal storitvena dela za mlačev koruze 1480 dinarjev na uro, ko pa je gospod inž. Geza Džuban iz Živinorejsko-veterinarskega zavoda v kalkulaciji za proizvodnjo koruze izračunal ceno 761 dinarjev, k čemur je treba prišteti še osebni dohodek.

J. G.

JAVNO VPRAŠANJE »NOVEMU DEMOKRATU«

Gospod inž. Karel Kozic je v Vestniku št. 2, 17. januarja 1991, v prispevku Nova demokracija na pomurskih tleh zapisal med drugim naslednjo misel: »Da bi slovenska demokratična vlada — kakor tudi vlade pomurskih občin — čimprej uresničila voljo v Sloveniji živečega prebivalstva, se bo morala DELNO ODDALJITI OD NAČEL DEMOKRACIJE.«

Gospoda inž. Kozica vljudo naprošam, da meni in drugim zainteresiranim Pomurcem pojasni, ali vse njegove navedbe, stališča in nasveti v omenjenem prispevku sodijo med že dosežene rezultate delnega oddaljevanja od načel demokracije.

Leon ALT, dipl. politolog

KOMPAS

- NOVO! DARILLO V OVOJNICI!
Podarite svojim najdražjim Kompasovo potovanje, izlet, počitnice... Takšnega darila bodo gotovo veseli.
- POČITNICE PO DOMOVINI IN TUJINI
— Rovinj, Novigrad, Poreč, M. Lošinj — od 1.300 din
— Kanarski otoki vsak ponedeljek — 6.700 din
— Ciper vsako sredo — 4.500 din
- NOVO — NOVI PROGRAMI
— SPOZNAJTE EVROPO Z LETALOM ALI AVTOBUSOM — od 4.300 din
— ŠOLANJE V ZDA ZA SREDNJEŠOLCE
— IRSKA — ZELENÍ OTOK, ŠKOTSKA, LONDON — od 4.950 din
— SKANDINAVIJA — NORDKAP V JULIJU
— SONČNA SICILIJA — 4 dni, 4.995 din z letalom
— PORTUGALSKA, ŠPANIJA, od 4 do 9 dni z letalom že od 5.220 din
- ZIMA 90/91 — PESTER KATALOG S CENAMI
- PREVOZI OB ODHODU IZ G. RADGONE
- NOVO: RENT-A-CAR TUDI V G. RADGONI
- OBROČNO ODPLAČILO
- INFORMACIJE: KOMPAS, GORNJA RADGONA
telefon: 74 741, 74 265
- POSREDUJEMO TUDI PROGRAME DRUGIH UGLEDNIH AGENCIJ!

SVET JE LEP
POTUJTE Z NAMI!

Bog blagoslovi za Evropo hrepeneča ljudstva

O madžarskem kulturnem prazniku ter o razstavi žive ljudske obrti iz Železne županije.

zadevajo, da bi 22. januar, datum nastanka madžarske nacionalne himne, praznovali kot DAN MADŽARSKE KULTURE.

Ferenc Kölcsey, madžarski humanist in prosvetitelj, je leta

1848. napisal pesem Isten áldd meg a magyart (Bog blagoslovi nas Madžare), v kateri je strnil trpljenje, vzpon in propad ter razburkano usodo madžarskega naroda. Madžarski skladatelj Ferenc Erkel je to pesem uglasbil in je tako postala ta pesem uradna madžarska himna.

Na proslavi v lendavskem gradu so najprej zaigrali Zdravljico, himno samostojne Slovenije, himno slovenskega naroda, potem pa so prvič pri nas zazveneli akordi madžarske himne. Šele tedaj smo doumeli, koliko skupnega imata obe pesnitvi, obe himni, ki sta nastali v istem obdobju. Velikan slovenske poezije France Prešeren je strnil v Zdravljici usodo slovenstva, Kölcsey pa madžarskega duha. Drug drugega nista poznala, a kljub temu je oba pesnika prevzela neke vrste evropska miselnost. Znala sta zapisati, da nas lahko le prijateljstvo in skupno sodelovanje,

roda. S tem smo dokazali, da v duhu novih demokratičnih tokov znamo še bolj spoštovati drug drugega.

Razstava je skušala prikazati del žive ljudske umetnosti županije. S slikami, fotografijami ter prikazom nastanka nekaterih lončarskih ter drugih izdelkov so uspeli pričarati vzdušje, v katerem so nekoč nastajale najlepše ljudske umetnine. K temu so pomagali še neutrudni ljudski godci ansambla Boglya in folklorna skupina Hungaresca iz Sombotele. Z originalno madžarsko ljudsko glasbo ter s temperamentnim plesom so pričarali čistost in pristnost ljudskega izročila. Vso to bogastvo daje poročilo za to, da so med nami takšni biseri ljudske umetnosti, plesa in glasbe, keramik ter platna, tkalstva in arhitekture, ki pomenijo za sodobno Evropo tudi svojstveno vrednost.

Večstoletni prah se je dvignil izpod kopit urnih plesalcev in plesalk Hungaresce, lendavski občani pa so jih pozdravili z burnim aplavzom.

Da proslava madžarske kultu-

Bartha že osem desetletij

Laszlo Bartha v pogovoru s profesorjem Jožetom Hradilom, ki je kot njegov prijatelj na svoj način spregovoril o umetniku.

V soboški galeriji je od minulega četrtka spet slavnostno — v obeh, manjšem in večjem, galerijskih prostorih so razstavljena dela velikega madžarskega umetnika, slikarja Laszla Barthe. Začetek razstave je bil dovolj pomemben, da so ga poleg častilcev lepih umetnosti s svojo prisotnostjo povzdignili tudi predstavniki političnega in javnega življenja soboške občine in Sombotele. Poleg tega, da je razstava ena izmed številnih retrospektiv ob slikarjevi osemdesetletnici, je posvečena tudi novemu madžarskemu kulturnemu prazniku 22. januarju.

Laszlo Bartha je soboškemu občinstvu znanec s prireditvami likovne Panonije, sicer pa je izredno plodovit slikar z značilnim življenjepisom vzhodnoevropskega umetnika. Poleg akademije so mu znanje dala potovanja po kulturnih evropskih deželah, zlasti Pariz in Benetke se danes odsevata v njegovem videzu sveta. Ortodoksna obdobja spreminjanja Madžarske v socialistično deželo mu niso bila naklonjena, zato je njegova ustvarjalnost iz tistega časa komaj zaznavna; iz svetovljanske Budimpešte (kolikor je to še bila v petdesetih letih) se je umaknil v politično zavetje pokrajine ob Blatnem jezeru, kjer je že našel nekatere madžarske ustvarjalce — literarne, glasbene in likovne. Ko je ideološka zima popustila, je kot lava iz vulkana bruhanila zadržavana sta ustvarjalnost iz ne več mladostnega Barthe: presenetljivo veliko ustvarja v zrelih in že kar poznih letih.

V Soboti bo Barthova razstava odprta do 14. februarja. —an

Na začetek razstave Laszla Barthe v Soboti so prišli tudi ljudski godci skupine Regös iz Sombotele. Navdušili so številčno občinstvo na razstavi.

SILVA PUHAR

PLOČEVINASTI SVET

V pločevinastem svetu najdem pločevinastega prijatelja. Pločevinaste misli lebdijo v zraku ostajajo brez besed.

Pločevinasta senca gre mimo slišim šelestenje besnečih podob. Pločevinaste misli odnesejo besede v nič pahnejo utrjujejo korake.

Pločevina, povsod le pločevina pločevinasti petelin izgubljaj svoj boj. Umikajo se v hladnih sencih skrivaj zapuščajo pločevinasto življenje.

Pasja vročina pločevinastega življenja ravne ceste vodijo v svet izven pločevinastega. Zaklenjena pločevinasta vrata preprečujejo vstop ranj.

Čutenje tokov mesta

V okviru Trajne delovne skupnosti samostojnih kulturnih delavcev Guliver je bila pred nedavnim v Kulturnem centru Miško Kranjec v Murski Soboti razstava Tokovi mesta, ki je nastala kot samostojen projekt Ignaca Medena. S slikarjem smo se pogovarjali o njegovem delu in odnosu do slikarstva, čeprav je znano, da slikarji o svojih slikah neradi govorijo, ampak preprosto — ustvarjajo.

Kaj menite o možnostih umetniškega ustvarjanja v Pomurju? »Delam. Torej možnosti so. Vse drugo, kar bi lahko povedal o tem, pa je stvar kulturne politike ali osebnega počutja in občutja. Včasih sem živčen, včasih sem praznih žepov, včasih mi je vseeno...«

Zadnji projekt Tokovi mesta ste naredili v okviru Guliverja. Zakaj sodelujete v skupnosti?

»Guliver ni fikcijsen tim s skupnimi pogledi, ampak je takšna oblika organiziranosti, ki omogoča posamezniku ali vsem skupaj lažje delo. Torej ne gre pri tem povezovanju toliko za delo, kakor za ustvarjanje možnosti zanj.«

Kako bi označili svoje slikarsko delo? »Ne želim se spuščati v razne izme, čeprav bi se tudi o tem dalo kaj povedati. Raje govorim o tem, kaj moje delo ni. Delo je torej nenehno opredeljevanje in razmejevanje. Toda ne v smislu neke toge negacije.«

Kako poteka vaše delo? Kako si ga organizirate? »Največ delam zjutraj, dopoldan. Mislim, da kar precej delam, tudi ko nisem v ateljeju, sem pravzaprav v začaranem krogu, ki ga zarisuje moj interes. Ne vem, če je to usoda ali morda radostna predanost. Obenem pa se sprašujem o resnosti življenja. Ali ni vse skupaj lahko tudi komično, igra.«

Kaj ste želeli povedati z razstavo Tokovi mesta? »Tokovi mesta je bil delovni naslov. Moram pa povedati, da mi je tudi v mnogočem pomagal. Določil mi je večji horizont, postavil širše meje. Če gre za osmišljeno poseganje v urbani prostor, potem je to, gledano s količinskega vidika, največ, kar je mogoče.

Ce kdo želi kaj povedati, to pove ali napiše. Zato tudi jaz lahko o razstavi povem le tako, da jo opišem, primerjam in poiščem korenine neke v svoji osebnosti in okolju. Vendar pa za kaj takega nisem poklican. Ne gre za to, kaj o razstavi mislim, ampak kako jo čutim.«

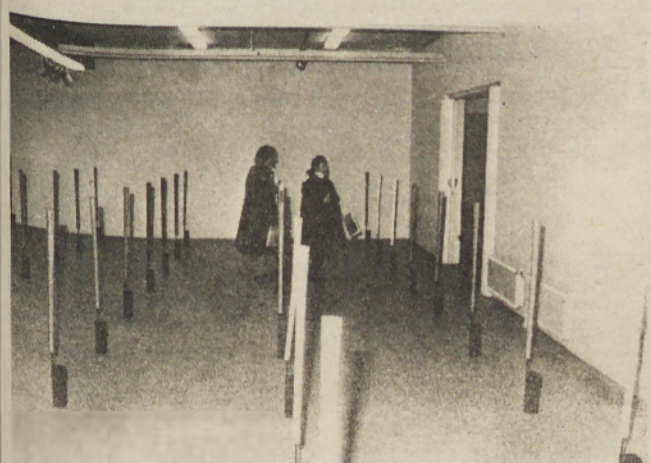
Slišati je, da pomeni ta razstava večji odmik v abstrakcijo, kot je bilo doslej za vas značilno. Ali je res odmik?

»Stare štorije o abstraktni in konkretni umetnosti ne bi rad ponavljal. Prepričan sem, da je resnica v konkretnem, individualnem, tako v življenju kot v umetnosti.

Trditev o večji abstraktnosti pa ne drži. Na razstavi so bile tudi stare slike. Abstrakcija pa ni odmik, beg. Je začetek, sredina in konec. Lahko bi rekel, da sem v njej že od začetka mojega dela. Vse drugo je tipanje in preizkušanje. Nekeč sem na njo prisegel, potem sem jo poskušal odriniti na rob, zdaj pa na njo prisegam in jo negiram.«

Kaj delate sedaj? »Zlagam stvari. Ene gredo na eno stran, med tiste, ki so že odslužile svojemu namenu. Na drugo stran pa gredo tiste, ki rastejo v nekaj novega. To gre vedno na tak način.«

J. Gabor
Foto: N. Juhnov

Prizor z razstave Tokovi mesta

medsebojno spoštovanje in prepletanje več kultur pripelje do svobodne in skupne Evrope.

Arpad Zsamboki, vodja oddelka za kulturo Železne županije, je poudaril pomena ljudskega rokodelstva, prepletanje ljudske umetnosti tega področja. Posamezni ljudski elementi in značilnosti so se v stoletjih prepletali med slovensko in madžarsko ljudsko obrtjo. Ravno zaradi tega smo lahko še do danes ohranili tako bogato kulturno dediščino, ker smo znali spoštovati te specifičnosti.

Marija Pozsonec je govorila o skupni usodi Slovencev in Madžarov v preteklosti ter poudarila pomen himne za ohranitev vere v prihodnost. V petju obeh himn se uresniči identiteta vsakega naroda.

V Lendavi ni bila le formalnost dokazuje tudi to, da so se te proslave udeležili predstavniki generalnega konzulata, Republike Madžarske, na čelu z generalnim konzulom Gáborjem Bagijem iz Zagreba ter predstavniki Železne županije, na čelu s predsednikom Pusztai Gyulom iz Sombotele. Madžarske goste so med drugim sprejeli predstavniki lendavske občine — Alojz Jerebic ter Ciril Pucko s predstavniki madžarske narodnosti.

V Sloveniji živeči Madžari pa bodo svoj kulturni praznik še praznovali 15. marca, ker jim je ta praznik tudi v preteklosti veliko pomenil.

Szunyogh Sandor

Zveza kulturnih organizacij Murska Sobotica organizira začetni in nadaljevalni

PLESNI TEČAJ

standardnih, latinskoameriških, modernih, disco in soca dance plesov za odrasle in mladino.

Začetek tečaja bo 5. februarja 1991 ob 19. uri na Srednješolskem centru. Tečaj bo vodil dipl. plesni učitelj Jože Martinec.

Prijave pošljite na ZKO M. Sobotica, Trubarjev drevored 4, ali po telefonu št. 21 957 ali na dan tečaja.

Vabljeni

kulturni koledar kulturni koledar kulturni koledar kulturni koledar

PIREDITVE

LENDAVA: Občinski odbor mladih krščanskih demokratov organizira 2. februarja ob 18.00 v kulturnem domu v Crenšovcih predavanje: V kaj se spleča vlagati življenjsko energijo. Predaval bo dr. Jože Ramovš.

LJUTOMER: 8. februarja bodo ob 19.00 v domu kulture ob kulturnem prazniku podelili priznanja ZKO občine Ljutomer in pripravili pester kulturni program.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec so na ogled slike akademskega slikarja Laszla Bartha iz Sombotele. Razstava bo odprta do 14. februarja.

RADENCI: V razstavnem salonu hotela Radin razstavlja svoje akvarele akademski slikar Andrej Božič. Razstava bo odprta do 14. februarja.

LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je odprta razstava žive ljudske umetnosti Obrti Železne županije.

LENDAVA: V galeriji lendavskega gradu je na ogled stalna razstava likovnih in kiparskih del udeležencev dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij.

GORNJA RADGONA: V prostorih Delavske univerze so razstavljena dela radgonskega rojaka akademika dr. Antona Trstenjaka. Razstavo je pripravila matična knjižnica ob njegovi 85. letnici.

KNJIŽNICA

Vsi oddelki Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti so odprti od 8. do 18. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure.

USPEŠNICE TEDNA

Chris Oxlade, Corinne Stockley in Jane Wertheim: Slikovni pojmovnik-fizika. Corinne Stockley: Slikovni pojmovnik-biologija.

Jane Wertheim, Chris Oxlade, dr. John Waterhouse: Slikovni pojmovnik-kemija (Tehniška založba Slovenije). Arthur Blach: Murphyjev zakon. (Karantanija).

KITAJSKA

Bilo je pozno popoldne. Zbežan sem stal pred izhodom pekinške železniške postaje. Okoli mene je vrelo življenje. Bil sem prestrašen. Malo prej sem stopil iz varnega in udobnega vlaka in tako rekoč v trenutku sem bil v popolnoma neznani svet. Množica drugačnih ljudi je nekam hitela, se drenalja, po cesti so vozili in trobili avtomobili ter si iskali prostor pod soncem med neskončno množico koles. Ceste so bile označene z neznano pisavo, ljudje, ki sem jih nagovoril, so le zmigovali z rameni in se branili z rokami. Prešnilo me je spoznanje, da sem sredi neznanega čebelnjaka.

Za mano in mojim prijateljem Tomažem Skerjancem je bila že dolga pot. Za nama so bili dolgi zimski večeri, polni sanjarjenja, dnevi zbiranja skopih podatkov in namigov, nakup vozovnic in končno se je nekega temnega zgodnjega jutra najina pot tudi resnično začela. Potovati na Kitajsko poceni, pomeni potovati z vlakom. Najin prvi vlak je vozil do Zagreba, drugi pa do Budimpešte. Tu v tem prelepem mestu 19. stoletja, katerega prebivalci ohranjajo z roko dobrega gospodarja dediščino preteklih rodov, pa sta začeli veljati najini povratni vozovnici do Kantona in nazaj. Borih 200 nemških mark za 30.000 km vožnje z vlakom je ob dejstvu, da je železniška vozovnica Peking-Budimpešta v Pekingu trikrat dražja, eden prijetnejših absurdov socialistične Madžarske. Naslednja postaja je bila Moskva, kjer nas je v imponantni pozi govornika pozdravil granični Marx. Trije dnevi postanka, zaradi čakanja na »sibirski« vlak Moskva-Peking, so bili ravno dovolj, da smo si ogledali mesto, ki ga še vedno prekriva gosta koprna socializma. Kljub bleščečim stavbam, kot so katedrala svetega Vasilija, kremelske cerkve. Boljšoj teater, univerza Lomonosova, veleblagovnica Gum in prečudovite postaje podzemeljske železnice, dolge vrste prav pred vhodi teh stavb, slabo vzdrževani objekti in blagovnice, kjer je polno ničesar, govorijo, da je tu za perestrojko še obilo dela. Postanek je bil nujno zlo zaradi čakanja na »transsibirski« vlak, ki pelje iz Moskve le dvakrat na teden. Pravzaprav je bil ta tridnevni moskovski aranžma v hotelu ruski davek na vozovnico, ki smo jo kupili po posredovanju agencije Kompas v Budimpešti. Prav to srečanje pri Kompas, skupno bivanje v hotelu, vožnja na vlaku in s tem povezani skupni birokratski problemi so bili rdeča nit, ki je vezala skupino kakih dvajsetih Slovencev, ki smo se tiste dni prebijali skozi sirska prostranstva.

Prihod v Moskvo

Siroki tiri sirske železnice so bili položeni v letih 1894 do 1904 in povezujejo Moskvo z Vladivostokom. Skupna dolžina železne ceste, ki se včasih vije skozi težko dostopna močvirja in skozi pokrajine, kjer je večji del leta hladna in temna zima, je 9436 km. Mi smo se odcepili na južnejši krak železnice, ki nas je skozi Mongolijo pripeljal do Pekinga. Šest dni neprekinjene vožnje skozi brezove gozdove, močvirne stepe, puščavo Gobi, skozi redke vasi in mesta so mi vrezali globoko v možgansko skorjo spoznanje o nepreglednih ruskih daljavah. Na tej sodočni Noetovi barki, ki je drvela skozi dan in skozi noč, sem občutil, kaj pomeni beseda daleč. Zbrani smo bili z vseh vetrov: Srbi, Nemci, Skandinavci, Slovenci... ki smo se pred poplavo vsakdanjosti, naveličanosti, monotonosti umikali proti obljudeni eksotični Kitajski. Seveda pa so bili med nami tudi ljudje iz teh krajev: Rusi, Mongoli, Kitajci, ki jim je enakomerno in dolgo poskakovanje vagonov pomenilo le mučno, bolj ali manj vsakdanjo pot domov, pot na delovno mesto. Čas na prostornem vagonu, kjer smo po štirje spali v enem kupeju in kjer sta za nas neprestano skrbela dva vedno nasmejana kitajska stekarda, sem ubijal z opazovanjem pokrajine, izmenjavo informacij, z dokončnim določanjem poti po Kitajski, z igranjem taroka ter seveda s spanjem. Na vlaku se je dalo udobno živeti in tudi bolj ali manj poceni jesti v restavraciji, pač odvisno od tega, na kakšen način si prišel do rubljev. To je bila ali uradna menjava dolar za rubelj ali menjava v Italiji — dolar za tri rublje, mogoče menjava v Moskvi na ulici, kjer se je za dolar dalo dobiti pet rubljev, ali pa morda najbolj ugodna menjava, kjer si za sto jugoslovanskih dinarjev dobil polovico rublja. Za to zadnje je bilo potrebno malce sreče, da si na ulici našel na premetenca, ki je dobro poznal svojo obrt in je nato te naše rdeče bankovce prodajal naprej kot bankovce za sto rubljev. Na vlaku je bilo tudi nekaj prijetnih praznovanj rojstnih dnevor, katerih senčna plati je bila pomanjkanje alkohola zaradi ruske prohibicije. Končno se je nekega ponedeljkevega popoldneva prikazala suha zemlja in naša Noetova barka je pristala ob pekinškem pomolu.

Peking ima zelo dolgo zgodovino. Prvič je bil glavno mesto pred 2300 leti pod imenom Dži v sužnjelastniški državi Jen in nato v različnih dinastijah še štirinastkrat ter je glavno mesto Kitajske tudi sedaj. V njegovi bližini je pustil sledove pekinški človek pred petsto tisoč leti. Lepoto Pekinga je opisoval za časa kana Kublaja Marko Polo — veliki popotnik srednjega veka. Sijaj mesta iz tega obdobja in od zadnje velike obnove za časa dinastije Ming je čutili še danes. Tu stoji prepovedano mesto, ki je danes največji zgodovinski kompleks lesenih zgradb na Kitajskem. Za njegovimi rdečimi zidovi so vsovali kitajski cesarji, tu so se »kovele« velike vojske, tu so se sprejemale odločitve za velika ljudska dela, za gradnjo kitajskega zidu, namakalnih naprav, tu se je neposredno in posredno odločalo o usodi milijonov ljudi. Tu med temi rumenimi strehami še danes stoji drevo, na katerega se je obesil zadnji cesar dinastije Ming, še prej pa je lastnoročno zadavil dvorne dame in lastno hčer. V teh 9999 sobanah je preživel svojo tragično mladost tudi zadnji kitajski cesar.

V neposredni bližini cesarske palače, ki so ji rekli prepovedano mesto, ker so jo morali ob sončnem zahodu zapustiti vsi moški, se razteza park Baihai.

(nadaljevanje prihodnjič)

MODRA LUČ, KO GRE ZA ŽIVLJENJE

Večkrat se spomnim materine pripovedi o požrtvovalni vožnji reševalca, ki mi je pred leti rešila življenje. Gotovo se jih spominjajo tudi vsi, ki vedo, da so reševalna vozila, predvsem pa ljudje reševalne službe v njihovem življenju naredili veliko dejanje. Drugi se jih morda spominjajo manj, manj znano je tudi njihovo delo in življenje, ki ga spremlja pridevek vznemirljivosti, pestrosti, morda prav zaradi modre luči.

Na dan, ko so me možje reševalne postaje soboškega zdravstvenega doma sprejeli na obisk, da bi bolje spoznala njihovo delo, se ni zgodilo nič tako nujnega. Pravijo, da je to kot zakleto, vendar pa je res, da sem prišla nepravilno dan, saj, kot opažajo, je največ klicev za pomoč prve in zadnje dni v mesecu, več med dela prostimi dnevi ter v določenih letnih časih, na primer ko je več dela s kmetijskimi stroji. Sredi januarja pa je skorajda zatišje. So pa tudi dnevi, ko morajo šoferje klicati na delo in je sedem reševalnih vozil premalo ter se morajo dogovarjati za pomoč z reševalci pomorskih zdravstvenih domov.

Čeprav zatišje, brezdelja pa le ni bilo. Z goriške vasi je namreč bilo potrebno prepeljati porodnico. Prisedla sem k Adamu Lutarju, šoferju vozila, na sedež k ležišču pa zdravstveni tehnik reševalec. Z novim folksvagnovim kombijem smo se odpeljali. Hiter, udoben in dobro opremljen je bil, kar mi je pritrtil tudi šofer, vendar dodal, da pa vsi niso taki. So namreč različnih izdelovalcev, pa tudi, ko so jih kupovali, reševalce nihče ni povprašal, kateri so boljši, primernejši, ampak se je gledalo le na denar. Tako bodo še letos zaradi iztrošenosti morali zamenjati kar tri vozila.

»O našem delu pa bi lahko zapisali veliko, veliko doživimo, tudi to, da hitimo na kraj nesreče, pa je le lažni klic. Ko nam kdo sporoči, da je prometna nezgoda, tega ne preverjamo. Pri svojem delu moramo poznati skorajda vsako vaško ali gozdno pot. Ve-

deti moramo, kako si sledijo hišne številke, in to kar za 137 vasi,

stveni tehniki oziroma spremljevalci, sami pa se lahko povsem

pa še za mesto Murska Sobota in Beltince.

Še posebej pa se šoferji morajo znajti ponoči, ko tudi pri hiši, kjer pričakujejo pomoč, ne prižgejo zunanje luči, hišne številke pa nekateri tudi zataknejo za lončke z rožami.

»Najbolj mi je ostala v spominu tista vožnja v Ljubljano, ko sem moral prepeljati štiriletnega otroka zaradi opeklin. Bil je črn, zgolenel, nožice pa so od vročine popokale, da si lahko videl kosti. Pot do Ljubljane sem prevozil v uri in pol, niti ne vem, če sem med vožnjo kaj dihal. To se z besedami skorajda ne da povedati,« se doživete spominja Adam Lutar.

Dalo bi se zapisati še marsikaj iz njihovih spominov, tudi trenutke, ko so se sami znašli v življenjski nevarnosti. Večkrat tudi, ko morajo prepeljati duševne bolnike, ki so napadalni. Delo šoferjev pa je sedaj mnogo lažje, saj dajejo pomoč bolniku zdrav-

posvetijo vožnji in cesti. Pred leti pa je šofer bil sam z bolnikom ali ponesrečenecem, mu dajal prvo pomoč in še vozil.

S porodnico smo morali pohiteti do bolnišnice, vendar šofer ni vključil modre luči, češ da s tem velikokrat le zmede šoferje in ljudi na cesti, ki ne vedo, kako ravnati. So pa tudi taki, ki reševalno vozilo namenoma ne pustijo naprej. Zaradi hitrih voženj pa se večkrat morajo zagovarjati policiji.

Reševalci na postaji v Murski Soboti se trudijo, da bi delali kar najbolje, čeprav po njihovem to delo ni najbolje vrednoteno in ni deležno velike pozornosti v organizaciji zdravstva, pa čeprav je prvi člen v procesu zdravstvene oskrbe in pomoči. Od pravilne in hitre nujne medicinske pomoči je dostikrat odvisen nadaljnji potek bolezni. K boljšemu delu pa bi lahko veliko prispevali tudi vsi, ki kličejo za pomoč, s tem da dobro opišejo zdravstveno stanje

REŠEVALCI

bolnika ali poškodovanca ter dajo natančen naslov ali navodila za hitrejšo orientacijo šoferju. V soboškem zdravstvenem domu klice sprejemajo telefonisti, ki sicer že imajo določene izkušnje pri presojanju o nujnosti, vendar bodo v prihodnje morali na to delovno mesto postaviti zdravstvenega tehnika, ki bi strokovno laže presojal ter tudi takoj dal navodila za prvo pomoč.

Glede prevozov se bodo morali pogovarjati tudi znotraj zdravstvenih organizacij Pomurja, saj med oddelki ni dogovorov o potrebnih vožnjah. Sploh pa bi tudi v Pomurju reševalna postaja morala biti manj prevozna služba, in vedno bolj ambulanta nujne medicinske pomoči, kot jih pozna razviti svet, z usposobljenimi zdravstvenimi delavci. Zdravstveni tehniki reševalci so prav zato, ker spoznavajo, da so za tako zahtevno delo premalo izobraženi, ustanovili sekcijo v

V luskem letu so v reševalni postaji uvedli urgentne kartončke, po katerih so dali medicinsko pomoč 214 bolnikom ali poškodovancem. Poškodbe je bilo 166, 45 obolenj ter 3 porodi. Pred prihodom reševalcev jim je bila dana prva pomoč v 30 odstotkih in od tega kar četrtini nepravilno. Pri večini prizadetih pa ni bilo nobenih poskusov dajanja prve pomoči.

okviru republiškega društva medicinskih sester in tehnikov, da bi si sami organizirali dodatno izobraževanje.

Porodnico smo pravočasno pripeljali v bolnišnico, za tisti dan pa je bila predvidena še vožnja oziroma premestitev bolnika iz bolnišnice v dom oskrbovancev v Rakičanu ter naročeni obiski zdravnika na domu.

Majda Horvat
Foto: Nataša Juhnov

O društvu za cerebralno paralizo

V Pomursko društvo za cerebralno paralizo je vključenih 75 otrok in staršev. Tako kot pri vseh humanitarnih društvih, je tudi njihova prva naloga skrb za socialno stanje članov, vključevanje otrok v prilagojene vzgojno-varstvene ustanove ter seznanjanje staršev z njihovimi pravicami. Za to organizirajo predavanja pravnikov, pri drugih problemih, ki jih imajo, pa jim lahko pomagajo zdravniki, psihologi in pedagogi. Tudi te vabijo na svoja srečanja.

Za otroke in starše oziroma za vso družino so že četrto leto organizirali letovanje na morju, ki se ga udeležita tudi fizioterapevtka in specialni pedagog. Za otroka in enega roditelja je stroške plačala zdravstvena skupnost, za druge družinske člane pa so plačali iz društvene blagajne.

Večina soloobveznih otrok s cerebralno paralizo je vključena v prilagojene vzgojne zavode, ki so zunaj Pomurja. Tako se starši povezujejo in si organizirajo skupni prevoz. Pri tem pa pričakujejo družbeno pomoč.

mh

● ekspresna izdelava vseh vrst očal
● kontrola vida ● sodobni okvirji
SONJA JUREŠ, Glavni trg 7, LJUTOMER, telefon: 82-445

ACTA, Markišavci, d.o.o.
Markišavci 36
MURSKA SOBOTA

HITRO IN POCENI OPRAVLJAMO:

— vse storitve pri registraciji zasebnih podjetij
— spremembe in dopolnitve dejavnosti in druge statusne spremembe (ime, sedež, ustanovitelji itn.)
— izdelava statuta
Informacije vsak dan po tel. št. (069) 22 915

SERVIS VOZIL IN KMETIJSKE MEHANIZACIJE LJUTOMER p.o.

69240 Ljutomer, Kolodvorska c. 16 a, tel. (069) 81-063, 81-535, 81-505, 81-515, 81-525

- Ponujamo vam kakovostne servisne storitve po konkurenčnih cenah in v dogovorjenih rokih za
- osebna vozila: ZASTAVA, LADA, ŠKODA;
- tovorna vozila: TAM in ZASTAVA;
- traktorje: IMT, FIAT, ZETOR in TORPEDO

Za ta vozila prodajamo tudi rezervne dele.

- Izdelujemo specialne nadgradnje na vse tipe tovornih vozil ali jih popravimo
- Montiramo in servisiramo hidravlične naprave in izdelujemo avtodvigalo HINA 030 za potrebe PTT-ja, elektro organizacij in podjetnikov, ki imajo manjše motorno vozilo.
- Svetujemo vam in priskrbimo tovorno vozilo, avtodvigalo, drugo opremo in vam izdelamo nadgradnjo
- Opravljamo tehnične preglede

NOVO PRI NAS ZA VAS!

- Smo edini, ki ponujamo od 1. februarja dalje podjetnikom, obrtnikom, kmetom in drugim občanom možnost podpisa letne pogodbe o servisiranju in vzdrževanju vozil in kmetijske mehanizacije.

- Pogodbenikom dajemo 10% popusta in daljše garancijske roke za opravljeno delo, ugodni so plačilni pogoji, in če je vozilo zaradi nezgode ipd. nevozno, vam ga brezplačno pripeljemo v podjetje do 50 km.

Informacije po tel.: (069) 81 063, 81 535.
Telefax: 81 257.

Obiščite nas in odločite se, da postanemo vaša servisna organizacija!

ZBOGOM, OROŽJE!

V času, ko je (spet) kazalo, da bo sodu izbilo dno, smo radovednost pasli na več mejnih prehodih. Kaj je povedal prodajalec orožja?

Na mejnem prehodu na Tratah nam je komandir Jože Časar dejal, da so imeli v lanskem letu milijon 118 tisoč potnikov, od katerih jih je bilo zlasti veliko s Hrvaškega. Šef carinske izpostave Ratimir Blažević pa je pojasnil, da vsi potniki niso potovali iz tujine brezskrbno, saj so imeli nekateri skrito orožje. Tega so

gredo predvsem zdomci, potem delavci, ki hodijo v Avstrijo tedensko na delo, v zadnjem času pa tudi dnevno, in sicer v tekstilno tovarno v Papendorf. Na avstrijski strani v bližini ni nakupovalnega zaledja, saj so Ženavci precej oddaljeni, zato čez ta prehod potuje le malo kupcev. Vodja carinske izmene Petar Nedeljkovič, ki smo ga tako rekoč »prisilili«, da je povedal svoje ime, pa je dodal, da se plača iti kupovat v notranjost Avstrije, saj je cenejša, poleg tega pa tam jugoslovanskega kupca bolj cenijo kot v obmejni avstrijski Radgoni. Čez prehod na Kuzmi v lanskem letu nihče ni tihotapil orožja, kar pa ne pomeni, da čezenj nikoli ne potuje. Nosijo ga avstrijski lovci, ki hodijo streljat na območje gojitenega lovišča Kompas v Petrovcih, vendar se še ni zgodilo, da bi ga kdo tam »pozabil« in bi tako prišlo komu nezakonito v roke.

Tako mejni delavci. Mi pa se nisimo hoteli vrniti domov brez

orožja, četudi nismo imeli zanj nabavnega dovoljenja! Šli smo v avstrijsko Radgono v znano »zakladnico orožja«, kjer trguje gospod Viktor Maitz. Prišli smo nekaj minut prej, preden se je iztekel delovni čas. Pozanimali smo se za cene in možnost nakupa brez nabavnega dovoljenja. »Ne bo šlo, kajti v treh dneh po prodaji moram poslati obvestilo, komu sem orožje prodal in na podlagi kakšnega dokumenta. Brez nabavnega dovoljenja vam lahko kvečjemu prodam plinsko pištolo!« Moledovali smo, da hočemo pravo pištolo, pa ni nič pomagalo. Seveda najbralce, med katerimi so zagotovo tudi kriminalisti, seznanimo, da orožja, četudi bi ga lahko kupili, ne bi kupili, saj smo imeli v žepu le toliko šilingov, da smo lahko plačali skodelice kave, pa še te so bile drage, kajti za šiling so nam pobrali 2 dinarja.

Akcija, v kateri smo hoteli odkriti tihotapce orožja, sumljive tipe na meji, poostreno kontrolo (»snajperiste« in druge sorte ljudi), potem skupine ali posamezne pribežnike z Balkana, bližnjega in Daljnega vzhoda, morda tudi Afričane... ni prinesla pričakovanega. Morda je boljše, da je tako, kajti, če bi bilo drugače (in, žal, čestokrat je!), potem bi se (z)godile tragedije. Zbogom, orožje, ne potrebujemo ga!

Štefan Sobčan

Fašenski kroflin

Indašnjoga cajta je za fašenske dni vse dišalo kak za kakše svetke. V vsaki bauti so ženske kipivale kvas za spremembo gestvine. S polic so gemali zelhano glavo štera de se kujala za te svetke. Boga-tejši so hvalili Bouga ka njim je ešče ostala šunka i vu prečnejki dobra pšenična mela! Moski so po grenaraj iskali skrito žganico!

Tudi gnes den je tou tipčen proleteriški vesnički svetek. Ešče najbobe srmaški vu tun cajti brundajo činega pri hiži cukra, masti i krepke rejci vertinje — ka zdaj nedo gibice nego krofelni ali celou vrtanki.

Lačne decinske oči so komaj čakale na prihod zabeljenoga i naci-franoga fašenka. Trepotali so do prihoda fašenka.

Zdajšnji čas bole skušeno ide ta fašenska poezija. Ali ide li ešče iz leta v leto kakša gambela na maškerado. Tu v sviri nega več stare i razglašene iradicije ali verni posnemalci minolosti stiskavajo hrbte i hedra plesalkam kak v cajtaj za ogracckami ali ojtinaj.

Vsaka razuzdana politika edino te navade spoštuje za moderne mulatšage. Lekar je tou najdrakša narodna herbija i jo zato davjevo simbolno vu muzeum naj ljudstvo ne pozabi na kulturo.

Letos de se fašeni vlačo po cestaj kak gjesenska megla. Zdaj de se pelau poledavskom douli s čunom krize. Nede več na banderi srpa i hamra.

Tak de se na megljaj novouga gyügva mogli voziti tudi tisti že

osiveli bojevničke, šteri so gledali spravo krščanov za vdarec čednoga po tistom šteri ešče izdka plava brez srca.

Čuo san prek našoga manjšinskoga radia, toga soboškega, šteri biči delavce za delo prebujao tudi vu vogrskom gyeziki.

Mogouče se pa li najde kakšen obilno nouri gobezdač ka bi to funkcijo kak referent za politihumor prek vzeo. Dosta Gezekof zdaj išče nouvo larfo.

Indašnji bouksi fašenski bačiji pa do meli šamparski gyüles na kujarski vöri kak je tou meo Rudi. Čuje se ka do onegle kmete išče pouzvati. Naj glasno povejo kak znajo svojoj penzifoj živeti. Pa ešče več živeči rdeči politični sekretarof z bradof ali brez nje šteri so sigdar znali dobro živeti od drugij rouk a bi radi meli za deco i vnuke drugi blagosloveni kaput.

DINI TITAN

PRVE MEDICINSKE SESTRE V PREKMURJU

Potem je sama zdravila trahom v Bakovcih, Krogu, Satahovcih in na Tišini. Istočasno s Šebokovo so poslali v Budimpešto tudi medicinsko sestro Šimonkovo in sicer na tečaj za pripravo na strokovni izpit, po katerem je lahko delovno mesto dnevničarke-pripravnice zamenjala z delovnim mestom uslužbenke.

Po osvoboditvi je bila prva naloga naše zdravstvene službe obnova potrebnih zdravstvenih zavodov in šolanje strokovnih kadrov. Po letu 1953, ko so družbeno upravljanje uvedli tudi v zdravstvene zavode, se je število teh zelo povečalo, kakor tudi število zdravstvenih delavcev. Ukinjena je bila privatna zdravniška praksa, zdravstvena služba se je preselila na teren in njena kakovost se je znatno dvignila.

Tudi v Prekmurju so v tem obdobju obnovili precej zdravstvenih zavodov, odprli so nove oddelke bolnišnice, zgradili infektološki oddelk in novi paviljon zdravstvenega doma, ustanovili so nove dispanzerje, mrežo otroških posvetovalnic pa so razširili po vaseh, z namenom, da bi pritegnili v posvetovalnice vse matere z otroki.

Z vrnitvijo dr. Pečana v Prekmurje kmalu po osvoboditvi je protitrahomska akcija ponovno oživela. Protitrahomski dispanzer v Murski Soboti in ekipa zdravnikov Higienškega zavoda v Ljubljani sta najprej spet opravila perilstvo celotnega prebivalstva na trahom. V vseh večjih vaseh Prekmurja so odprli ambulante za zdravljenje trahomskih bolnikov. Ker je bilo medicinskih sester malo, so organizirali v Zdravstvenem domu v Murski Soboti tri zaporedne tečaje za šolanje tako imenovanih protitrahomskih pomočnic. Tečaje je ustanovil Centralni higienški zavod Ljubljana pod vodstvom dr. Bojana Pirca, praktično pa je protitrahomske pomočnice usposabljal dr. Pečan v Centralnem protitrahomskem dispanzerju v Murski Soboti. Pri tem mu je veliko pomagala tudi medicinska sestra Lučka Šebok, ki je bila po osvoboditvi v službi v tem dispanzerju.

Protitrahomske pomočnice so pozneje ljudi pregledovale tudi po domovih, sumljive primere so pošiljale k okulistu, druge bolnike in socialno ogrožene pa so prijavljale medicinskim sestram v zdravstvenih domovih.

Ko je vodstvo protitrahomske akcije prevzela dr. Lea Talanyi, šefinja Očesnega oddelka bolnišnice, je bila medicinska sestra Šebokova premeščena na Okrajno higienško postajo in nato v Zdravstveni center Murska Soba. Njeno zadnje delovno mesto je bilo v patronažni službi Zdravstvenega doma. Takrat je praktično poučevala patronažo na Zdravstveni šoli v Murski Soboti. Upokojila se je decembra 1963.

V Zdravstveni dom v Murski Soboti je takoj po osvoboditvi prišla medicinska sestra Karolina Šiflar-Zugec. Po diplomii je delala v Vojni bolnici v Zagrebu vse do oktobra 1944, ko je odšla k partizanom v Moslavino. Delala je v Antitrahomskem ambulatoriju in sodelovala pri cepitvi otrok proti črnim kozam. V službo v Zdravstveni dom se je vozila od doma iz Gorice, toda že po nekaj mesecih je odšla v Vojno bolnico v Zagreb. V Zdravstveno postajo Belinci pa je leta 1946 prišla medicinska sestra Tončka Malina, ki je opravljala svoje poklicno delo na tem področju približno do leta 1950.

1. decembra 1946 se je vrnila v Zdravstveni dom v Mursko Sobo medicinska sestra Helena Pintarič-Ravnič. Tu je nato delovala pet let, v začetku na petih oddelkih Zdravstvenega doma, se pravi v Protituberkuloznem dispanzerju pri dr. Piskerniku, v Šolski polikliniki pri dr. Sedlačku, v Otroški posvetovalnici, Posvetovalnici za noseče žene in v Ambulanti za siromašne, kjer je sodelovala z dr. Vučkom. Sodelovala je tudi na tečaju za protitrahomske pomočnice, v vseh tedanjih zdravstvenih akcijah in pri cepitvi otrok na terenu. Leta 1950 in 1951 je vodila referat za zdravstveno zaščito mater in otrok pri Občinskem ljudskem odboru Murska Soba.

Leta 1948 se je iz prostorov Zdravstvenega doma preselila Šolska poliklinika, pozneje pa tudi Protituberkulozni dispanzer. Nato so v teh oddelkih zdravnikom pomagale bolničarke in dispanzerje, med njimi Jelka Kuplen in Ema Temlin.

Še pred odhodom medicinske sestre Ravničeve v Slovenko Bistrico je na njeno delovno mesto prišla medicinska sestra Krista Klemenčič-Skalar, ki je nekaj časa nadomeščala medicinsko sestro v Zdravstvenem domu Lendava, pozneje pa se je odselila v Koper.

Medicinske sestre so v prvih letih po osvoboditvi delale na vseh področjih zdravstva in sodelovale v vseh zdravstvenih akcijah. Takrat je organizacija Rdečega križa skupaj s sindikatom zdravstvenih delavcev organizirala brezplačne zdravniške preglede po vaseh, in sicer ob nedeljah. V teh akcijah so sodelovali zdravniki, medicinske sestre in drugi zdravstveni delavci. Obiskovali smo tudi ciganske naselja, razuševali, razkuževali in poučevali. Takrat je bila v Prekmurju epidemija oslovskega kašlja.

Pri zatiranju nalezljivih bolezni v Prekmurju so imeli precejšnje zasluge tedanji učitelji, piše sestra Lučka Šebok. Veliko so storili že s tem, da so v šoli zahtevali čistočo, pregledovali otroke, če so ušili, jih pošiljali na redno zdravljenje trahoma ter pomagali pri cepitvi in zdravniških pregledih otrok. Ker so bile tedaj šole v vseh večjih krajih, so dobro poznali higienške in ekonomske razmere vaščanov ter socialnomedicinske probleme. S tem so zdravstveni službi veliko pomagali in tudi sicer uspešno sodelovali pri njenem pionirskem delu.

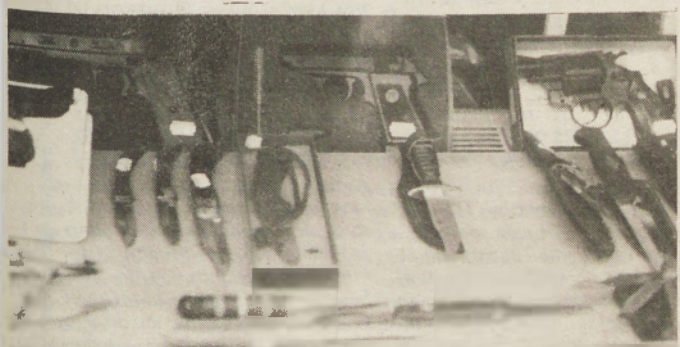
1. decembra 1949 je prišla v Zdravstveno službo v Pomurje še medicinska sestra Elizabeta Vereš. V začetku je dve leti delala v Zdravstvenem domu Ljutomer, leta 1952 pa je bila nameščena na Občinski ljudski odbor Murska Soba kot referentka za zdravstveno varstvo mater in otrok. Večkrat je prihajala v Zdravstveni dom Murska Soba in se sestajala z medicinskimi sestrami v patronažni službi. Vodila je tečaje za nego bolnika na domu. Ko je bila leta 1962 okraj Murska Soba ukinjen, se je na Šoli narodnega zdravja dr. Štamparja v Zagrebu specializirala za področje prehrane in se leta 1963 zaposlila v Splošni bolnišnici v Murski Soboti kot dietetičarka. V tem času je vodila dietno prehrano tudi v zdravilišču Radenci in je honorarno poučevala na Zdravstveni šoli v Murski Soboti. Pisala je referate s področja prehrane za sestrsko strokovno glasilo, a jih niso objavili. V bolnišnici ni našla dovolj razumevanja za sodobno dietetiko, zato je odšla v Berlin, kjer dela na kliniki kot dietetičarka.

Nekaj let po osvoboditvi so prišle prve medicinske sestre v Splošno bolnišnico v Murski Soboti. Ko so redovnice odšle, je namreč v bolnišnici ostalo le nekaj civilnih bolničark, ki so se sprva usposabljale na tečajih, pozneje pa tudi v šoli za bolničarje. V Ljubljani je bila v tem času ustanovljena Višja šola za medicinske sestre in absolventke te šole so začele kmalu prihajati tudi v Prekmurje, najprej v bolnišnico, ter v njej utirale pot naprednejši in kakovostnejši negi bolnika.

Prva medicinska sestra v bolnišnici je bila Cecilija Seliškar-Kraban, ki je tukaj nastopila službo 15. junija 1956. Prišla je iz Kliničnih bolnišnic Ljubljana, kjer je bila zaposlena od 1. septembra 1955. Več let je bila glavna sestra bolnišnice v Murski Soboti, potem pa glavna sestra Ginekološkega oddelka.

1. septembra 1956 je prišla v bolnišnico tudi medicinska sestra Marinka Planinc-Popit, ki je najprej štiri leta delala na Kirurškem oddelku, od 1. septembra 1960 pa je postala glavna sestra Transfuzijske postaje v Splošni bolnišnici.

(Nadaljevanje prihodnjič)

V Sloveniji je lani menda manj kot 500 občanov dobilo orožna dovoljenja, na Hrvaškem pa 14 tisoč. Tisti (Slovenci), ki bi radi imeli orožje, lahko zro le v izločbeno okno. Foto: S. S.

odvzeli ne le orožje, ampak (pogosto) tudi avtomobile. O tem nam je pripovedoval samostojni svetovalec za postopke o prekršku Ivan Salinovič. V lanskem letu je imel 776 zadev, med njimi so bili tudi občani, ki so ilegalno hoteli uvoziti 12 pušk »pumparic« (za ulične boje), 2 lovski puški, 20 pištol, 10 403 nabojev, 16 713 petard in tako naprej.

Proti koncu prejšnjega tedna, ko je v delu Jugoslavije spet vrelo in so bile izredne razmere, smo obiskali nekaj mejnih prehodov. Na lastne oči smo se hoteli prepričati o razmerah na njih, naivno pa smo pričakovali celo kako veliko ribo, recimo tihotapca. Moramo pa povedati, da mejni prehodi na zunaj niso kazali »stanja pripravljenosti«, prej narobe: bili so pustji, le tu in tam je pripeljal kak avto, zato pa so cariniki in delavci obmejne milice imeli nekaj več časa za pogovor o svojem delu, zapazanju

seveda zasegli. Na mejnem prehodu v Gornji Radgoni smo se najprej pogovarjali s šefom oddelka za potniški promet Brankom Horvatom, ki nas je seznanil, da so potniki s Hrvaškega v jesenskih in zimskih mesecih čez ta prehod legalno prepeljali mesečno do 300 kosov orožja in (na podlagi posebnega dovoljenja) tudi veliko nabojev. Na prehodu pa so se (z)našli tudi »orožarji« brez dovoljenja, ki so jim orožje, seveda če so ga odkrili, zaplenili, čisto tudi avto. Komandir obmejne milice na tem prehodu Anton Žinko pa je dodal, da je bil prehod v lanskem letu zelo obljuden, saj so našli 4 milijone 274 tisoč potnikov. Med njimi skorajda ni bilo turistov. Precej manj »prestopnikov« pa je šlo čez prehod v Kuzmi — 600 tisoč.

Ker v času našega obiska ni bilo potnikov, smo se s komandirjem Marjanom Slakom zapletli v daljši pogovor. Pojasnil je, da je to »specifični« prehod: čezenj

Radkersburger Metallwarenfabrik Ges.m.b.H. A-8490 Bad Radkersburg, Stadtgrabenstr. 11, tel.: 03476/2274

ZAPOSLIMO:

- 1.) kovinostrojarja
- 2.) orodjarja ali strojnega tehnika — pogoj je znanje nemškega jezika
- 3.) strojne kjučavničarje začetnike

Dan stare piščance

NESNICE — samo jarkice
NESNICE — grahaste (jarkice in petelini)
NESNICE — rjave (jarkice in petelini) in
PIŠČANCE TEŽKIH PASEM

za prirejo mesa že lahko naročite in kupite v prodajalni vaše zadruga. Informacije po telefonu 87 087. Za nakup se priporoča

KMETIJSKA ZADRUGA LJUTOMER-KRIŽEVCI.

TEHNO IMPEKS, d.o.o.

Titova 26 (hotel Diana, vhod z dvorišča)
MURSKA SOBOTA, tel.: (069) 25 049,
odprto od 8. do 12. in od 13. do 16. ure.

PRODAJA AVTOMOBILOV IN MOTORNH KOLES

SUZUKI SWIFT
MAZDA 323
TOYOTA CELICA
HONDA CIVIC

Prodaja vseh modelov Renault in avtomobilov vseh japonskih izdelovalcev (HONDA, MAZDA, TOYOTA, SUZUKI, NISSAN, SUBARU, HYUNDAI).

Toyota previa, 7 sedežev

114.360 din
124.354 din
198.632 din
121.117 din

TURISTIČNA AGENCIJA
Klas
69000 Murska Soba, Kidričeva 10, telefon (069) 22 649, 22 606, telefax (069) 22 718

MATURANTI!

Potujte poceni, udobno, varno s sodobnim turističnim avtobusom. Spoznajte lepote sveta in bogatejši boste.

Agencija KLAS organizira zanimive maturantske izlete:

- NIZOZEMSKA, 8 DNI
- ŠPANJA, 8 DNI
- DUNAJ Z OKOLICO, 6 DNI
- SEVERNA ITALIJA, 5 DNI
- PARIZ, 8 ALI 4 DNI
- BUDIMPEŠTA—PRAGA—DUNAJ, 6 DNI

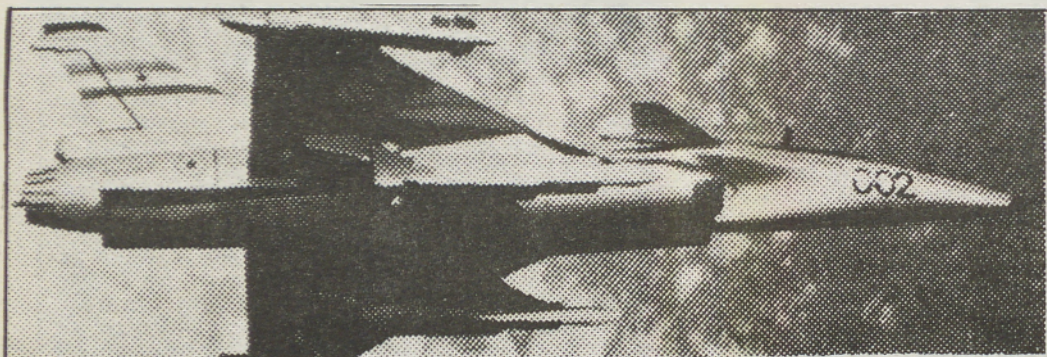
Vse izlete organiziramo s sodobnimi turističnimi avtobusi, video, WC, klimatske naprave in strokovno vodstvo.

INFORMACIJE IN PRIJAVE — TURISTIČNA AGENCIJA KLAS

- M. SOBOTA, tel. (069) 22 606
- G. RADGONA, tel. (069) 74 098
- LENDAVA, tel. (069) 75 002
- AP LJUTOMER, tel. (069) 82 578

PRIDRUŽITE SE NAM, NE BO VAM ŽAL!

Jugoslovansko nadzvočno letalo

Jugoslavija je začela razvijati novo domače nadzvočno večnamensko borbeno letalo, ki naj bi glede na opremljenost opravljalo lovske lovsko-bombniške in izvidniške naloge v vseh vremenskih razmerah. Letalo naj bi bilo enomotorno z visoko manevrsko sposobnostjo in veliko hitrostjo. Narejeno naj bi bilo iz kompozitivnih materialov, legur aluminija in titana, bilo pa naj bi najlažje v svoji kategoriji lahkih borbenih letal. Maksimalna hitrost 1,8 Maha na 11.000 metrov, povprečna hitrost 1,0 Maha. Opremljen bo z elektronsko opremo in večnamenskim radarjem. Avion je podoben francoskemu RAFAL-u in bo pod krili nosil rakete MATRA (francoske), kar pomeni, da pri projektu sodeluje tudi Francija, saj tako dragih projektov sam ne dela nihče, razen super sil. V desetih letih, kolikor bo trajal razvoj, naj bi za to letalo porabili 1,8 do 2 milijarde dinarjev letno. Pravijo, da bo šel dobro v izvoz. Vprašanje je, od kod denar za omenjeni projekt, ko ponekod še za kruh ni denarja.

Konec izdelave trabantov in wartburgov

V Berlinu so sporočili, da bodo v nekdanjem vzhodnonemškem mestu Zwickau še ta mesec ukili izdelavo malolitražnega dvovaljnega vzhodnonemškega avta trabant. Prav tako razmišljajo, da bi istočasno prenehali izdelovati tudi wartburg. Omenjeni tovarni namreč ne moreta več prodajati svojih zastarelih in ekološko vprašljivih osebnih avtov. Sprva so nameravali trabante še izdelovati na osnovi sporazuma s Poljsko, po katerem bi tamkajšnjim kupcem prodali še deset tisoč teh avtov. Vendar pa dogovora niso sklenili, so uradno sporočili, in tako je »zmanjkalo« kupcev. Tovarni v Zwickau in Eisennachu bodo do temeljev spremenili in pripravili za izdelavo drugih vrst avtov ter sestavnih delov zanje.

Kljub temu bo nekaj deset tisoč delavcev začasno ali stalno brez dela. Trabanti in wartburgi so bili edini vzhodnonemški avti: da bi jim dali vsaj nekaj sveže krvi, so v wartburgu začeli vgrajevati Volkswagrove motorje, pa tudi to ni bilo dovolj. Zaradi odpiranja meje in združitve Nemčije je zanimanje za te avte povsem upadlo. Poleg tega je bila njihova izdelava draga, tehnične rešitve pa daleč za časom.

PABERKI

Enimu kmetu je krava doli stopila; njega žena čez tu taku žaluje, da od žalosti zboli, inu vmerje. Kmet je za ženo žaluval. Sosedje ga odžalujejo, inu pravijo: res je, ženo si izgubil; ti si pak teden inu mlad; ti lahko drugo dobiš. Ta mu ponuja hčer, vuni sestro, en drugi teto. — »O jest reveš,« začne on govoriti, »v tej vasi je boljši ob ženo, kakor ob kravo pridi; kumaj je žena sklenila, mi jih že deset ponujajo kadar sem ob kravo prišal, ni nobeden drugo ponudil.«

Kdo je davni prednik naših paberkov, od katerega enega v originalni obliki objavljam? Nihče drug kot pesnik Valentin Vodnik, ki je zgornjo šaljivo zgodbo objavil pod naslovom Kratkočasne pergodbe v Veliki pratiki za leto 1796, torej že pred skoraj dvesto leti.

Med zadnjo poletno sezono je župnik iz francoskega mesteca Senlisa pritril na vrata župne cerkve karton z opozorilom: »Ker v božjem hramu ni nobenega kopalnega bazena, je čisto nepotrebno in tudi neprijetno, da silite vanj v kopalnih kostumih.«

V Birminghamu je bil James Elkourie naravnost navdušen nad policisti, ki so ga aretirali, ker je vozil avto v pijanem stanju. Zatrjeval jim je: »Če me ne bi ustavili in mi onemogočili vožnje naprej, bi prav gotovo koga povozil in tega si vse življenje ne bi mogel odpustiti.«

Cvetke iz šolskih nalog (pa tudi časopisov) so vedno simpatično branje. Nekaj smo jih nabrali ne glede na to, ali so avtentične ali pa plod kakega humorista:

Akropola je bila volkulja, ki je došla dvojčka ROMEA in JULIJO. — Kukavica je ptica, ki svojih jajc ne znese sama. — Klima traja ves čas, vreme pa le nekaj dni. — V krščanskih deželah sme imeti mož samo eno ženo. Temu stanju pravijo monotonija. — Nero je bil grozovit tiran. Mučil je svoje podložnike z igranjem na violino. — Na glavo vsakega tretjega Američana pride po en tovarni avtomobil. — Če ne bi bilo v vodi toliko rib, bi reke že zdavnaj preplavile vse kopno na Zemlji. Ribe namreč popijejo toliko vode, da je kaj takega nemogoče. — Skoraj vsak grški bog je imel svojega ptica. — Harpija je devica od bokov navzgor. In še dokazana ljubljanska spomeniška cvetka v šolski nalogi iz predvojnih časov: Na Marijinem trgu stoji spomenik našega največjega pesnika Prešerna, nad katerim se razprostira njegova soproga.

Gospa Christine Laurent iz Bordeauxa je napisala uredništvu dnevnika v svojem mestu, kaj se je pripetilo njeni prijateljici v Parizu. Vozniški avtobusov, tramvajev in podzemeljske železnice so dalj časa stakali in prijateljica je morala hoditi v službo peš. Ker je večkrat prepozno vstala, je morala včasih celo teči. Tako je shujšala za pet kil. Bralka iz Bordeauxa je vprašala uredništvo, ali ne bi bilo mogoče tudi v njihovem mestu organizirati kaj podobnega.

Francoski socialistični politik Jan Jaures (postal je žrtev atentata v začetku prve svetovne vojne) ni bil na najboljšem glasu. Kolega Theophile Delcasse je rekel o njem: »Jaures je odkritosrčen samo takrat, kadar priznava, da je lažnivec.«

Uhati grobovi

Malo je svetih stvari v italijanski mafiji, ena pa je gotovo Pomerta — zakon molčanosti, ki prepoveduje izdajanje skrivnosti družinskih članov. Policija, ki se trudi, da bi zatrla to veliko zlo italijanske družbe, se zato pogosto znajde pred zidom molka, ko išče pomembne informacije. Vendar je nepopolni policiji uspelo, da so ji družinski člani mafijske »camorre« sami zblebetali pomembne stvari. Pri tem so policiji pomagali pokojniki, govorili pa so seveda žaljujoči ostali.

Policisti so nastavili prisluškovalne naprave na grobove mafijskih šefov, ki so pokopani na pokopališču Ercolano, potem pa so pridno beležili, kaj so pokojnim šefom pripovedovali njihovi bližnji in daljni sorodniki. Med jokom vdov in mater je bilo slišati tudi načrte za krvava maščevanja in še marsikaj drugega, za policijo nadvse koristnega. Po štirih mesecih prisluškovanja na grobih so zbrali dovolj gradiva, da so lahko pristigli peruti lokalni mafiji.

Prisluškovati na grobovih gotovo ni lepo, vendar je ta akcija verjetno preprečila prenekanemu italijanskemu državljanu, da ni prezgodaj odšel na neposredni pogovor s pokojnimi mafijci.

ZGODOVINA SE RIMA?

Neki duhovitež je nekoč pripomnil, da se zgodovina ne ponavlja, ampak rima. Vzemimo na primer, da fevdalni vladar, ki so mu odvzeli ozemlja, zaprosi Zahoda za pomoč. Mednarodna vojaška koalicija, ki jo organizirajo z velikimi stroški, mu pride na pomoč. Vojaska ekspedicija, ki jo pošljejo na Bližnji vzhod, pa nima jasno določene poveljalne verige. Prestolnico podjarmljenega fevdalnega gospostva so njeni okupatorji že deloma razdeljali, medtem pa se njeni nesojeni rešitelji prerekajo, ali naj proti okupatorjem uporabijo silo ali naj se z njimi pogajajo.

Vsakdo bi rekel, da gre pri opisnem dogodku za sedanjo krizo v Zlatu, v resnici pa je to zgodba o peti križarski vojni, ki se je končala pred skoraj 800 leti z žalostnim porazom kristjanov. Seveda podrobnosti niso čisto identične. Namesto Kuvajta je bilo treba reševati Jeruzalem, sovražnika Zahoda nista bila Irak in Sadam Husein, ampak Egipt in saracenski nasledniki velikega sultana Saladina. Peta križarska vojna ni trajala nekaj mesecev, ampak štiri leta, organiziral pa je ni predsednik ZDA, ampak papež. Kljub temu pa ob-

staja nekaj podobnosti med križarsko vojno in sedanjo krizo, seveda če se sprijaznimo z dejstvom, da so takratni dogodki nepopolno ogledalo, v katerem lahko opazujemo in ugotovimo o možnem izidu sedanjega konflikta.

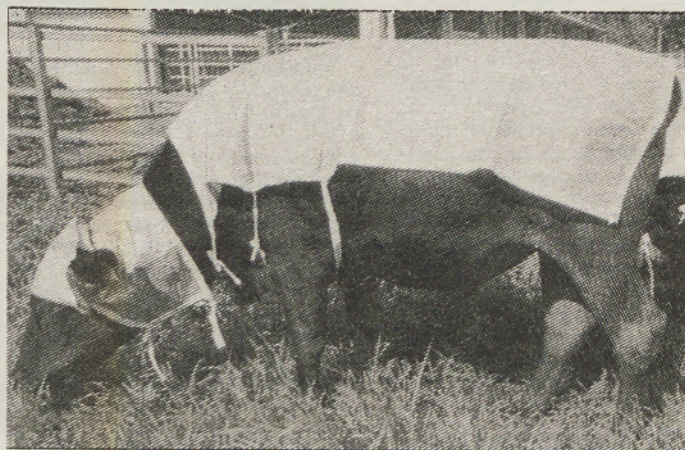
V času pete križarske vojne je koncept takšne vojne že pripadal preteklosti. Evropski romarji so bili osupli nad razmerami, ki so jih v Sveti deželi zapustile prejšnje križarske vojne, zlasti nad tem, da so križarji prevzeli poganske običaje in dekadentno arabsko kulturo. So bila ta pregrešna in majhna fevdalna kraljestva vredna pomoči in podpore? Vrh tega je sam papež vzel grehov vsem, ki se bodo v imenu krice podali preganjati krivoverce.

Ko je papež Inocenc III. leta 1213 začel načrtovati peto križarsko vojno, je bil Jeruzalem že celo generacijo pod muslimanskim gospostvom, vse odkar so ga frankovski vladarji po bitki pri Hattinu leta 1187 prepustili Saladinu. Inocencu III., njegovemu nasledniku Honoriju III.

in njunim odposlancem se ni posrečilo prepričati angleškega in francoskega monarha, da bi se pridružila novi križarski vojski. Papežovo prepričevanje pa je bilo zadosti močno, da je pritegnilo Andreja II., madžarskega kralja, Leopolda VI., avstrijskega vojvodo in celo množico nemških in srednjeevropskih plemičev. Svojo pomoč je obljubil Friderik II., cesar svetega rimskega cesarstva, čeprav je bil v sporu s papežem. Italijanske ladje so mednarodno vojsko prepelele do palestinske obale. Takratni kronist trdi, da je na pohodu sodelovalo 20.000 vitezov in 200.000 navadnih vojakov, v resnici pa jih je bilo vseh skupaj manj kot 100.000.

Križarji so najprej utrdili ozemlja, ki so bila pod krščansko nadlavo, že od samega začetka pa jih je ovirala slaba organizacija, nedisciplinirani pomanjkanje strategije. Posrečili so se jim samo manjši prodori proti Damasku in drugim utrjenim muslimanskim mestom. Nobenega niso zavzeli. Madžarski kralj se je večinoma ukvarjal z zbiranjem svetih relikvij, januarja 1218 pa se je s svojo vojsko odpravil domov.

OBLAČILA ZA ZIMO

Kravo so odeli na Japonskem. Tokrat ne zaradi mraza, temveč za to, ker so tamkajšnji znanstveniki ugotovili, da daje takole v sintetično garderobo ozaljšano govedo več mleka kot v nago. Ne gre le za temperaturne nevedčnosti, temveč tudi za zaščito pred insekti in podobnim. Spoznanje se glasi: Zadovoljna krava, ki se dobro počuti, pomuli več trave in daje zato več mleka. In kako so zadovoljne slovenske krave? Treba bi jih bilo povprašati.

NAJBOGATEJŠI NA SVETU

Ta čast pripada trenutno 56-letnemu Japoncu Yoskaikiju Tsutsumiju, ki je lastnik 70 podjetij, 65 hotelov in 31 golf klubov. Njegovo premoženje cenijo na 400 milijard dolarjev, od tega ima na voljo 15 milijard dolarjev v gotovini. Če bi porabil 100 milijonov dolarjev na dan, se mu ne bi niti poznalo. Velja za najbolj skopega človeka na svetu (zato pa toliko ima, bodo rekli varčveži!), in to lastnost je podedoval po očetu, ki mu je vedno prisoli zaušnico, če si je dal na krožnik malo več hrane. Takole se kaže njegovo stiskaštvo danes: za zapiske uporablja prazno stran popisane papirja, vsem uslužbencem v svojih številnih podjetjih in hotelih je ukazal, da smejo porabiti na stranišču le po dva kosa toaletnega papirja; če se s težkim srcem loči od kake stare obleke, ukaže, preden jo zavre, porezati z nje gumb, cigarete si prižiga le z zastojnimi vžigalicami, ki jih dobi po restavracijah. V njegovih hotelih mora vsaka brisača zdr-

žati leto dni, potem pa jih da predelati v kuhinjske krpe. V svojih gostinskih lokalih je doze za sladkor zamenjal zmanjšimi. Njegovo geslo je: »Nikoli nimam v žepih denarja — tako ga ne morem zapraviti.«

KAMNITA KNJIGA

»To je tako, kot bi našli popolno enciklopedijo o življenju izpred 280 milijonov let.« Je Jerry P. MacDonald navdušeno komentiral najdbo fosilnih sledov v skalah, ki so jih raziskovalci našli blizu Las Crucesa v Novi Mehiki.

Gre za zares zanimivo paleontološko najdbo. V skalah so se ohranile fosilne sledi mnogih, predvsem seveda kopenskih živali, ki so bivale na Zemlji v obdobju zgodnjega perma. Tiste čase so prevladovali orjaški plazilci, med njimi pa so bili že tudi plazilci, iz katerih so se veliko milijonov let kasneje razvili slovití dinosavri. V kamnito enciklopedijo se je s svojimi sledovi vpisalo okrog petdeset različnih vrst živali, med njimi tudi starodavni škorpioni, stonoge, ščurki in kopitaste rakovice. A ne samo to, v kamenju so tudi fosilni ostanki rastlin. Skratka, kamenje iz novomehiških gor je polno najraznovrstnejših sledov, nad katerimi se radosti srce paleontologov.

Prostor, kjer so našli te zanimive fosilne sledove, je bil nekdanji obalni pas, zato so se sledovi lahko ohranili.

NADLEŽNA FOTOGRAFIJA

Ker se na avtobusnih postajah obrne največ ljudi, jih nekateri uporabljajo kot razglasne postaje. Vse lepo in prav, toda vsaka stvar se lahko opravi na več načinov. Tak, kakršnega vidimo na posnetku, je najslabši. So oglasne deske, ki bi jih lahko premeščali, res tako drage, ali pa je Ljutomerčan vseno za podobo njihovega mesta. aa, bbb

Mirska Sobot, Ciri-Metodova ulica 50,
tel.: (069) 22 219, 22 809, 21 136
Telefaks (069) 21 136
Za prvo osmetitko — proti kanaku

- Pestra prodaja v obeh trgovinah
- Ugodno odplačilo na 3 ali 6 mesecev
- Odprto od 7. do 19. ob sobotah od 7. do 13. ure

Ni primeren za vesoljca

Prva izjava japonskega novinarja Tojohira Akijame, ko se je s sovjetskim vesoljskim vozilom vrnil na Zemljo, je bila: »Dajte mi cigareto!« Tako se je zmagovalno potovanje japonskega vesoljca in prvega novinarja, ki jo je mahnil v vesolje, spremenilo v veliko reklamo za japonsko tobačno industrijo. Akijama je v svojih sporočilih, ki jih je med osemindnevni poletom oddajal iz vesolja, redno z obupanim glasom tožil, da mu je hudo, ker ne sme kaditi.

BIM

BIM

Kidričeva 33 a, MURSKA SOBOTA

Mamice, BIM misli na vas!

● v obeh naših trgovinah in preko veleprodaje prodajamo

kakovostne plenice iz uvoza SOUND ULTRA

Razen oblačil in drugih tekstilnih izdelkov prodajamo:

● šampone, lake, deodorante, mehčalce, spreje za prostore, za prijetno počutje vsake ženske pa pripomočke za intimno nego

20% popust za vse izdelke Utoka!

Krvavenje iz nosu

Do krvavenja iz nosu lahko pride zaradi kihanja, vrtnja po nosu ali spremembe zračnega tlaka. Le redko je krvavenje lahko znamenje resne bolezni, kot so na primer srčna napaka, alergično vnetje nosu, previsok krvni tlak ali motnje krvnega obtoka. Če krvavi iz nosu človek, ki je omedlel, obstaja sum, da ima počeeno lobanjo.

Kadar krvavimo iz nosu, sedimo na stol in nagnimo glavo rahlo naprej, da kri kaplja iz nosa, da je ne požiramo. Če kljub temu ne nehamo krvaveti, si za 10 minut

zatisnemo nosnici, potem jih polagoma izpustimo in ostajamo še nekaj časa pri miru, čeprav ne krvavimo več. Če spet začnemo krvaveti, postopek ponovimo, in če ne pomaga, moramo k zdravniku.

Majhnemu otroku položimo pod jezik za pisemsko znamko velik pivnik. Za to ni znanstvene razlage — a pomaga. Otroku, ki pogosto krvavi iz nosu, redno kapljamo v nosnici otroško olje, da ostane nosna sluznica vlažna. Tako ne bodo nastajale kraste, ki bi si jih otrok izpraskal.

GRADNJA ČEBELNJAKA

ČEBELA VIDI ŠTIRI BARVE

Slikovito okrašene in živopisno pobarvane panjske končnice, na katere smo Slovenci tako ponosni, nikakor niso moteč klič. Zaznava barve je za čebelo najpomembnejša orientacija, prav barva ji omogoči, da se že med letom naglo znajde in prileti v svoj panj.

Toda čebela ne vidi vseh barv.

Veliki raziskovalec čebel, biolog dr. Karl Frisch, je ugotovil, da čebele vidijo štiri barve: modro, be- lo, rumeno in črno. Ker čebela tu-

di rdečo barvo vidi črno, je poleg prvih treh tudi rdeča neprimerna za panjsko končnico. Za popestritev pročelja čebelnjaka lahko uporabimo vse spektre, od svetlih do temnih odtenkov, pazili je potrebno le, da sta med dvema enakobarvanima panjema najmanj dve drugi barvi. Čim bogatejši bo izbor barv oziroma njihovih odtenkov, tem manj bo zaletovanja čebel v sosednje panje in tem mirneje bo potekalo nabiranje medu.

Skrivnosti vaših dlani

Hiromantija v vsakdanjem življenju

Ste v prijetni družbi, se zabavate, naenkrat opazite, da ste sogo- vornika zmedli, celo prizadeli, drugače povedano, rekli ste preveč in povrh vsega na nepravem mestu in še nepravem času.

Verjetno se vsi velikokrat znajdemo v podobnih situacijah. Niti ne zavedamo se, da bi nam ta ista oseba lahko bila v pomoč. Mogoče je to celo oseba, ki bo vplivala na naše bodoče življenje, mogoče bo to naš bodoči šef, mogoče bo- ste, kar je zelo verjetno, že jutri od te iste osebe potrebovali pomoč. In kaj storiti, da se podobne situacije ne bi ponovile.

Če bi vsaj malo poznali sogo- vornika in njegov značaj, bi se že v vrnika in njegov značaj, bi se že v naprej izognili odkrivanju njegove skrivne lastnosti. Če smo popolnoma odkriti, tudi sami o svojih slabostih ne bomo nič slišali. Zato nekaj čisto praktičnih nasvetov. Pred nami je oseba z zelo dol- gim prvim členkom palca, tiran. Nasvet — kujte ga v zvezde, poni- žajte se in mu dosti laskajte. Kratek prvi članek palca, temu človeku manjka volja, je neodločen, bo- dite energični. Plemenitega sogo- vornika boste spoznali po nazven obrnjenem palcu. Bodite iskreni in mu povejte kakšno žalostno zgodbo.

Dolgi, tanki in gladki prsti z ši- ljastimi končnicami, oseba se ukvarja z okultnimi znanostmi. Govorite na isto temo, pokažite interes za ta področja. Zelo šilja- sti prsti. Imate posla z dvočlono osebnostjo. Vrnite ji z isto mero, sprejmite igr. Kratki prsti in ner- vovzna oseba. Bodite potrpežljivi.

Štirioglate, kvadrataste končni- ce veljajo za pametne in iskrene osebe. V pogovoru bodite mirni, konkretni in nadvse poštene in iskreni. Lopatasti prsti in neodvis- neži. Pred vami je športnik, vaša tema bo šport. Posebej bodite po- zorni na osebo, ki ima drugi in tretji prst enake dolžine. Srečali ste kockarja, pustolovca ali spre- nega poslovneža. Hitro se bosta ujela, če bo vajina tema denar. To so samo nekatera praktična, vsa- kdanja priporočila.

Zelimo, da jih s pridom upora- bljate. S časom boste k vsem tem spoznanjem dodali še kakšno svo- ja, lastna opažanja. Bodite veseli ste namreč na dobri poti v opazo- vanju samega sebe in ravnatoka drugih ljudi.

P. S. Današnja vajo pričnite pri svojih šefih in predpostavljenih. Veliko sreče. Za drugič vam pripravljamo poglavje, hiromantija ali znanost o črtah na dlani.

ZNOJENJE

Znojenje je izločanje znoj iz žlez znojnic, ki so v koži. Največ jih je na dlaneh, stopalih, pod pazduho in okrog spolovil. Poglavitna naloga znojenja je, da uravnava telesno temperaturo. Znoj je tekoči- na, ki zlahka izhlapeva, zato redno (normalno) znojenje ni opazno. Telo zaradi izhlapevanja znoj izgublja toploto. V vročini je znoje- nje edini način, s katerim se organizem iznebi odvečne toplote. V vročini je znojenje tako močno, da je količina znoj celotno do dva litra na uro.

Če se znoj cedi po koži v obliki kapljic, to ni primerno za hlaje- nje telesa, ki tedaj nepotrebno izgublja tekočino, telo pa se ne hladi. Znoj mora namreč sproti izhlapevati, medtem ko znojne kapljice ne izhlapevajo.

Ko se vse telo močneje znoji, to ne pomeni vselej, da je znojenje povzročila vročina, vroč zrak okrog telesa; močneje se znojimo tudi zaradi večjih telesnih naporov ali ko imamo vročico.

Čezmerno znojenje lahko nastane tudi »na živčni podlagi«, ob napadu hudih bolečin, pri srčnem infarktu, kadar se naglo zmanjša tlak ali pri nekaterih nalezljivih boleznih.

Hladen znoj se izloča tedaj, ko se organizem znajde v kakšni hudi, nevarni stiski, ko se močno vzemirimo (groza, strah) in ko nas kaj močno boli. Tedaj se krvne žile v koži zožijo, stisnejo, da bi bil krvni obtok močnejši v notranjost telesa, kjer je kri najpotrebnejša. Koža pobledi in se ohladi, znoj pa se izloča nenavadno hladen.

Močnejše znojenje posameznih delov telesa nastane največkrat »na živčni podlagi«. Znojijo se lahko zelo različni deli telesa, lice in vrat, glava za ušesom, jamica pod pazduho, dlani ali stopala. O čez- mernem, premočnem znojenju govorimo tedaj, ko se človek znoji ne glede na vremenske razmere, telesni napor in ne glede na to, kako je oblečen ali obut. Močnejše znojenje je le eno znamenj živčne neurav- noteženosti, sicer vegetativnih živcev, ki delujejo neodvisno od naše volje. V takšnem primeru gre za nevrovegetativno distonijo.

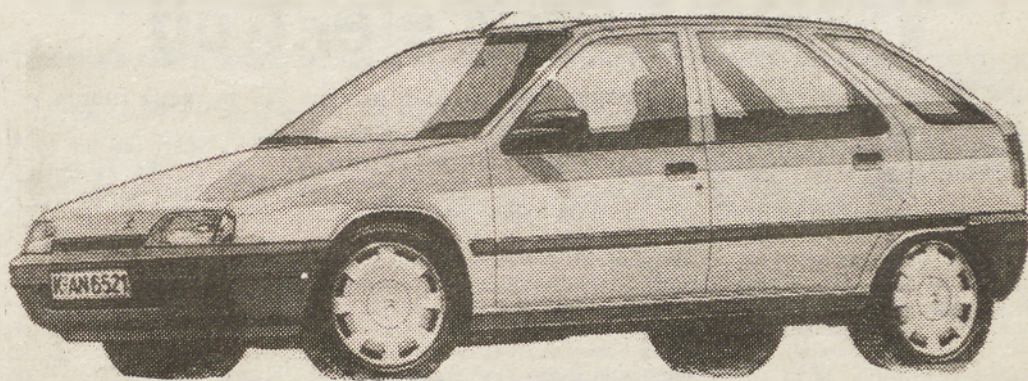
Zdravljenje premočnega znojenja je dolgotrajno in težavno. Največja težava je, ko se močno znojijo stopala. Človek si mora več- krat na dan umivati noge, jih masirati s špiritom in jih pudrati, zla- sti med prsti. Pomaga umivanje nog menjače v topli in mrzli vodi: noge je treba držati po tri minute v vroči vodi, nato po minuto v mrzli in to večkrat ponavljati. Po kopeli je treba noge dobro otresti. Pripo- ročljive so bombažne ali volnene nogavice, nikakor pa ne sintetične. Nogavice je treba menjati večkrat na dan.

Vrača se moda šestdesetih let

Klasična pričeska, ki je bila tako priljubljena v šestdesetih letih, postaja znova moderna.

POMLADNA PREDSTAVITEV CITROENA ZX

Tole je risba novega citroena spodnjega srednjega razreda z imenom ZX, ki ga bodo slovesno predstavi- li marca na ženevskem avtomobilskem sejmu. Dobre štiri metre dolga avto, ki ga je narisal Bertone in je tipi- čni predstavnik tega razreda (zašiljen nos, »skrajšan« zadek z vrati, spredaj motor in pogon), bo sprva na vo- ljo s petimi vrati. Na voljo bo veliko motorjev od 1,1 do 1,9 litra s turbo in dizelskimi različicami. Pričakuje- jo, da bodo ZX začeli prodajati pri nas v drugi polovici letošnjega leta.

ŠOPEK SVEŽEGA CVETJA V STANOVANJU

OSKRBA REZANEGA CVETJA

Kdo si ne želi doma v vazi šo- pek lepega svežega cvetja, saj raz- veseljuje oko, poživlja stanovanje, posebej zdaj pozimi, ko je zunaj vse pusto.

Prav gotovo se težko in redko odločimo, da bi si kar iz dneva v dan kupovali drago cvetje v cvetli- čarnah ali na tržnici samo za to, da bi imeli vselej v vazi sveži šo- pek. Zdaj, ko so stanovanja ogre- vana, kaj hitro zvane. Morda pa si lahko pomagamo, da nam cvetje, če se kljub draginji odločimo za nakup ali pa nam ga celo kdo pokloni, ostane sveže dalj časa.

Danes želimo svetovati, kako pravilno ravnati z rezanim cvet- jem. Rezano cvetje, ki ga lahko dobite v cvetličarnah, ima pogosto za sabo zelo naporno pot, preden

pride v vašo vazo. Pakiranje, vča- sih v zelo oddaljenih krajih, pogosto ne preveč obziren transport in še marsikaj vzame cvetju nekaj ti- ste čudovite svežosti, ki jo ima v naravnem okolju. Da bi se priva- dilo na novo okolje, mora nekaj časa vzdržati brez vode.

Ko cvetje prinesemo domov, ga damo za nekaj ur v mlačno vodo, da si nekoliko opomore. Tako se rastlinske celice stebel listov in cvetov napolnijo z vodo in napne- jo. Topla voda pospešuje življenj- ske procese, pospešuje vsrkavanje v tkiva. Če hočemo ovelo cvetje spet osvežiti, ga damo v vodo s temperaturo 30—35° C. Hladna voda tudi ni primerna, kadar vodo v vazi menjavamo. Bolje je, če cvet- je postavimo v vodo, ki ima sobno temperaturo. Prav tako kakor za lončnice, je tudi za rezano cvetje neprimerna apnena — trda voda.

Dobro je, da voda nekaj časa stoji — vsaj 24 ur — ali pa jo prekuha- mo. Koristno je tudi, da cvetna stebila — poleg tega da jih na no- vo porežemo in postavimo globlo- ko v toplo vodo — še zavijemo v papir. Le-tega namestimo tako, da so stebila spodaj prosta, zgoraj pa je cvetje zavito. Tako se močno zmanjša izhlapevanje; vsrkana vo- da ostane v cvetu in celice se na- polnijo in napnejo. Pri zavijanju s papirjem pazimo, da cvetov ne stisnemo. Rastline z nežnimi listi ali z belimi in pastelnimi cvetovi so namreč še posebej občutljive.

Preden cvetje postavimo v vazo, mu še porežemo poškodovane ali odvečne liste. Pri dokončni posta- vitvi in ureditvi cvetja pazimo, da deli stebel, ki so v vodi, nimajo li-

stov. V vodi listi namreč gnijejo. Na njih se sčasoma pojavijo bak- terije, ki porabijo obilo hrane. Pos- ledica njihovega delovanja je motna voda, vodne cevi v rastlin- skih steblih pa se zmanjšujejo.

Rezano cvetje v takem stanju ne more več vsrkavati vode, zato vene in propada. Z zmanjšanjem listne površine zmanjšamo površino, iz katere izhlapeva voda. S tem se se izboljša količina vode v odrezan- nem cvetju in vzdržljivost cvetov se močno poveča. Za večino reza- nega cvetja je primerno, da stoji v vodi le nekaj centimetrov globoko.

Rezana ploskev na cvetnem steblo so za cvet »vrata življenja«, zato moramo uporabiti oster nož ali ostre trsne škarje. Nikakor pa ne smemo uporabiti takega rezila, ki bo steblo zmečkalo. Tako bi se namreč celice in cevni povezi za- prli. Rezne ploskve naj so čim več- je in poševne. Olesnela stebila pa poleg tega na koncih z nožem še za nekaj centimetrov visoko navz- križno razkoljemo, otdrta stebila lestnatih rastlin (tudi krizantem) pa nalomimo. S poševno rezjo do- bimo stebila večjo ploskev za stik z vodo.

Pri ciklamah in telohu pa stebelc ne prirezujemo poševno, temveč podolžno ali pa jih na več krajih z iglo prebodemo. Želimo vam, da bi sveže cvetje čim dlje lepšalo vaš dom.

(se nadaljuje)

Vaši lasje vsebujejo pomembne informacije

- Ste pogosto utrujeni?
- Trpite zaradi zaprtja?
- Imate nenavadno željo po sladkem?
- Ste pogosto prehlajeni?
- Ste alergični?
- Imate bolečine v skle- pih?
- Vas muči nespečnost?
- Imate težave pri diha- nju?
- Ste nervozni?

Če lahko na gornja vpraša- nja odgovorite pritrdilno, je zelo verjetno, da je ravnotežje mineralov v vašem telesu mo- teno. Z mineralno analizo je mogoče ugotoviti, kateri mine- rali vam manjkajo, katerih težkih kovin imate preveč in kaj lahko proti temu storite.

Minerali in elementi, ki jih zaznavamo v organizmu, so za normalno delovanje organiz- ma življenjsko potrebni.

Kuhajte z nami

Bržola Esterhazi

To znamenito bržolo pripisujejo knezu Nikolaju Esterhaziju, znanemu iz rodbine madžarskih bogatašev. Njihova plemiška posest je v razcvetu obsegala 21 gradov, 60 trgov in 414 vasi. Leta 1945 je bilo to še vedno najbolj obsežno madžarsko posestvo.

Za 4 osebe potrebujemo: 75 dag goveje bržole v enem kosu (brez kosti), 4 do 5 žlic tekoče masti, sol, poper, rdečo papriko, dva srednjevelika korenčka, eno korenino peteršilja, dve čebuli, 1 žlico gladke bele moke, 2,5 dcl mesne juhe, 2 žlički limoninega soka, 4 pičle žlice kisle smetane.

Meso v kosu operemo in ga osušimo s čisto krpo. Položimo ga v manjši pekač ali v kozico. Prelijemo ga z zelo vročo mastjo, da zac- vrči. Pečemo v zelo razgreti pečici, da od zunaj okrog in okrog svetlo porjavi. Vmes ga še premažemo z vročo mastjo, popramo, solimo in papriciramo. Korenček, peteršilj in čebulo očistimo, drobno narežemo in na žlici maščobe rahlo popražimo, potresemo z moko in dobro premešamo. Zalijemo z zajemalko hladne vode, prilijemo 2,5 dcl mesne (ali kostne) juhe, dodamo opečeno meso s sokom in maščobo vred, kar se je nabralo pri pečenju. Dobro pokrijemo in na plošči du- šimo skupaj z zelenjavo. Vmes po potrebi še zalivamo, da prepreči- mo praženje.

Ko je meso mehko, ga vzamemo iz kozice, narežemo na lepe re- zine in naložimo na ogreti servirni krožnik. Omako pretlačimo, ji vmešamo limonin sok in kislo smetano ter prelijemo z njo meso. S posameznimi koščki kuhanega korenčka ali rezinami zeliščnega masla obložimo posamezne rezine mesa.

K jedi lahko ponudimo: žličnike, rezance, riž ali krompirjev pi- re.

SESTAVIL MASRKO NAPAST	HRVASKA HUMC- RISTKA	MONGO- LIGNO LJUŠTVO V SIBIRIJU	PRVI SLOV FILMSKI SNEMALEC (KAREL)	AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA TURNER	FILMSKA IGRALKA RINA	ODLIČNI SLOVENSKI KOSARKAR	MESTO V SEVERNI AMERIKI OB EMSU
ZENSKA DOMAČA HALJA ALI OBLEKA							
EVROPSKA KOMISIJA ZA ATOM. ENERGIJO							
AMERIŠKI BOKSAR (SUGAR RAY)							
ITALIJAN- SKA TISKOVNA DRUŽBA					GERMANIJ TRESK		
PIVSKI VZKLIK				TANGENS GRSKI BOG DIVJEGA BOJA			
SLAB PEŠNIK						LEPILO ZA FILME IN TOPILO ZA LAKE	SEKTA
KONEC ABECED		PLOSCINA JAP. LUKA NA OTOKU HOKAIDO					
FRANČOSKI DRAMAT. ROMANSKE GA RODO							
AVTOMO- BILSKA OŽNAKA ŠTIPA			VESELO DRAMSKO CELO TRENJE				
FR. FILM IGRALKA (MARIE JOSE)				PRITOK VOLTE V GANI NEGOIM			
MESTO V ZDA OB REKI OHIO							
PRIPADNIK LJUŠTVA V KURDI- STANU					NATRU		

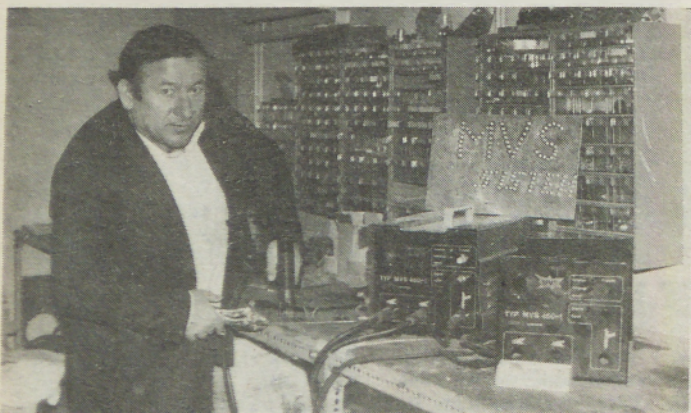
REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: naivnež, epoleta, kanonir, oč, Mali, risi, en, E, Olona, Kaleb, triceps, Nen, let, Ota, Iso, strasti, Ta, skok.

LADISLAV MARTON IZ DOLGE VASI PRI LENDAVI JE POSTAL PODJETNIK

Varjenje brez elektrod

Pooblaščen zastopnik firme iz Dachaua. Velik uvoznik ležajev. Več lastnega znanja

Ladislava Martona iz Dolge vasi sicer nisem spraševal, zakaj je imel, ko je bil zaposlen v Varstrovu oziroma poznejšem podjetju Ima, še dovoljenje za popoldansko obrt, slutim pa, da bi mi odgovoril, da zato, ker se kot strojni tehnik v družbenem sektorju ni mogel dovolj uveljavljati in — zaslužiti. Pred desetimi leti so mu torej dovolili, da je po-

Ladislav Marton iz Dolge vasi nam je predstavil delovanje svojega varilnega aparata. Foto: Š. S.

poldne lahko kaj koristnega počel, pred dvema letoma pa se je poslovil od delovnega mesta in vzel redno obrtno dovoljenje. Dejavnost: ključavničarstvo in strugarstvo. Po sprejetju zakona o podjetjih pa je še ustanovil (kot množica drugih) zasebno družbo z omejeno odgovornostjo (d.o.o.) in jo poimenoval Eskot, kar je kratica dejavnosti: proizvodnja elektrostrojne opreme in trgovina.

»Še naprej ostajam zvest obrtni zadrugi Lindau Lendava,« nam je zatrdil Ladislav, ki nam

ga je po nekajmesečnem napreznih končno uspešno »izslediti«. Čeprav ima obrt in zasebno podjetje, zaposluje samo enega delavca, on sam pa je tako rekoč deklica za vse: novator, izdelovalec, nabavni, prodajni...

»Preko firme Eskot za zdaj uvažam in v Jugoslaviji prodajam različne ležaje. S svojo ponudbo sem dokaj konkurenčen,

katero se da vijak, čep ali kaj drugega. Ob pritisku na tipko nastane moč 10.000 amperov, in sicer v 2 tisočinkah sekunde, potem je čep pritujen. S tem postopkom je mogoče variti (v hipu pritrditi) čep ali vijake debeline od 2 do 22 milimetrov. Seveda pa v obratovalnici Ladislava Martona ne izdelajo vsega sami: najzahtevnejše dele (kondenzatorje) uvažajo od poslovnega partnerja firme HBS iz Nemčije, s katero je sklenil pogodbo o blagovni menjavi v vrednosti 200.000 mark letno, poleg tega ima posebno pravico izdelave in prodaje po njihovi tehnologiji v Jugoslaviji in vzhodnih državah (Madžarska, ZSSR itd.).

»Moji varilni aparati za pričvrščevanje vijakov in čepov niso poceni, saj so narejeni po posebni tehnologiji, stanejo pa od 50.000 do 100.000 dinarjev. Na jugoslovanskem tržišču jih letno prodam kakih 20, kupci pa so ladjedelnice, termoelektrarne in drugi, kjer je potrebno na hitro zavariti vijake ali čep, pri čemer pa se ne sme segreti (ali celo ožariti) predmet, na katerega varimo.«

Ladislav Marton je varilno tehnologijo že zelo izboljšal, na kar je postal pozoren tudi tuji partner. V njegovi delavnici pa nastajajo še aparati za »streljanje« iglic (neke vrste dolgih in tankih žebeljev) za pritrdjevanje izolacijskih plošč ali bal. Tam, kjer še nimajo njegovih aparatov, to početa dva delavca: eden drži, drugi pa zabija s kladivom. Često po pristih. Da je tako, je povedal tudi Ladislav, saj je bil svojčas vodja sektorja izolacij. V njegovi prejšnji firmi tudi že strojno pričvrščujejo.

S. Sobočan

V dveh mesecih kabelska TV

— V krajevni skupnosti Tišina je preteklo od podpisa naročila vaščanov Tišine, Tropovec in Gradišča za zgraditev kabelske televizije pa do dne, ko že lahko gledajo 14 programov, med njimi 10 satelitskih, manj kot dva meseca. Kot je povedal strokovni sodelavec Konrad Vogrinčič, so bili vaščani presenečeni.

Doslej se je na kabelsko televizijo, ki ima sprejemno postajo na osnovni šoli na Tišini, priključilo okoli 300 gospodinjstev. Priključek, ki ga je mogoče plačati v osmih obrokih, bo stal posameznika 1000 DEM dinarske protivrednosti.

Dela je v rekordnem času opravil izdelovalec Tv anten ELRAD iz Gornje Radgone. Od načrtovanih sredstev jih bo nekaj ostalo, zato bodo v kratkem povečali število satelitskih programov.

Za napeljavo oziroma priključitev na CATV pa se pripravljajo tudi v KS Gederovci, kamor spadajo še vasi Murški Petrovci, Sodišinci, Borejci, Rankovci in Vanča vas.

Hitra zgraditev omrežja kabelske televizije v KS Tišina bi lahko bila zgled tudi Murški Soboti, kjer so prebivalci tega mesta plačali že 4 oziroma 5 obrokov ob obljubi, da bodo na kabelsko omrežje priključeni že novembra lani. Večina lastnikov zasebnih hiš pa tačas še ni dobila priključka.

Boris Hegeduš

Obvoznica in nov most?

Gornja Radgona in Radenci se želita otestiti čedalje večjega prometa — Je razmišljanje o obvoznici res le sanjarjenje? — Novi most čez reko Muro na Petanjcih cenejši kot obnova sedanjega.

Veliko načrtov je že bilo narejenih, še več besed spregovorjenih... Kljub temu pa do sedaj ni še nihče našel prave rešitve, kako mesto Gornja Radgona obvarovati pred vedno večjim prometom. Ne le da je promet na magistralni cesti vse gostejši, ampak je nenehno oblegan tudi mednarodni mejni prehod, saj ljudje še vedno drvijo po nakupih v sosednjo Avstrijo. Poleg tega pa si ta mejni prehod izbire čedalje več tovarnjakarjev, ki vozijo na mednarodnih progah. In če k temu prištejemo še avtobuse, ki v središču mesta povzročajo dodatno gnečo, tovarnjake, ki vozijo blago z železniške postaje ali nanjo, pa še tovorna vozila z živino, ki vozijo proti klavnici, je slika prometnih razmer v Gornji Radgoni popolna. Tudi zaradi tega (prometa) se Gornja Radgona ni mogla razvijati. Nekdo je v preteklosti naredil nekaj osnovnih napak, ki jih bo danes le težko odpraviti.

Tudi v Radencih je skoraj podobno. Tu bi bili veseli, če bi se lahko izognili prometu, vendar to ni mogoče, saj poteka ves promet med Slovenijo in Prekmurjem prek mostu v bližini Radenec. Zdravilišče, ki gostom obljublja tišino, mir in svež zrak, je zatrpno z vozili. Tudi v Rogaški Slatini so dolga leta govorili, da najbolj prometne ceste skozi središče zdraviliškega kraja ne morejo zapreti — pa jim je le uspelo. Obvoznica z odpravo prometne gneče je dala zdravilišču dodatno veljavo. V Radencih pa zaenkrat ne morejo rešiti niti tega, da se uslužbenci ne bi z avtom pripeljali prav v srce zdraviliškega

ga naselja (kjer so v nekdanjih vilah pisarne).

In kakšne so rešitve, o katerih zaenkrat lahko le sanjamo, če pa bi bili vsi glasnejši in odločnejši, pa bi lahko čez nekaj let postale tudi resničnost. Najodgovornejša institucija, ki odloča, kaj in kako se bo gradilo in obnavljalo, je Republiška uprava za ceste. Ta je pred kratkim prevzela tudi vso dokumentacijo, ki jo je občina Gornja Radgona zbirala za t.i. prometno študijo mesta Gornja Radgona — to je v njihovi pristojnosti, poleg tega pa v občini za kaj takega nimajo niti denarja. Imajo pa pravico, da predlagajo idejne načrte. Med temi pa je tudi obvoznica mimo Gornje Radgone, kolesarska steza od Radenec do Gornje Radgone (če ne drugega, bi morali vsaj to upoštevati pri obnovi magistralne ceste) ter obvoznica mimo Radenec. Novi odsek ceste naj bi se usmeril proti reki Muri že v Šratovcih in tako zaobšel Radence. Hkrati bi s cesto nastal tudi obrambni nasip pred poplavamami (o čemer morajo v Radencih prav tako razmišljati, kajti narasla reka Mura lahko poplavi ves kraj).

Tudi razmišljanje o novem mostu ni za lase privlečeno — obnova obstoječih mostov, ki povezujejo Radence in Petanjce, bi bila prav tako draga kot gradnja novega.

Vprašanje je le, kdaj se bo Republiška uprava za ceste odločila, da bo vlagala denar tudi v obnovo in gradnjo pomurskih cest in mostov?

Bernarda B. Peček

Zasebniki tudi v Radencih!

Časi, ko je bila Radenska edini lastnik vseh gostinskih lokalov v Radencih, so minili. Mnogi se še spominjajo, s kakšno težavo so v Radencih dobili dovoljenje za odprtje prve slaščičarne ali gradnjo nadomestnega objekta slaščičarne, ki je bila zelo priljubljena. Dolga leta so bili Radenci zaprti za zasebno gostinsko-turistično ponudbo. Verjetno so tudi v zdravilišču spoznali, da ne morejo imeti vsega v svojih rokah in da je popustitev dobrodošla (ali pa so jih prisilile razmere).

Kakorkoli — bratom Hamiti, slaščičarni in dnevnemu baru Tamara, turistični kmetiji Rožman in zasebnemu podjetju za turistično svetovanje Marika se je pred kratkim pridružil še prvi zasebni kava bar Zlata penina. Čeprav zveni ime nekoliko nenavadno, pa lastnica meni, da bo od tega dvojna korist: propagirala bo to peneco se pijačo, kakor so zahtevali prostorodajalci (podjetje Radgonske gorice), hkrati pa bo

kvadratnih metrov lokala popolnoma preuredili — notranjo opremo je naredil Graditelj Komunala Beltinci, unikatno namizno opremo pa Cvetka Komar iz Lendave. Zanimiva so tudi vitražna okna, izdelek Ivana Premzla iz Maribora, ter ceniki Zvoneta Gabriana.

Lokal je v Radencih prav prijetna popestritev, lastnica pa je kar dobro znana, saj je bila sedem let gostinka v Radenski. In

zakaj je tvegala in se podala v zasebne vode:

»Želela sem imeti svoj lokal, nekaj posebnega, dodatno ponudbo, pravzaprav rada delam z ljudmi, zato sem si vedno želela svoj lokalček. Tu imaš več možnosti, da se posvetiš gostu in prilagodiš ponudbo,« je dejala Zenka Hošpel.

Ima velike načrte tudi za naprej, saj je za stavbo prav prijeten prostor, ki bo poleti primeren za vrt. Vesela bi bila, če bi ji dali v najem tudi gornje prostore, kajti s tem bi lahko ponudbo še bolj popestrila z različnimi igralnimi aparati, mizo za biljard... Po pogodbi o najemu prostorov je dolžna prodajati le vina Radgonskih gor, kar pa je niti ne moti, saj imajo kakovostna vina, ima pa še to ugodnost, da jim plača šele takrat, ko prodaja pijačo. Ponuja šest vrst kave, koktejle na osnovi šampanjca ter seveda vsa buteljna in peneča se vina po 1 deciliter. Seveda o lokalni ne bi toliko pisali, če to ne bi bilo prav v Radencih, pozdravljamo pa tudi sodelovanje Radgonskih gor, ki bodo verjetno imele več dobička s pobiranjem najemnine kot prej s prodajo svojih izdelkov.

Bernarda B. Peček

Zenka Hošpel je v Radencih prevzela kava bar Zlata penina. Prijetna popestritev radenske turistične ponudbe.

to ime propagiralo tudi njen lokal.

Lokal je v zgradbi, ki je zelo povezana z razvojem kraja. V njej je bila najprej (in to dolga leta) mesnica Mesoizdelkov Kmetijskega kombinata. Ko so zgradili novo mesnico, je bila hiša kar nekaj časa zapuščena in je začela propadati. Odtočili so se, da jo uredijo in popestrijo turistično ponudbo v Radencih. Kaže pa, da je bil pristop napačen. Če hoče kdo pritegniti goste, mora v to tudi nekaj vložiti — trud in denar. V letu in pol so imeli s prodajo in poskušnjo vin samo stroške. Ko so se odločili, da dajo poslovne prostore v najem, se je kljub visoki ceni pojavilo kar pet interesentov. S pomočjo podjetja RCS je lokal najela Zenka Hošpel. V mesecu in pol so 55

LENDAVA

Kabelska televizija v Lendavi

Te dni je krajevna skupnost Lendava razposlala krajanom Lendave in dela lendavskih gorc pristopno izjavo in splošne pogoje poslovanja kabelske televizije. Kabelska televizija naj bi odpravila slab sprejem v nekaterih delih mesta in gorc, omogočila pa naj bi sprejem 7 zemeljskih in 10 satelitskih televizijskih programov. Priključek na kabelski televizijski sistem naj bi stal 895 nemških mark v dinarski protivrednosti. Ta znesek naj bi koristniki vplačali v desetih obrokih do konca letošnjega leta. Kabelsko televizijo bo zgradila Obrtna zadruga 14. oktober iz Gornje Radgone, s katero je krajevna skupnost sklenila pogodbo. Akcija za gradnjo kabelske televizije se je na območju krajevne skupnosti Lendava začela že v lanskem letu, a sprva ni bila uspešna. Sedaj, ko so znani splošni pogoji, se bo lažje odločiti za priključitev.

Jani D.

Parcele so predrage

To že nekaj časa ugotavljajo v soboški občini — Za komunalno opremljeno zemljišče že 400 tisočakov — Ponudb za nakup nezazidanega stavbnega zemljišča pa ne manjka

Cene za komunalno opremljenost parcel so predrage, saj je treba zanje že sedaj odšteti po 400 tisoč dinarjev. Zato je treba temeljito premisliti, kako s tem v prihodnje, kajti v teh razmerah si lahko le redki posamezniki privoščijo nakup takih parcel za gradnjo hiše. To ugotavljajo tudi v soboškem sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora, kjer razmišljajo, da cene komunalno opremljenih parcel ne bi več dvigovali, čeprav za zainteresiranim strankam omogočajo plačilo v določenem časovnem obdobju, ki ni daljše od enega leta.

Seveda se v posebnih težavah znajde sklad stavbnih zemljišč, ki mora odkupiti parcele in zagotoviti njihovo ustrezno opremljenost. Ponudb za nakup nezazidanega stavbnega zemljišča kljub kriznim časom ne manjka, marsikatero prošnjo pa morajo odkloniti, saj je treba strogo spoštovati sprejeto urbanistično ureditev. Sicer pa so nazadnje odobrili obročno odplačevanje stroškov komunalne ureditve za zemljišča v naselju Beltinci Jugovo, vloga Kmetijske zadruge Panonka za podaljšanje najema zemljišča v katastrski občini Nemčavci, kjer gre za približno 35 hektarov in oddajo poslovnih prostorov na Lendavski ulici 22 v Murški Soboti za zbiralnice blaga za kemično čiščenje ter spremembo pogodbe o odkupu stanovanjske hiše v Zvezni ulici 9, kjer se bo kupnina zmanjšala za 30 odstotkov, najemniku pa bodo zagotovili nadomestno stanovanje.

M. Jerše

Zasebna trgovina AVTOMATERIAL

Ob mehanični delavnici v Trstenjakovi ulici v Ljutomeru so odprli zasebno trgovino AVTOMATERIAL, ki jo vodi direktor Franc Makoter. Zasebna trgovina omogoča strankam nakup 80-odstotkov rezervnih delov za vozila Lada, Zastava, Renault, P 126 in za še nekatere. Poleg rezervnih delov imajo še vse vrste avtomobilskih gum, čistila in kozmetiko. Gume montirajo brezplačno. To je ena prvih tovrstnih trgovin v severovzhodni Sloveniji.

FS

CARINARNICA GORNJA RADGONA

ponovno objavlja

javno dražbo

za prodajo službenega vozila znamke FIAT ZASTAVA 750 LE, leto izdelave 1984, prostornina 767 ccm, prevoženih 78.113 km.

Avtomobil je vozen. Izključna cena je 3000,00 din.

Prometni davek ni obračunan in ga plača kupec.

Javna dražba bo v ponedeljek, 11. 2. 1991, ob 15. uri v prostorih blagovnega carinjenja Carinarnice Gornja Radgona. Interesenti morajo plačati pred začetkom javne dražbe varščino v višini 10 % izključne cene.

Avtomobil se bo prodajal po sistemu videno-kupljeno in kasnejših reklamacij ne bodo upoštevani.

CERKVENJAK V SLOVENSKIH GORICAH

Čedalje manj razviti

V zadnjih nekaj letih so v Cerkevniku v Slovenskih goricah zelo napredovali. V mislih imamo objekte, ki so nujni za neko krajevno središče. Leta 1988 so odprli novo šolo in telovadnico, naslednje leto (1989) so dobili zdravstveni dom in trgovino, lani avtobusno postajo. Sicer pa preberite, kaj nam je še povedal tajnik tamkajšnje krajeve skupnosti Darko Lorenčič:

»Krajevna skupnost Cerkevnik združuje 15 vasi oziroma zaselkov, v katerih je 570 gospodinjstev, ki imajo skupaj 2300 prebivalcev. Celotno območje ima površino 25 kvadratnih kilometrov. Lani smo na tem območju dokončali veliko naložbo: napeljali smo 60 kilometrov telefonskih vodov, tako, da imajo zdaj telefone v

vseh krajih. Telefonske priključke imajo v 234 gospodinjstvih, centrala v Cerkevniku pa omogoča še 120 priključkov. Čeprav smo za telefonijo dobili nekaj denarja iz sklada za nerazvite, so naši krajani globoko posegli v žep, saj so za telefonski priključek primaknili dinarsko protivrednost 4000 mark.«

Sobesednik nam je v nadaljevanju še povedal, da so v tem delu Slovenskih goric ustrezno rešili problem zdrave pitne vode, saj se je 380 gospodinjstev priključilo na ptujski vodovod, v Župetincih pa imajo vaški vodovod, ki ima 130 odjemalcev. So pa nekoliko v zaostanku s cestami, vendar to skušajo zdaj pospešeno nadok-

naditi. Lani so asfaltirali 7 kilometrov, letos pa je v načrtu modernizacija 2 kilometra dolge ceste med Cerkevnikom in Brengovo. Do konca 1994. leta bodo skušali pripeljati asfalt v sleherni vas oziroma zaselek. V ta namen združujejo denar na podlagi referenduma, še večje zneske pa dajejo na podlagi posebnih pogodb, pač tam in tedaj, kjer/ko modernizirajo določeno območje.

V Cerkevniku in okrog njegovega pa so ceste asfaltirane. Od kar so v tem krajevnem središču objekti, ki smo jih že omenili, se je podoba kraja bistveno spremenila. Še letos pa bo v vasi dograjen tudi sodoben gostinski lokal, ki ga gradi Drago Košnik.

Š. Sobočan

V Cerkevniku so v zadnjih treh letih zgradili: šolo, telovadnico, trgovino, zdravstveni dom, avtobusno postajo, oziroma parkirišče avtobusov, še letos pa bo dokončana nova gostilna (objekti na sliki skrajno levo). Foto: Š. S.

Kupi si sladoled, Vesna

Zdaj, ko nisem več med njimi, ko ne poslušam več njihovega otroškega tožarjenja, ne gledam njihovih solza ob porazih, prihajajo njihove podobe k meni v drugači obliki. Silijo me, naj napišem njihove zgodbe, zgodbe čisto krutega življenja duševno prizadetega otroka. Ena teh zgodb je danes pred vami.

Bil je lep jesenski dan, ko je stopila v mojo pisarno mati — visoka, blesta, nemirna. Ob njej sta stali dve deklici. Povedala mi je, da je starejša Vera stara 12 let in mlajša Vesna 8 let. Sama je dobila dobro zaposlitev v Nemčiji, zato je dala deklici v dobro rejniško družino v naši občini, kjer naj bi tudi obiskovali osnovno šolo s prilagojenim programom (takrat smo jo imenovali uradno posebna osnovna šola). Mati je bila samohranilka, sorodnikov v naši občini ni imela, zato sta deklici z njenim odhodom ostali popolnoma sami v sicer zelo dobri rejniški družini, ki je zanj le malo po skrbeli. Starejša Vera se je življenju v novem domu in šoli normalno prilagajala. Bila je prijetna, živahna svetlolaska, ki so jo imeli vsi radi. Drugače pa je bilo z mlajšo Vesno. V razredno skupnost se ni vključevala, za naklonjenost sošolcev in sošolk si ni prizadevala, vsi poskusi razredne učiteljice, da bi jo dvignila iz očitne osamljenosti, so ostali brezuspešni. Vesna je začela prihajati brez domačih nalog, često je privrela na dan njena zadržana agresivnost, ki ji je se bolj odtujila vrstnike v razredu. Nemalokrat so našli v njeni torbi predmete, ki so zmanjkali učencem. V šoli je prihajala rejnica s pritožbami, da iz šole ne prihaja pravočasno, da je poleg vsega začela močiti posteljo. Bila je obupana, saj je za obe deklici enako dobro skrbeli in ju imela rada, pa vendar ni našla poti do Vesninih src. V tistem času na šoli se nismo imeli svetovalnih delavcev, zato sem poleg razrednega učitelja tudi sama obravnavala učence, če je to bilo potrebno. Ob takem razgovoru z Vesno sem spoznala, da deklica ne more prenesti izgube matere, da jo na vsakem koraku strahotno pogreša. Mati pa se ni redno oglašala. Svoje obveznosti do rejnikov je vnaprej poravnala, deklicama je tu in tam napisala kakšno kartico, obiskal pa ju ni prišla. V Nemčiji je spoznala moškega, s katerim je živela in delala in »služila«, da bi nekoč sebi in hčerka ustvarila urejen dom. Kaj vse je v tem času pri svojih deklicah izgubljala, tega pa se ni zavedala.

Bil je mrk, deževen dan, ko se je oglašil na šoli mladenček. Poslali so ga iz samopostrežne trgovine, kjer je Vesna že drugič nabrala precej stvari, ki jih ni plačala. Poklicala sem jo iz razreda, ker je želel govoriti z njo. Ob pogledu nanj se je usedla na stopnice in mi hotela naprej. Na naša vprašanja ni odgovarjala.

Vsa majhna in sključena je oklepala svoja kolena in gledala daleč skozi okno. Skoraj bi verjela, da naših besed sploh ni slišala.

Potem smo materi poslali uradno vabilo, naj se čimprej oglasi na šoli. Prišla je, lepo oblečena, a vsa nemirna in neuravnovešena. Še glas ji je drhtel, ko se je z menoj pogovarjala. Seznanišla sem jo z vsemi problemi, ki jih srečujemo pri Vesni mi in rejniški družini ter jo prosila, naj si uredi življenje tako, da bo lahko vsaj Vesno vzela k sebi. Očitno je, da jo mala preveč pogreša in da ne more sprejeti okolja, v katerem jo je pustila. Vesna je drugačna od Vere. Njej tudi najboljše rejniške družine ne more nadomestiti matere. Odločno je odklonila predlog, da bi deklico vzela k sebi. Zatrjevala mi je, da Vesni v rejniški družini nič ne manjka, da je mala le močno »trmast« in razvajena. Sama se bo šele čez kakšno leto vrnila iz Nemčije in nato vzela obe hčerki k sebi. S svojim prepričevanjem nisem uspela. Kljub skrbi za deklici je bila čustveno hladna mati.

Takrat sem poklicala Vesno iz razreda. »Mama,« je zaklicala in stekla k njej. Z brezmerno srečo v očeh se je stisnila v njeno naročje. Božala jo je po rokah, po obleki in strmel v njen obraz, kot strmi vernik v cerkvi v obraz matere božje. Odšla sem iz pisarne in jo pustila sami. Zelela sem, naj bi jo Vesna imela nekaj časa samo zase. Ko sem se vrnila, je bila mati pripravljena na odhod. Z Vesno sva jo spremljali iz šolske zgradbe in se ustavili na dvorišču. Videla sem, da se je Vesna krčevito oklepala materine roke in je ni bila pripravljena izpustiti. Hudo mi je bilo ob pogledu na to malo, neobgledno deklico, ki je tako hrepenela po materini bližini. »Pa pojdi z mamo, Vesna,« sem ji dejala. Materi pa omenila bližnjo slaščičarno, kamor naj bi se za nekaj časa peljala svojo malo hčerko. »Saj sem ji dala denar za sladoled,« mi je odvrnila in nakazala mnogo opravičkov, ki jih še ima. Naglo se je poslovila in odšla. Obe z Vesno sva molče gledali za njo. Nato sem deklico objela okrog ramen in se z njo vrnila v staro, a toplo šolsko postopje. V razred je odhajala vsa majhna in sklonjene glave. Tudi jaz sem se brez volje do dela usedla za svojo pisalno mizo in strmel predse.

»Kupi si sladoled, Vesna, da boš pozabila na mamo, ki ne čuti tvojega hrepenenja in ljubezni, kupi si sladoled, ki ti bo nadomestil tople dom in varnost in vse, kar si želi tvoje drobno srce. Kupi si ...

Kaj naj si pa kupim jaz, da preženem nemoč ob tem in podobnih primerih, ki jih srečujem v življenju?

Kako težko je včasih biti vzgojitelj in vendar kljub vsemu lepo.

Cilka Dimec-Zerdin

Prepolovili so mu posestvo

Domajnčkovi iz Hrastja-Mote so bili pred vojno premožnejši, kot so sedaj. Imeli so 20 hektarjev obdelovalne zemlje, mlin in 2,5 hektarja vinograde na Stanetinskem vrhu ter hektar nasada trt na Murščaku. V obeh so imeli hiši s kletmi, v njiju pa so stanovali viničarji. Zdaj imajo Domajnčkovi le še polovico prejšnjega posestva, nimajo več mline, ne hiš v vinogradih ...

KULAŠKI PROCESI

Rudi Domajnko, rojen 1915. leta, je še zdaj, čeprav je star 75 let, prava štajerska korenina. Dela od jutra do večera, je zgovoren, po svoje pa tudi vztrajen. Trdno je prepričan, da bo nova oblast popravila krivice, ki jih je naredila od zmage pijana prva povojna oblast.

šah v vinogradih, izkoriščal, sam pa sem menil in tega doslej nisem spremenil, da ni bilo nobenega izkoriščanja, saj so imeli brezplačno stanovanje, še vzdrževal in popravil sem ga sam, za delo v vinogradu pa so dobili plačilo, preostale dni pa so lahko delali kjerkoli.«

novanjsko hišo, kajti — kot že zapisano — hiše s kletmi v goricah so mu zaplenili.

Globoko rano v življenje pa je uredilo podržavljenje Domajnčkovega murskega mline v Hrastju-Moti. Od takrat ga ni mogel več upravljati, saj je v njem občina namestila svojega upravitelja. Vrtel se je do 1953. leta, potem pa so ga dokončno razdrli.

Domajnčkov Rudi ni ubužal, čeprav je država poskrbela za prepolovitev prvotnega premoženja. Zdaj imajo na gruntu številne kmetijske stroje, velik goveji hlev je poln krav molznic in govejih pitancev. Tudi sodi v vinski kleti niso prazni, saj so pridelali blizu 4 tisoč litrov vina. Dohodki

Rudi Domajnko je ponosen na svoj vinograd na Murščaku, ki mu ga je uspelo dobiti nazaj, z žalostjo pa se ozira po hiši s kletjo, ki vedno bolj prupada, a je nemočen, da bi kaj storil. Foto: Š. S.

»Javni tožilec iz Maribora dr. Peter Kobe me je obtožil, da sem se oktobra 1946. leta po nalogu bandita Matjašiča zgasil pri tolpici kot zaupanja vredna oseba ter tam dobil nalogo, da pridobivam ljudi za križarsko gibanje in poizvedovanje za orožjem. Očital mi je še, da sem v bando privedel Vrtnjaka, za katerega sem vedel, da ima orožje. Tudi naj bi se izogibal zajetju na ta način, da bi spodbujal gradnjo bunkerja ...

Sodišče me je obsodilo na 4 leta robove, 1-letni izgon iz kraja bivanja in zapleno premoženja: 10 hektarjev zemlje v neposredni bližini stanovanjsko-gospodarskega poslopja. Nič niso pomagale pritožbe in »odsedeti« sem moral 3 leta in 6 mesecev. Seveda nisem počival, ampak delal v Ljubljani, Zirovnici ... Le enkrat mesečno sem smel imeti obisk, boljše je bilo s paketi, ki sem jih lahko prejel dvakrat mesečno.«

To pa še ni vse, kar je doživel Rudi Domajnko! Z zakonom o odpravi viničarskih odnosov so mu odvzeli oba vinograda s hišami.

»Zelo sem se moral potruditi, da so mi vrnili vsaj hektarski vinograd na Murščaku, ne pa tudi hiše. Vinograda na Stanetinskem vrhu pa nikakor nisem uspel dobiti nazaj. Očitali so mi, da sem ljudi, ki so stanovali v mojih hi-

Rudi čuti v srcu bolečino. Skozi vhodna vrata v stanovanje mi je pokazal 10-hektarsko površino, ki je potem, ko so mu jo zaplenili, prešla v splošno ljudsko premoženje, zdaj pa jo obdeluje Vinogradniško gospodarstvo Kapela. To podjetje ima tudi njegov 2,5-hektarski vinograd na Stanetinskem vrhu. Vinograd na Murščaku, ki mu ga je uspelo dobiti nazaj, menda zato, ker je imel mladoletne otroke, pa mi je šel pokazat. V njem je kakih 1.900 trsov žlahtne trte.

»Kakovostne sorte v našem vinogradu niso novost, saj smo jih imeli že takrat, ko smo obdelovali 3,5 hektarja vinogradov. Zanimivo pa je, da je bila sladkorna stopnja veliko višja kot zdaj in tedaj sploh in bilo treba dosladkavati.«

Rudijevo vino pa je tudi zdaj kakovostno. Ob obisku sem ga moral poskusiti v vinski kleti, ki je doma v Hrastju-Moti pod sta-

torej so, bilo pa bi jih še več, ko bi končno obveljale predvolilne objube strank, da bo nova oblast popravila krivice, med drugim z denacionalizacijo. Rudi se je tudi pritožil na ustrezne republiške organe, saj trdi, da je bila obtožba, češ da se je družil s križarji, podtaknjena, oziroma je bil to način, da bi ga vpletli v nečastno zadevo, kar je bil povod za obtožbo in vse, kar se je iz nje izcimilo. Tako kot množico drugih »zgodb« so jo ustrezno obdelali v gornjeradgonski občinski komisiji za denacionalizacijo. Če bi bilo zakonsko možno vrniti zemljo, to ne bi bilo težko, saj je ostala nepozidana, tudi vinograd zdaj ni veliko več vreden, kot je bil tedaj, ko so mu ga vzeli, saj je že tedaj prideloval traminec, laški rizling in muškatski silvanec.

Toži se mu tudi po hišah s kletmi, vendar zdaj niso veliko vredne, kajti novi gospodarji so zanje slabo skrbeli.

Š. Sobočan

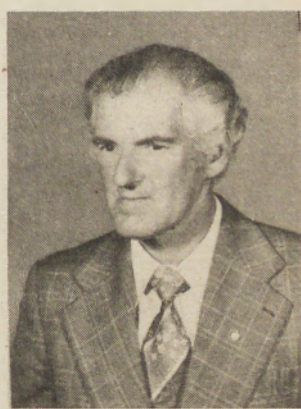
UMRL PETER FEKONJA — KULTURNI ZANESENAK

Pretekli ponedeljek (21. januar) smo se na radgonskem pokopališču poslovili od Petra FEKONJE (65 let) iz Črešnjave pri Gornji Radgoni. Pokojnikovo plemenito srce se je ustavilo dobesedno sredi dela, saj se je z družino pred slabimi štirimi meseci preselil v nedokončano novo hišo.

Pokojnik je od mladih dni okušal težave takratnega sistema, še bolj pa je bil prikrajšan med vojno. Toda poln idej se je po vojni vrnil v domači kraj in bil takoj pobudnik za ustanovitev kulturno-prosvetnega društva v domačem kraju, ki je pozneje dobilo ime po rojaku Petru DAJNKU. V društvu je pokojnik deloval vse do smrti, večinoma kot predsednik. Tudi gasilcem v domačem kraju se je pridružil takoj ob ustanovitvi leta 1951.

Peter FEKONJA je bil znan in spoštovan daleč naokrog, saj je bil eden najbolj znanih povojnih kulturnih delavcev v radgonski občini. Za to dejavnost in delo v gasilskih vrstah je prejel najvišja občinska priznanja, pa tudi nekaj republiških. Prav njemu gre zahvala, da je ohranjena rojstna hiša Petra Dajnka v Črešnjaveh in da je spremenjena v muzej nekaterih edinstvenih eksponatov.

Mnogi pesniki, pisatelji in drugi kulturniki Slovenije so radi nastopali v Črešnjaveh

prav po zaslugi Petra FEKONJE. Skromen, kot je bil, je znal vsakemu povedati lepo besedo. Sam je nastopil v vrsti dram, iger in drugih nastopov na domačem odru in okolici. Pa tudi pel je rad. V zadnjih letih je prav po njegovi zaslugi zaživelo delo tamburašev, ki so znani daleč zunaj meja domovine.

Peter FEKONJA nam je pokazal, kaj zmora veliki idealist, kot je bil on. Pri tem ni pomembno, kaj si, pač pa zagnanost, ki je bila v Petru zares enkratna. Za kulturo mu ni bilo težko žrtvovati še tako potreben čas za domače delo na kmetiji. S to svojo zagnanostjo bo ostal vsem nam v spominu kot zares veliki ljubitelj amaterske kulture.

Franci Klemenčič

Š. S.

Rokometni klub Pomurka Bakovci

Drugo mesto — največji uspeh

Po prvem delu tekmovanja v prvi republiški moški rokometni ligi je članska ekipa Pomurke Bakovec na drugem mestu z 19 točkami in tri točke zaostala za vodečim trboveljskim Rudarjem. To je doslej največji uspeh rokometarjev v Bakovcih, ki so ga dosegli ob dobrih delovnih razmerah. Za ta uspeh edinega pomurskega predstavnika v prvi republiški ligi je poleg igralcev zaslužna skupina zanesenjakov — članov kluba, ki so ves svoj prosti čas posvetili delu v klubu. Ekipa je dobro pripravljena štartala v novo tekmovalno sezono, priprave so

bile načrtne in opredeljene tako, da je moštvo prišlo v najboljšo formo takrat, ko je bilo to najbolj potrebno. Pri tem pa moramo tudi poudariti primeren odnos igralcev do dela in zavzetost trenerja Vlada Hebarja, ki se je v petih mesecih dela pokazal kot dober strokovnjak. V prvem delu prvenstva so rokometarji Pomurke Bakovec izgubili z Inlesom Rikom in Grosupljem ter igrali neodločeno s ptujsko Dravo. Sodeč po prikazani igri bi lahko z malo več športne sreče osvojili tri točke in se tako izenačili z vodečim Rudarjem. Poraz

v Grosupljem je bil namreč nepotreben, saj so bakovčani večji del tekme vodili, točko na Ptuj pa so izgubili po zaslugi sodnikov. Najboljši strelac v moštvu po prvem delu prvenstva je Petek z 68 goli pred Antonom Lovenjakom, 57, Stefanom Lovenjakom, 52, in Okrešom, 40 golov. Za rokometarje Pomurke Bakovec je tudi značilno, da imajo največ gledalcev v prvi republiški ligi, ki so tudi eden najbolj objektivnih navijačev. Vodstvo kluba pričakuje, da bo tako tudi vnaprej, saj je vstopnina pomemben vir dohodka. V zimskem odmoru v prvem moštvu ni prišlo do bistvenih sprememb v igralnem kadru. Ponovno se je vključil v ekipo vratar Mirko Božič, s treningi pa začel tudi poškodovani Dušan Titan. Bakovčani so začeli s pripravi za drugi del tekmovanja že 14. januarja in trenirajo štirikrat tedensko, začeli pa so že tudi igrati prijateljske tekme. Do 16. februarja, ko se bo začel drugi del prvenstva, je dovolj časa, da se lahko dobro pripravijo. To je zelo pomembno, saj igrajo prvi dve tekmi doma s prvuvrščenim Rudarjem iz Trbovelj in tretjeuvvrščenim Inlesom Rikom. Želja Bakovčanov je, da bi bili letos na koncu med prvimi tremi ekipami, prav prvi dve tekmi pa bosta pokazali, če se tudi lahko potegujejo za najvišje mesto.

Feri Maučec

Rokometarji Pomurke Bakovec — člani slovenske lige. Stojijo, od leve: Žugelj, Meolic, Miljevič, Okreša, A. Lovenjak, Petek in Hebar (trener). Čepijo: Verež, J. Buzeti, S. Lovenjak, Rožman, B. Buzeti in S. Buzeti. Foto: N. Juhnov

ROKOMET

Pomurski sodniki se izpopolnjujejo

Člani Zbora rokometnih sodnikov Murska Soboti so se udeležili več strokovnih srečanj in seminarjev, ki so potrebni za izpopolnjevanje v stroki. V Ptuj je bil kakovosten seminar zveznih rokometnih sodnikov, ki so se ga udeležili tudi drugi zvezni sodniki iz slovenskih sodništev, ki so na A listi. Seminarja so se udeležili zvezni sodniki iz Murske Soboti: Alojz Verež, Jože Verež, Karel Dolud, Mirko Šeruga, Milan Bogdanovič in Stefan Luk. Na tridnevem seminarju so predavali priznani rokometni strokovnjaki: B. Horvat, H. Jeglič, prof. Varga in drugi. Po končanem seminarju so preverjali pridobljeno znanje na testiranju. To pa je bila tudi lepa priložnost za tesnejše sodelovanje med hrvatskimi in slovenskimi rokometnimi sodniki.

V Slovenski Bistrici pa je bilo tradicionalno srečanje slovenskih rokometnih sodnikov. Na njem so izmenjali svoje izkušnje in se pomerili tudi na igrišču, udeležilo pa se ga je 14 članov Zbora rokometnih sodnikov Murska Soboti. Tokrat so pomurski rokometni sodniki pokazali najboljšo igranje in dosegli tudi najboljšo uvrstitev na tovrstnih srečanjih. V skupni uvrstitvi so zasedli četrto mesto za sodniki iz Maribora, Celja in Zasavja. Sobotani so zmagali s Kranjem 6:4 in Koprom 12:8 ter izgubili z Zasavjem 5:8 in Celjem 4:11. Boljše uvrstitve so se lahko pomurski rokometni sodniki nadejajo prihodnje leto, ko bo srečanje v Murski Soboti.

Zbor rokometnih sodnikov Murska Soboti bo organizator letošnje zimske rokometne lige za člane. Tekmovanje pomurskih rokometnih ekip se bo začelo v soboto, 2. februarja 1991, in bo potekalo ob sobotah popoldne. V članski ligi sodeluje 6 moštev: Krog, Radgona, Mladinec, Polet, Razkrižje in Bakovci II. V veteranski ligi pa sodeluje pet ekip: Krog, Bakovci, Črenšovci, Polet in Ormož. Mirko Šeruga

Strelstvo

Na regijsko tekmovanje 59 strelcev

V Murski Soboti je bilo občinsko prvenstvo v streljanju z zračno puško, ki je pripravila OSZ Murska Soboti. Sodelovalo je 85 strelcev in strelk oziroma 59 ekip. Na regijsko prvenstvo se je uvrstilo 14 ekip in 59 posameznikov.

Rezultati — pionirji ekipno: 1. Noršinci 500, 2. Pomurka 483 in 3. Tišina 477 krogov; **posamično:** 1. Balaško (Nor.) 175, 2. Karo (Pomurka) 173 in 3. Menčinger (Cankova) 167 krogov; **Pionirke — ekipno:** Tišina 477, **posamično:** 1. Horvat 166, 2. Flegar 165 in 3. Ščup 146 krogov; **Mladinci — ekipno:** 1. Pomurka 1086, 2. Bakovci 978, Tišina 977 krogov, **posamično:** Skedelj (Pomurka) 372, 2. Markoja (Noršinci) 366 in 3. Ščančar (Pomurka) 358 krogov; **Mladinke — ekipno:** 1. Pomurka 1002, 2. Tišina 339 krogov, **posamično:** 1. Gaspar (Tišina) 334, 2. Matis 339, 3. Ščančar (oba Pomurka) 338 krogov; **člani — ekipno:** 1. Tišina 1098, 2. Panonija 1097, 3. Pomurka 1087 krogov, **posamično:** 1. Balažic (Gančani) 377, 2. Bukovec (Tišina) 373, 3. Špindler (Noršinci) 371 krogov; **članice — ekipno:** 1. Boris Kidrič 1039, **posamično:** 1. Vogrinčič 363, 2. Lebar 341 in 3. Ružič 335 krogov.

F. Matko

Tibaut in Zverova prvaka

Občinska strelska zveza Lendava je pripravila občinsko prvenstvo pionirjev in pionirk. Sodelovalo so 4 ekipe pionirjev in ena pionirk. Pri pionirjih je zmagala OŠ Dobrovnik s 403 krogi pred Črenšovci, 391, in Turniščem, 389, posamezno pa Tibaut (Črenšovci) s 158 krogi pred Režonjo (Tur.), 152, in Ferencem (Dobr.), 147 krogov. Pri pionirkah je zmagala Zverova s 138 krogi pred Mujdričevco, 131, in Dvanajščekovo (vse Tur.), 109 krogov. V občinski strelski ligi Lendava so izvedli 7. kolo. Vodi Planica z 12 točkami pred Varstvom II., 10, in Črenšovci, 8 točk. Pri posameznikih je na prvem mestu Drašković (Pl.) z 2181 krogi pred Režonjo (Dob.), 2144, in Maučecem (Pl.), 2142 krogov.

A. Zver

Najboljši strelci Elrada

Občinska strelska zveza Radgona je pripravila občinsko prvenstvo za vse kategorije. **Rezultati: pionirji — ekipno:** 1. Elrad 419, 2. Videm 385; **posamezno:** 1. Gibičar (Videm) 149, 2. Uje 141 in 3. Žnidarič (oba Elrad) 139. Najboljša pri pionirkah je bila Vodnikova (Videm) s 137 krogi. **Mladinci — ekipno:** 1. Elrad 1011; **posamezno:** 1. Svetec 365, 2. Sovec (oba Elrad) 341, 3. Kocbek (Videm) 339 krogov; **člani — ekipno:** 1. Elrad 1086, 2. Videm 1050, 3. Radenska 1028 krogov, **posamezno:** 1. Slanič 366, 2. Horvat 363 in 3. Hlade (vsi Elrad) 358 krogov; **članice — posamezno:** 1. Kocbek (Videm) 329 krogov.

F. Matko

Namizni tenis

USPEH UNGERJA

V Doboju je bil sklepni TOP 12, turnir najboljših članov Jugoslavije, na katerem je igral v drugi skupini tudi Sobočan Mirko Unger in dosegel lep uspeh. Že drugo leto zapored je sodeloval na tem skupnem turnirju in z rezultatom 6:2 zasedel odlično tretje mesto, kar je za mesto bolje kot lani in je njegova najboljša uvrstitev na tovrstnih turnirjih.

Na 38. odprtem pionirskem prvenstvu Zagreba so Sobočani sodelovali z ekipo mlajših pionirjev in dosegli pričakovane rezultate, ki pa so bili daleč od tistih, da bi se potegovali za vrh, kot so to delale generacije v preteklosti, ker je sedanja še preslaba za boljše rezultate. V ekipni konkurenci so izgubili v tretjem kolu z Virovitico z 2:3, v posamezni konkurenci pa je bil dober Mitja Horvat, saj se je med prek 300 pionirjev uvrstil med najboljših 16, drugi pa so izpadli v prvih kolidih.

V Mariboru je bil tretji regijski selekcijski turnir pionirjev, na katerem so Pomurci dosegli povprečne rezultate. V prvi skupini je bil Horvat z rezultatom 5:2 tretji, Sadl šesti, Kolbi in Uhan iz Radgone pa sedmi oziroma osmi. V drugi skupini je bil Solar osmi, v tretji Getov iz Radgone drugi in Mataj tretji.

M. U.

Invalidski šport

Najuspešnejši Flegar

V Murski Soboti je bilo tekmovanje v streljanju z zračno puško invalidov severovzhodne Slovenije. Sodelovalo je 16 tekmovalcev iz štirih društev. Tekmovali so v treh razredih, odvisno od invalidnosti. V lažji kategoriji je zmagal Alojz Flegar (DRŠI) s 365 krogi pred Francem Vajndorferjem (DRŠI), 361, Deanom Ščančarjem (DRŠI), 360, in Dragom Kosom (DI GR), 356 krogov. V srednji kategoriji je zmagal Jože Magdič (DI Ljut.) s 333 krogi pred Francem Stanjkom (DI Ljut.), 318, in Konradom Žuncem (DI Ormož), 271 krogov. V najtežji kategoriji pa je Anton Salamon (DI Ljut.) zadel 308 krogov.

Badminton

Sekereš drugi v Lendavi

V Lendavi je bil tretji republiški A turnir v badmintonu za člane in članice posamezno in mešane dvojice. Sodelovalo je po 12 najboljših tekmovalcev in tekmovalk. Lep uspeh so dosegli Lendavčani. Pri moških je Sekereš zasedel drugo mesto, Šendlinger deveto, Vogrinec pa enajsto mesto. Pri ženskah je bila Nagyeva deseta. Pri mešanih dvojicah sta Sekereš — Čarman (ML — OL) zasedla drugo mesto. Vogrinec — Slatnar (ML — OL) sta bila četrta, Füle — Zupančič (ML — OL) peta, Lebar — Kramberger (oba Mladost) šesta in Kuprivec — Horvat sedma.

Perspektivni in kategorizirani športniki

Športna zveza Slovenije je izdala seznam kategoriziranih in perspektivnih športnikov za leto 1991 iz Republike Slovenije. Med njimi je 10 perspektivnih in eden zelo perspektivni športnik, vsi pa so iz soboške občine. Perspektivni športniki so: Uroš Kolarič (letalstvo), Aleš Gabor (nogomet), Boris Rihčarič, Tomaž Kus, Borut Benko, Mirko Unger, Robert Benkovič (vsi namizni tenis), Imre Cikajlo (judo), Simon Šoš (kolesarstvo) in Tomaž Trpljan (strelstvo). Med zelo perspektivnimi športniki pa je Janko Ōri (namizni tenis). Poleg teh so med kategoriziranimi športniki še nekateri iz Pomurja, ki pa tekmujejo za klube zunaj Pomurja. Ti so: zaslužna športnica: Marija Kardinar (kegljanje); mednarodni razred: Harry Steržaj (kegljanje); in zvezni razred: Milan Batek (atletika).

Mali nogomet

NAFTA POMURSKI PRVAK

V Murski Soboti je bilo izbirno tekmovanje v malem nogometu za naslov pomurskega prvaka, ki ga je pripravila MNZ Murska Soboti. Sodelovalo je šest moštev, medtem ko se nogometaši Mure in Turnišča turnirja niso udeležili. Rezultati — Vietnam: Križevci 1:1, Halicanum: Nafta 0:3, Beltinka Vietnam 0:1, Videm: Halicanum 0:1, Križevci: Beltinka 0:1, Nafta: Videm 3:1, Vietnam: Halicanum 5:3, Nafta: Beltinka 5:3, Nafta: Vietnam 9:8. Vrtni red: 1. Nafta iz Lendave, 2. Vietnam iz Borejec in 3. Beltinka iz Beltincev. Nogometaši Nafta bodo Pomurje predstavljali na republiškem prvenstvu v malem nogometu, ki bo čez štirinajst dni v Murski Soboti.

DOKLEŽOVJE IN NAFTA

V Murski Soboti je bilo pomursko prvenstvo pionirjev in kadetov v malem nogometu. Sodelovalo je 8 moštev pionirjev in 7 kadetov. Pri pionirjih je zmagalo Dokležovje pred Muro, Črenšovci in Beltinko, pri kadetih pa Nafta pred Veržem in Muro.

ŠPORTNIKI OBČINE LENDAVA 1990

V Pincah so razglasili najboljše športnike in klube za leto 1990 v lendavski občini. Za športnika občine so izbrali Bojana Sekereša, igralca badmintona, za športnico pa kegljarko Marijo Kardinar. Za najboljši klub so razglasili NK Nafta. Posebni priznanji sta dobila kajakašica Tina Jakšič kot perspektivna športnica in šahist Jože Gerencner. Na fotografiji manjka Tina Jakšič.

Foto: J. Pap

Feri Maučec

IVAN KRAMBERGER OD NEGOVE

»STREŽEJO MI PO ŽIVLJENJU...«

Dobri človek od Negove je obse-
den s prepričanjem, da bo šel prej
ali slej rakom žvižgat. Bo nje-
gov konec enak koncu opice An-
ke?

Ivan Kramberger spet polni
časopisne stolpce. O najnovej-
šem »pripetljaju« smo na kratko
poročali tudi v našem listu. Ker
pa gre za dogodek, ki ga sam ni
zrežiral, temveč je rezultat višje
sile (četudi gre za naključje!),
smo ga v soboto obiskali na nje-
govem domu.

Ivan Kramberger je zelo na-
zorno orisal svoje občutke na bo-
žični dan, ko ga je poklical ne-
znanec, ki se je predstavil za no-
vinarja. Slušalko je najprej dvi-
gnila žena Marjeta, čez čas pa je
pogovor prevzel Ivan. Bil je zme-
den in neznanca niti ni utegnil
povprašati po imenu. Ker pa se
je že prej odločil za pot v Lju-
bljano, da bi pred Prešernovim
spomenikom prodajal knjige, je
odrinil od doma.

»To noč sem slabo spal. Sa-
njal sem o krvi in blatu. Žena me
je prebudila ob pol treh. Oblekel
sem tri majice, prav toliko pulo-
verjev, dve usnjeni jopi in »SS
mantil«. Med obleko sem si dal
kos pločevine. Preden sem odri-
nil z doma, sem se še posebej po-
slovil od 4 leta in pol starega Ive-
ka in Denisa, ki ima komajda štiri
mesece. Na pot me je gnala tu-
di radovednost, neke vrste pusto-
lovščina, saj sem domneval, da
ima neznanec nekaj za bregom,
ko je ponudil 5000 mark nagrade
za sodelovanje na moji predsta-
vitvi domačim in tujim novinar-
jem, vendar pod pogojem, če se
pripeljem s starinskim avtom bu-
gatiem,« nam je povedal Ivan
Kramberger, ki je bil zelo pre-
pričljiv.

V nadaljevanju pogovora je
pripovedoval o poti proti Celju,
kot smo zapisali pred tednom.
Ne more verjeti, da je njegova
prometna (ne)sreča zgolj naklju-
čna, ampak je prepričan, da mu
nekdo streže po življenju. Neko-

mu naj bi bil trn v peti. To ute-
meljuje tudi s smrtjo zveste
spremljevalke opice Anke, ki jo
je pred kratkim našel v kletki —
z nožem v hrbtu! Tam je bilo tu-
di pismo, ki je grozilo, da bo
enako usodo doživel tudi on. Si-
cer pa dobiva Ivan Kramberger
vsak dan mnogo pisem (na lastne
oči sem jih videl v kopalnici-ba-
zenu). Vsebinsko: prošnje za gmo-
tno pomoč in — grožnje. Tudi iz-
siljevanja, podobno kot jih vide-

jevega bugatija (potem ko je pre-
denj zapeljal »morilec« Italijan),
ni bil Citroen, temveč Renault 21
podjetja Deloza iz Zagorja ob
Savi, ki ga je vozil njegov komer-
cialni Ivan Novšak z Izlake pri
Zagorju. Seveda smo ga povpra-
šali, kako je bilo, in pojasnil nam
je, da se je peljal proti Celju. Pri
bencinski črpalki pri Preboldu je
nenadoma zagledal avto, ki iz
neprednostnega položaja (ne
spominja se, ali je bila to cesta

den. 200 000 mark. Sestavil ga je
namreč bolj ali manj sam, zakar
je porabil veliko denarja in dve
leti. Doslej se še ni odločil, če ga
bo obnavljal. Ivan Kramberger
zdaj, po (ne)sreči (imel je nesre-
čo in srečo!), ni več tisti veseljak,
zagnanec... kot smo ga bili va-
jeni, temveč človek, ki se boji
svojih političnih nasprotnikov.

Se vedno namreč misli na oblast,
saj je na zadnjih volitvah pobral
20 odstotkov glasov, te koliko jih
bo na naslednjih...

»Prvi sem bil za plebiscit, za
osamosvojitve Slovenije. Zdaj,
ko so se ljudje tako izrekli, so
(politi)ki name pozabili. Vsemo-
goče obraze ste lahko videli na
televiziji ob razglasitvi rezulta-
tov, Kramberger pa je bil proč!«

Tačas, ko je spet aktualen San-
di Grubelič, ki naj ne bi le ope-
haril množice naivnežev, ki so
dali polog za najem avtov, am-
pak naj bi poskrbel še za orožje
slovenske vojske (o tem na širo-
ko piše Delo Plus, novinarju pa
grozi sodni pregon), je prišel te-
lefonski klic tudi v Negovo. Mož
(Grubelič), ki mu gori pod peti-
mi (ali pa se tako dozdeva samo
nam), naj bi Krambergerja prosil
za zaupni telefonski številki
predsednika slovenske republike
in vlade, vendar mu jih ni dal.

Grubelič naj bi mu tudi nekaj
več povedal o orožju teritorialne
obrambe. Kaj, o tem pa je Kra-
mberger voljan povedati le na so-
dišču. Eden od vzrokov, da mu
strežejo po življenju, naj bi bil
tudi ta, da preveč ve (ali pa govo-
ri). Ivan Kramberger se je že
sprijaznil, da bo moral umreti.

Pokopati pa ga morajo ob Pre-
šernu in ne na Negovi, kjer ima
grobnico.

Štefan Sobočan

Ivan Kramberger nam je pokazal povsem razbit starinski avto, vreden menda 200 000 mark, a od zavarovalnice zahteva le 25 000 mark.

Foto: Ivo Lorenčič

vamo v filmih. Na določeno me-
sto in ob določeni uri naj prinese
denar, sicer... Nepridipravi se
potikajo tudi okrog hiše, zato je
Ivan Kramberger zaposlil člo-
vek-gorilo, ki bo posegel po seki-
ri in bajonetu (oboje je nabruše-
no!), saj sta to sredstvi, s kateri-
ma se bo mogoče ubraniti, ko pa
mu občinski sekretariat za no-
tranje zadeve noče izdati dovo-
ljenja za nošenje orožja.

Vest, objavljeno v četrtek, naj
dopolnimo. Nasproti vozeči av-
to, ki se je zaletel v Kramberger-

ali pa parkirišče na črpalki) pelje
na cesto. Pritisnil je na zavore,
zaneslo ga je na desno, nato pa
je poskušal zaviti na levo (da bi
se izognil trčenju) in bočno trčil
v Krambergerjev bugati. Čeprav
je bil Novšak privezan, je zletel
iz avta. Le-ta je povsem razbit,
on pa je odnesel celo kožo.

Hvala bogu je ostal cel tudi
Kramberger, medtem ko je avto
povsem uničen. Lastnik zdaj zahteva od zavarovalnice vsaj 25 000 mark, čeprav naj bi bil avto vre-

PROMETNA VARNOST

UREDITI PARKIRNE PROSTORE

V obmejni Gornji Radgoni
se je v zadnjih letih zelo pove-
čal tranzitni in drugi promet,
zelo malo ali nič pa je bilo na-
rejeno za prometno varnost. To
so ugotovili člani sveta za pre-
ventivno in vzgojo v cestnem
prometu pri skupščini občine
Radgona, ko so obravnavali to
problematiko. Ker je v prvi fazi
izpadla rekonstrukcija magi-
stralne ceste skozi Radgono, bi
morali hitreje usmerjati promet
z nevarnimi snovmi in tovorni
promet čez mejni prehodni na
mariborsko območje, saj le-ta
zelo otežuje normalen promet,

zlasti ob slabem vremenu in
raznih prireditvah. Člani komi-
sije so predlagali, da bi prevoz
z nevarnimi snovmi preumersi-
li na mejni prehod Sentilj, kjer
imajo tudi strokovnjake za
ugotavljanje teh snovi, ki jih
prevozniki večkrat niti ne prija-
vijo. Poleg tega pa je prevoz
nevarnih snovi čez mejni pre-
hod Radgona tudi nevaren za-
radi slatinskih vrelcev. Zato so
se zavzeli, da je potrebno to
preusmeritev čimprej doseči,
sčasoma pa ukiniti tudi tovorni
promet. Prav tako je v mestu
Gornja Radgona nujno potreb-

no urediti parkirne prostore in
odpraviti parkiranje po pločni-
kih in zelenicah, zlasti ob več-
jih prireditvah, kot je sejem.
Predlagali so, da bi parkirišča
uredili med železniško progo
in bloki ob Mladinski ulici, za
kar bi moralo biti zainteresira-
no tudi sejmišče, ter za kultur-
nim domom, kjer naj bi parki-
rali avtomobile obiskovalci trž-
nice. Člani sveta za preventivo
in vzgojo v cestnem prometu so
o tej problematiki že večkrat
razpravljali ter dali tudi dolo-
čene pobude, žal pa se stvari
ne premaknejo. F.M.

Z avtom v nagrobni spomenik

Neprimerna hitrost in megla
naj bi bili vzrok prometne nesre-
če Alenke Vida iz Lendavskih
Goric. V nedeljo, 27. januarja,
je namreč na Dolnji Bistrici v kri-
žišču s prednostno cesto zapelja-
la na zelenico, kjer je trčila ob
betonski stebor pokopališke
ograde, nato pa še ob tri nagrob-
ne spomenike, ob katerih je vozi-
lo obstalo. Sopotnika Vesna Vi-
da in Robert Lebar, oba iz Len-
davskih Goric, sta se poškodo-
vala, gmojna škoda pa znaša
35 000 dinarjev.

Prijeli roparja

V prejšnji številki smo poročali o ro-
pu na Kapi. Tedaj še nismo vedeli,
kdo je vdril v stanovanje 86-letne M. F.
Delavci organov za notranje zadeve so
bili tudi tokrat uspešni in prišli do Ne-
bojše Medaka iz Kašjevca pri Bjelo-
varju, ki se je zadrževal pri prijatelji-
ci v Sitnicah pri Murskem Središču.
Medtem je rop priznal, zato je praisko-
valni sodnik odredil pripor. Osumlje-
nec, kot kaže, tokrat ne bo prvič pred
sodiščem, saj se je malo pred »operaci-
jo« na Kapi vrnil s prestajanja kazni v
Stari Gradski. Od tam so ga spustili
predčasno, ker ga je »zajela« hrvaški
zakon o pomilostitvi.

Spet smrt v ognju

Skorajda ni mogoče verjeti,
da si pri nas še svetijo s čim
drugim kot z elektriko. Pa je res!
Zakonca 65-letni Avgust in
63-letna Marija Genc iz Kobi-
lja sta si svetila s svečami! Ta
luč pa je bila usodna za Avgu-
sta, kajti v noči s srede na četr-
tek je zanečila požar. Tedaj je
bil sam v hiši, saj je žena odšla
na obisk k otrokom v Ljubljano.
Ker je bil skorajda negiben,
si ni mogel pomagati in se je

zaradi ogljikovega monoksida
zadušil, nato pa...

Strojnik gasilskega društva
Kobilje Vlado Zadravec nam je
povedal, da sta Genčeva stano-
vala v leseni hiši, ki je bila po-
krita z opeko. Stavba, ki je bila
nekoliko oddaljena od dru-
gih hiš, je gorela menda že tri-
krat. Tokrat je ogenj opazil Jo-
že Katla, ko se je zgodil zjutraj
prebudit, da bi šel na službeno
vožnjo. Takoj je obvestil stroj-

nika, le-ta pa predsednika ga-
silskega društva in sirena je za-
tutila. Gasilci so rešili, kar se je
rešiti dalo, imeli pa so nekaj te-
žav z vodo, saj je bilo treba
prej prebiti led.

Avgust Genc je že tretja leto-
šnja žrtev ognja v Pomurju. Tu-
di njegova smrt pretresa, hkrati
pa zastavlja vprašanje: kaj smo
ali pa bomo storili, da ljudje ne
bodo umirali v ognju?

S. S.

KJE JE GRUBELIČ?

otvoritev in zagon svoje diskonti-
ne trgovine, financiral je ribiško
»floto«, vračal dolgeve, se osebo
gmočno krepil... Zgovoren
dokaz za to, da mu denarja ne
primanjkuje, je njegovo bivanje
v tujini (ljudje govorijo, da je v
Južni Ameriki in ne v Italiji),
kjer mu ne more do živega med-
narodna tiralica. V zadevi Gru-
belič-Trend naj bi se »lovila« tu-
di sodišča, češ da gre za zasebno
podjetje in da ga zato ni mogoče
obravnavati po predpisih, ki ve-
ljajo za družbena podjetja. Sre-
čni so tisti, ki so Grubeliču zase-
gli premičnine, množica, ki čaka,
da bo dobila denar od »države«,
pa je zelo naivna. Kot tedaj, ko
so posamezniki šli v tvegan posel.

S. S.

**AFRODITA, ženska po-
arodavalka iz Kranja,**
ki pokriva tudi vaše območ-
je, vabi vse osamljene
posebno pa nežni spol, da
se oglašijo. Telefon: (064)
34 258 od 8 do 14, ob če-
trkih in petkih od 14 do 19
ure.

Seznam darovalcev za Srečka Goloba

Drago Zrim, Kuzma; Karel Kuzmič, MS; Ludvik in
Marija Šadl; Ivanci; Dušan Pikulič, MS; Elektro, MS; Mura, stroko-
vne službe, MS; Evgen Kolmanič, Borejci; Franc Marič, Renkovci,
PE Elektro, MS; Julijana Bizjak, Černelavci; Marjeta in Tibor Titan,
Černelavci; družina Antona Jeriča, Gančani; gospodarski-računski
sektor LB Pomurske banke, MS; Inspektorat milice UNZ, MS; Mari-
ja Titan, Krog; Cecilija Kreslin, Turnišče; PZC, MS; družina Koroša,
Turnišče; Metka Dvanjščak; Stefan Fujs, MS; družina Zrinski, MS;
družina Vajda, MS; Albina Šalamon MS; Gizela Baranja, Borejci; Vi-
ljem Čerpnjak, MS; Alfred Matiš, MS; Janez Kosednar, Satahovci;
gostilna Antalič, Sebeborci; Janez Smodiš, Mačkovci; Gizela Kardoš,
Terezija Bohar, Adela Zelko, Mačkovci, Adolf Zupanec, Veržej; dru-
žina Titan, Gropovci; gostilna Kuhar, Moravci; družina Žizek, Ga-
nčani; Ana Vogrinc, MS; družina Šlihthuber Serec, MS; Milka Bur-
germeister, Rakičani.

Angela in Štefan Kosednar, Mačkovci; družini Novak, Černelav-
cu; Peter Jadrič, MS; Franc Šeruga, MS; Irena Danko, MS; Jože Ru-
žič, Turnišče; gramoznica Ivanci; družini Muhč, Polana; Avgust in
Terezija Kerman, Bakovci; OO sindikata pravosodnih organov, MS;
družini Miholič-Ficko, Lipovci; Janez in Matilda Erjavec, Lupovci;
Matija in Katarina Mlinarič, Lipovci; Stefan in Anica Miholič, Li-
povci; družina Sinic, Veščica; Majda in Stanislav Kropec, MS; Leo-
pold Gomboc, MS; Oddelek skupnih služb UNZ, MS; Elizabeta Do-
ma, MS; Emilija Prša, Martjanci; Franc Zver, Štefan Heuzlin, Marija
Duh, Marija Nedelko, Štefan Gell, Jože Zadravec, vsi iz Lipe; Jože
Tratnjek, Gančani; družina Alojzija Kranjca, MS; OŠ Prekmurske
brigade, MS; Emilija in Franc Sraka, Bratonce; Helena Roudi, Kova-
čevci; družina Husič-Balažek, Bakovci; Ernest Horvat, Kuzma; Dra-
go Horvat, Dolič; Milan Matiš, Martjanci; delavci tovarne moških
oblačil Mura MS; kolektiv Panonke in hranilno-kreditne službe, MS;
družina Metličar, Veržej; 3. a razred Srednje družboslovne in ekonom-
ske šole, MS, zaposleni v Blagovnici, MS; Erna Škraban, MS; Franc
Norčič, Bakovci; družina Heric, Grlava; 226 in 228 brigada tovarne
Moških oblačil Mura, MS; 2. izmena Mure, Gornji Petrovci; družini
Cigler in Maček, Fikšinci; Salon mode, MS; Družbena prehrana,
MS; družini Vinkovič in Lukač, Krog; Rudolf Rogan, Gornji Slaveči;
OŠ Cankova; Alojzija Žnidarič, Vojta vas; družina Kolar, Srednja Bi-
strica; Marjan Gomboc, Dolič; družini Recek-Zohar, Dolič; Štefan
Bajzek, Dolič; delavci Mercatorja-Sloge, Gornja Radgona; Kolektive
samopostrežnice Šoping, MS; družina Stefana Šparaša, Radovci;
Elek Bernjak, Radovci; Jeklotehna, MS; družina Černela, MS; vzdr-
ževalci tovarne Lahkih oblačil Mura, MS; Franc Zaplatič, MS; Salon
pohištva, Potrošnik, MS; 1. izmena tovarne Ženskih plaščev Mura,
MS; tehnična pisarna tovarne Ženskih plaščev Mura, MS; Karel Gju-
reč, Jurij; Danilo Kovačič, Mali Bakovci; frizerski salon Dekor, MS;
Video Cobra, MS; Mesna industrija, MS; VVO Ljutomer; Jožef Ker-
čmar, Veščica; Šarika Voroš, Bakovci; Oprema, Radenci; 1. izmena
tovarne Ženskih oblačil Mura, MS; Delavci SCT-ja, MS; Marija Ma-
kari, MS; Franc in Helena Žizek; Hedvika Zver, Izakovci; Ernest
Zver, Vaneča; Stefan in Helena Makari, MS; Marija Kotoša, Veržej;
družina Marjana Koroša, Veržej; Vince Nemeš, MS; družini Bagola
in Lejko, Tropovci; Stefan Kuhar, Veščica; Zdravstveni dom, Gornja
Radgona; Jože Gomboš, MS; Franc Zakoč, Noršinci; Jože Zrim, Izi-
dor Fartek, Angela Pelcar, Kuzma; Elvira Šlihthuber, MS; družina
Panič, Ljutomer; Ana Žibrat, Veržej; Marija Kosi, Ivanjkovci; Franc
Gašparič, Ivanjkovci; Mesna industrija, obrat predelave, MS; Gasil-
sko društvo, Rakičani; Beltinka, Beltinci; Sonja Hojzan, Marija Lipič,
Beltinci; Gabrijel Čičič, MS; Strojna Dervarič-Zadravec; Radovci;
Interni oddelek bolnišnice, MS; družina Ficko; Avgust Koroša, Mo-
ravske Toplice; Stefan Kisilak, Gorica, Jože Sever, Vučja vas; Franjo
Kozar, Rožički Vrh; družina Majde Rantar, Paričnjak; Prekmurski
hram, MS; Marjeta Kofjač, MS; Anton Slavič, Jšalinci; 320. brigada
Ženskih oblačil tovarne Mura, MS; družina Milana Prošica, Boreča;
Anica Sukič, Boreča; Karel Džuban, Murski Petrovci; družina Šraj,
Vaneča; Ernest Fujs, Puconci; Karel Grah, Pečarovci; delavci raču-
novodstva v Muri, MS; Frizerski salon Olge Peček, MS; Franc Far-
tek, MS; Splošna bolnišnica, kuhinja, MS; Šivilstvo Helene Fujs,
MS; Jože Horvat, Mlajinci; Marija Flajšaker, Kupšinci; Zlatarna
Pivar, MS; družina Oreč, MS; Anton Fujs, MS; Katarina Ropoša,
Dokležovje; Ana Jerič, Dokležovje; Viktor Gaber, Gederovci; družina
Fifonja, Brezovica; družina Horvat, Brezovica; Marija Špilak, Bre-
zovica; družina Tušek, Cven; trgovina Planike, MS; Ferenc Cipot,
Kupšinci;

POROKE

MATIČNI URADI SO MURSKA SOBOTA — Ernest Toth,
orodjar iz Murske Sobote, in Marija Bico, upravna tehnica iz Rakiča-
na; Srečko Antonič, mesar iz Okoslavca, in Olga Slavic, konfekcio-
narka iz Dokležovja; Janez Horvat, mesar iz Rakičana, in Gabriela
Slavic, mesarka iz Dokležovja; Marjan Molec, kmetovalec iz Bodo-
nec, in Mojca Poredoš, kmetovalka iz Bodonec; Milan Tratnjek,
ekonomski tehnik iz Bratonec, in Ana Ošljaj, pravica iz Filovce; Jo-
žef Magdič, prodajalec iz Renkovec, in Ana Zrim, prodajalka z Doli-
ča.

ČESTITAMO!

Razpisna komisija tozda OŠ Vljaj ' ajos Genterovci razpisuje de-
lovno messto

RAVNATELJA TOZDA

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- učitelj, ki izpolnjuje pogoje iz 96. člena ZOŠ, šolski svetoval-
ni delavec in drugi delavci, ki imajo ustrezno višjo ali visoko
izobrazbo pedagoške smeri,
 - da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj po strokovnem izpitu,
 - da poleg slovenskega obvlada tudi madžarski jezik.
- Kandidat bo imenovan za 4 leta.
Kandidat naj pošlje pisne prijave z dokazili v 8 dneh po objavi
razpisa na naslov:
Razpisna komisija TOZDA OŠ Vljaj Lajos Genterovci. Rok obve-
stila 30 dni.

OSNOVNA ŠOLA BRATSTVO IN ENOTNOST
PROSEJNAKOVCI

Komisija za delovna razmerja

razpisuje

prosta dela in naloge

UČITELJA MADŽARSKEGA JEZIKA za določen čas (nado-
meščanje delavke na porodniškem dopustu)

POGOJI: — P. ali PRU za madžarski jezik.

— drugi pogoji po zakonu o osnovni šoli.

Pisne prijave z dokazili sprejemamo 8 dni po objavi razpisa. Na-
stop dela: 18. 2. 1991.

Radijski in televizijski spored od 1. do 7. februarja

PETEK SOBOTA NEDELJA PONEDELJEK TOREK SREDA ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA RADIO MURSKA SOBOTA RADIO MURSKA SOBOTA RADIO MURSKA SOBOTA RADIO MURSKA SOBOTA RADIO MURSKA SOBOTA RADIO MURSKA SOBOTA

5.00 Prebujajte se z nami! (začel se je drugi mesec v letu, z vami bo tudi ta petek Marjan Maučec. Voščil vam bo dobro jutro — kasneje tudi dober dan — in vas popeljal v vesel konec tedna. Hvala lepa!). 10.00 Spored RS.

16.00 Zimsko popoldne (tri ure popoldanskega murskega vala s Smiljo Baranjo — najprej ura telefonskih čestitk v živo in iz vaših ust, nato poročila ob 17.00 in priljubljena glasbena oddaja 21-232 ob 18.00). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

8.00 Zimski počitniški program, 11.00 Superman II, amer. znan. fant. pust. film, 13.05 Simenon TV nanizanka, 2/13, 15.00 Žarišče, ponovitev, 15.30 Sova, ponovitev, 16.55 Poslovne informacije, 17.00 TV dnevnik, 17.05 MOZAIK, ponovitev, 17.10 Spored za otroke in mlade, 19.30 TV dnevnik, 19.59 Zrcalo tedna, 20.20 Midasov dotik, angl. dokumentarna serija, 21.15 Zakon v Los Angelesu, amer. nanizanka (38. del/41), 22.05 TV dnevnik 3, VREME, 22.25 SOVA: Družinske vezi, 22. — zadnji del ameriške nanizanke, Nočni pogreb, angleški film.

SLOVENIJA 2
17.30 Regionalni programi TV Slovenija, Studio Maribor: Tele, 19.00 Celjski instrumentalni kvintet, ponovitev, 19.30 TV dnevnik, 20.30 EX LIBRIS: zgodovina reklam, 21.15 Posnetek tenisa, 21.55 Yutel.

HTV

9.30 Ponovitve, tv v šoli, mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Talec (f), 21.35 Zabavna glasbena oddaja, 22.20 Dnevnik, 22.45 Kultura, 23.45 Videonoc

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Glavni zdravnik, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Derrick (n), 21.25 Model in vohljak (n), 22.15 Filmske novitve, 22.45 5 neustrašnih (f), 0.30 Damspey in Makepeace (n).

Drugi program
6.30 SP v smučanju, 20.30 Dežela gora, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Sport, 22.50 Umetnine.

TV MADŽARSKA

9.05 Bomba, TV film, 10.50 23 let serije Survival, 11.45 Narodni muzej Ljubljana, 12.20 SP v smučanju, 16.40 Video noč, 17.00 Za upokojece, 17.30 Tek, 17.40 Reportaža, 18.00 Okno, služnostni program, 19.00 Vprašanja kristjanov, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Dallas, ameriška serija, 22.00 Viper, TV film, 23.10 Madžarski jazz, skupina JOY, 23.50 TV dnevnik, 0.05 Dnevnik BBC.

5.00 Prebujajte se z nami! (ni še sicer pustna sobota, pa vendar ne kaže biti zagrenjen z mislimi na brezposelnost, vojno in podobne grozote! Poslušajte murski val, sporočajte telefonske čestitke in veselo nakupujte!). 10.00 Spored RS.

16.00 Zimsko popoldne, najprej Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 Reklame, obvestila, glasba, 17.00 Poročila, 18.00 Neposredni prenos iz Lendave — dve uri glasbe, veselja in rajanja ob čardašu!). 20.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 21.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

8.45 Muzzy, angleščina za najmlajše, 18/20, 10.05 A. S. Puškin: Pravljica o carju Saltanu, lutkovna igrice, 5. del, 10.20 ALF, ameriška nanizanka, 13/39, 11.45 Kuhinja z ansamblom bratov Avenik, 14.05 Francija v šansonu, ponov. 4 oddaje, 14.35 Brezrepi Peter v Ameriki, švedski film, 15.50 Žarišče, ponovitev, 17.00 TV dnevnik 1, 17.05 večer z Dannyjem Kayem, 18.30 Divji svet živali, ang. poljudnoznanstvena serija, 13/14, 19.00 Že veste?, 19.30 TV dnevnik 2, 19.59 Utrip, 20.35 Show Rudija Carrela, 22.10 TV dnevnik 3, sport, vreme, 22.30 Sova: Zlata dekleta, amer. nanizanka, 22/25, 24.40 Vrnitev Arsena Lupina, TV naniz., 10/12, Johny Belinda,

SLOVENIJA 2

18.30 Po brezkončnosti sveta, dokumentarna oddaja HTV, 19.00 Mati in sin, humoristična oddaja, 19.30 TV dnevnik, 20.15 Plesalci iz zbora, ameriški film, 22.10 Posnetek smučanja iz Saalbacha, 22.40 Yutel.

HTV

8.30 Ponovitve, tv v šoli, mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kviz, 21.20 Rita Vzgajalka (f), 23.10 Dnevnik, 23.35 Zgodovina hrvaškega sabora, 0.05 Sport, 0.25 Zabavna glasbena oddaja

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.35 Mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Glasbeni večer, 22.00 Srčev list, 22.25 Polnočno križarjenje (f).
Drugi program
6.30 SP v smučanju, 17.00 Ljuba družina, 17.45 Kdo me hoče?, 18.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Steklena menažerija (f), 22.30 Sport, 23.00 Glasba.

TV MADŽARSKA

6.30 Vaška TV, 7.00 Sončnica, 9.05 Verske minute, 9.10 Za otroke, 11.00 Dallas, pon. 11.50 Kulturni magazin v romunščini, 12.20 SP v smučanju, 13.50 Panoroma, 15.00 Tenis, Davisov pokal, 17.30 Randevu z Vali Racz, 18.35 Delta, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Music Hall, francoska serija, 21.05 Pikantierja anno... 22.05 Rock na odru, Sandi in prijatelji, 22.55 SP v sabljanju, 23.45 TV dnevnik.

9.00 Nedeljska kuhinja (kuhati bomo tri ure in se nato opoldne pošteno najjedli. Ponujamo vam horoskop, glasbo, Srečanje na pomurskem valu, kviz 10 sekund). 12.00 Spored v madžarščini, 13.00 Panonski odmevi, 13.30 Minute za kmetovalce, 14.00 Poročila, 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV SLOVENIJA

8.35 Otroška matineja, 9.50 Največji čarovniki sveta, 10.40 Mati in sin, ponovitev, 11.10 Videomeh, 12.00 Zelena ura, znanstvena oddaja, ponovitev, 14.35 J. Galsworthy: Saga o Forsythu, 15.30 Sova, ponovitev, 17.00 TV dnevnik 1, 17.05 Nesrečniki, 2. del franc. filma, 19.30 TV dnevnik 2, 20.05 B. Sprajce: Pripovedke iz medenega cvetličnjaka, nadaljevanje 2/5, 21.35 Zdravo, 22.55 TV dnevnik 3, sport, vreme, 23.15 Sova: Spet ti, amer. nanizanka, 10/13, Vrnitev Arsena Lupina, TV nanizanka, 11/12.

SLOVENIJA 2

14.15 Športno popoldne, 19.30 TV dnevnik, 20.00 človek-žival, ameriška poljudnoznanstvena serija, 20.50 Glavna priča, dokumentarna oddaja, 21.25 Posnetek smučanja iz Saalbacha, 22.25 športni pregled, oddaja TV BG.

HTV

9.50 Poročila, 10.00 Mladinski spored, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.05 Daktari (n), 13.55 Družinski spored, 14.25 Sestane brez dnevnega reda, 17.15 Veliki dan (f), 18.45 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Diploma za smrt, 20.50 Nori Max (f), 22.20 Dnevnik, 22.45 Sport, 23.15 Glasbena oddaja

TV AVSTRIJA

9.00 Poročila, ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.30 Glavni zdravnik, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Jaz o sebi, 21.20 Mozart.

Drugi program
6.30 SP v smučanju, 11.30 Matineja, 13.15 Sport, 17.15 Klub seniorjev, 18.00 Doogie Howser (f), 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Hiša v ulici Carroll (f), 22.05 Sport, 22.25 Ljubim N.Y. (f), 0.10 Damspey in Makepeace (n).

TV MADŽARSKA

8.00 Biblijsko sporočilo, 8.05 Spored za otroke, 10.55 Körmen — ZTE, m. kosarka, 12.30 Po ulicah Kantona, 13.00 SP v smučanju, 14.45 Drehscheibe Europa, madžarski podnapisi, 15.20 Musical, musical... 15.50 Kviz, 16.40 Program reformatske cerkve, 17.00 Walt Disney vam predstavlja, 18.45 Naša dediščina, 19.00 Teden, 20.00 Dnevnik, 20.15 Poskusna doba, amer. film, 22.10 Portreti, Colin Davis, 23.10 Telesport.

5.00 Prebujajte se z nami! (pet ur bomo skupaj, seveda lahko vmes tudi kaj pojedete, spijete, odidete na WC ali v trgovino. Murski val se vsekakor trudi za vas, v času oddajanja se gotovo v obmorju ne bo zgodilo nič pomembnega, ne da bi to slišali po radiu!), 10.00 Spored RS.

16.00 Zimsko popoldne (pripravljamo aktualno temo, poročila, oddajo za najmlajše, pa še kaj!). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

8.00 Zimski počitniški program, 15.30 Sova, ponovitev, 17.00 TV dnevnik 1, 17.05 Mozaik, ponovitev, 18.30 Spored za otroke, 19.30 TV dnevnik 2, 20.05 Ljube Cvetanovski: Oče izet, drama TV Skopje, 22.00 TV dnevnik 3, vreme, 22.20 400 let slovenske glasbe, 5. oddaja, 22.50 Sova: Avstopar, ameriška nanizanka, 6/16, Vrnitev Arsena Lupina, zadnji del TV nan.

SLOVENIJA 2

17.30 Studio Ljubljana, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Žarišče, 20.30 Po sledih napredka, 21.00 Sedma steza, športna oddaja, 21.30 Rezervirano za šanson, Francija v šansonu, 5. oddaja, 21.50 Dokumentarna oddaja.

HTV

9.30 Ponovitve, tv v šoli, mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Boljše življenje, 20.50 Sedem dni, 21.25 Dnevnik, 21.50 Sedmi knif (f)

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Glavni zdravnik, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Otok sani (n), 21.15 Magnum, 22.10 Viharni ponedeljek (f), 23.40 Hamme.

Drugi program
6.30 SP v smučanju, 16.45 Iskalci zakladov, 17.30 Lipova cesta, 18.00 Doogie Howser (n), 18.30 Glasbene želje, 19.00 Stajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sport, 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Managerji, 23.25 Misleci časa.

TV MADŽARSKA

9.05 Teden, pon. 10.05 Sence temote, TV film, 10.55 Delta, pon. 13.55 Prenos zasedanja Parlamenta, 17.50 Katoliška kronika, 18.00 Jezikovne igrice, 19.00 Cimbor, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Ulice San Francisc, ameriška kriminalka, naslov epizode: Legija mrtvih, 21.00 Umetnina tedna, neznani slikar: Otroški portret Ferenc Rakoczi II, 21.05 Mozartov koncert, 22.25 TV dnevnik, 22.40 Dnevnik BBC.

5.00 Prebujajte se z nami! (Upamo, da vam je všeč, ker vam prve pol ure radijskega prebujanja vrtimo domačo glasbo. Tudi tokrat bo tako, Danila Hradil Mohar pa se bo potrudila za še kaj zanimivega, med drugimi boste ob 6.15 izbirali pesem tedna.). 10.00 Spored RS.

16.00 Zimsko popoldne (predvsem čestitke in mali oglasi — to je poleg poročil torkova ponudba RMS). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

8.00 Zimski počitniški program, 11.00 Divje in lepe, francoski film, 12.30 Mozaik, ponovitev, 15.00 Mozaik, ponovitev, 15.30 Sova, ponovitev, 17.00 TV dnevnik 1, 17.05 Spored za otroke in mlade, 17.15 Gasparjevi prijatelji, portugalska lutkovna oddaja, 17.30 Spored za otroke in mlade, 19.30 TV dnevnik 2, 20.05 J. Locke — J. Telfer: Daleč si prišla, Kathy, kanadska nadaljevanje, 21.05 Mednarodna obzorja: Južna Afrika, 22.15 TV dnevnik 3, vreme, 22.35 Sova: To ni služba za ženske, angl. naniz., 3/6, ACT OF Betrayal, angl. avstr. nad., 1/4

SLOVENIJA 2

17.30 regionalni programi TV Slovenija, studio 2 Koper, 19.30 TV dnevnik, 20.00 žarišče, 20.35 Portugalska TV pri nas, pogovor z Lopepom Araujem, Balada o Atlantiku, drama, pogovor z Lopepom Araujem Mladec, Žalostni mlatec + pogovor, Hiša v Portogalegreju + pogovor.

HTV

9.30 Ponovitve, tv v šoli, mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Deset zapovedi (n), 21.00 V osredju, 22.30 Dnevnik, 22.55 Hannusen (f)

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Glavni zdravnik, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Operni bal (glasbena komedija), 22.00 Ni poti nazaj (f), 23.30 Hammer.
Drugi program
17.00 TV v šoli, 17.30 Usmeritev, 18.00 Doogie Howser, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Stajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kviz, 21.00 Glasba, 22.30 Kavarna Central.

TV MADŽARSKA

8.15 Plemenska umetnost v Kongu, 8.40 Telovadba za invalide, 8.55 Prenos zasedanja Parlamenta, 16.55 Panonska kronika, 17.05 Narodnostne oddaje, 17.40 Lepa madžarska pesem, 17.45 Stadion, kratki film, 17.55 Gospodarstvo, 18.15 Moj rojstni kraj, 19.15 Angleščina za najmlajše, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Klinika, nemška serija, 20.55 Studio '91, 21.55 Iz Parlamenta, 22.25 Glasbena pismenost, 22.55 TV dnevnik, 23.10 Dnevnik BBC.

5.00 Prebujajte se z nami! (Prvi dve uri bo z vami prijeten glas Nevenke Emri, njena fizična prisotnost pa bo v studiu RMS — dobro jutro. Nato pripravljamo temo dopoldneva Marjan Dora, sodelujete pa lahko po telefonih 21-232 in 21-579). 10.00 Spored RS.

16.00 Zimsko popoldne (poročila, glasba, žulji v oddaji poslušamo vas ob 18.15 — potožite se, vprašajte, potrudili se bomo za vas!). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

8.00 Zimski počitniški program, 11.00 Dr. Jerryja Carobni napoj, amer. film, 12.30 Mozaik, ponovitev, 13.55 J. Locke — J. Telfer: Daleč si prišla, Kathy, kanadska nadaljevanje, 15.00 žarišče, ponovitev, 15.30 Sova, ponovitev, 17.00 TV dnevnik 1, 17.05 Glavna priča, dokumentarna oddaja, 17.45 Spored za otroke in mlade, 19.30 TV dnevnik 2, 20.05 Film tedna: Garde-rober, angl. film, 22.10 TV dnevnik 3, vreme, 22.30 V živo iz foruma, oddaja HTV, 22.55 Sova: Alf, amer. nanizanka, 23/39, ACT OF Betrayal, angl. avstr. nad., 2/4, Veliki fotograf, ital. dokum. nan., 2/5.

SLOVENIJA 2

18.30 Mostovi, 19.00 Studio Maribor, 19.30 TV dnevnik, 20.00 žarišče, 20.30 Metropolitanska opera, 1. del, 22.20 Mednarodno delavsko gibanje: Že se ljudstvo je zbralo, dokum. oddaja, 1/8 + pogovor, 23.50 Svet poroča.

HTV

9.35 Ponovitve, tv v šoli, mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Upanje in bolečina (f), 22.00 Dnevnik, 22.25 Pogovor

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Glavni zdravnik, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Operni bal (glasbena komedija), 22.00 Ni poti nazaj (f), 23.30 Hammer.
Drugi program
17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Doogie Howser, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Stajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Supertrik (f), 22.00 Čas v sliki, 22.25 Sport, 22.30 George Blake — portret vohuna (dok. f), 23.30 Pogovori.

TV MADŽARSKA

9.10 Tretji kanal, 9.55 Klinika, pon. 10.40 Studio '91, pon. 16.45 Video novice, 17.00 Ribiške vode Železne županije, 17.35 Bodite moj gost, R. Ratojny, 18.15 Gospodarstvo, 18.30 Pokrajine, mesta, ljudje, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Imejmo se radi, otroci, pesmi R. Seressa, 20.40 Božja previdnost, TV film, 22.15 Girej kan v Cannesu, dokumentarni film, 22.45 TV dnevnik, 23.00 Dnevnik ZDF.

5.00 Prebujajte se z nami! (Do poročil, ki so ob 8.30, vas bo prebujal Milan Zrinski, skupaj boste razdelili kakšno duhovito. Nato pa pozor!!! Bogdan Hrovat — puklasti Miha je bil udobenec, pred 45 leti strah in trepet v Pomurju, leta 1948 pa je v skrivnostnih okoliščinah napravil samomor. Dosje o puklastem Mihi je vse debelejši, pripravljamo pa ga Branko Zunc. Tokrat želi sodelovanje z vami, ki ste imeli opravka z zloglasnim Miho — na 21-232 in 21-579 se oglasite vsi, ki ste ga poznali!). 10.00 Spored RS.

16.00 Zimsko popoldne (četrti naj bo spet dan za razvedrilo in domačo glasbo, za dobro voljo in sproščenost. Dobro spite!). 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

8.00 Zimski počitniški program, 11.00 Skrivnice, kanadski film, 12.00 Mostovi, 12.30 Zakon v Los Angelesu, 36. del amer. naniz., 14.50 Mozaik, ponovitev, 15.50 Sova, ponovitev, 17.00 TV dnevnik 1, 17.05 Moja pesem igrato, zabavna glasbena oddaja, 18.00 Mozaik, ponovitev, 18.35 Spored za otroke in mlade, 19.30 TV dnevnik 2, 20.05 Simenon, TV nanizanka (4. del/13), 21.10 Tednik, 22.15 TV dnevnik 3, vreme, 22.35 Sova: Vse razen ljubezni, amer. naniz., 23/28, ACT OF Betray-

SLOVENIJA

17.30 Studio Ljubljana, 19.30 TV dnevnik, 20.00 žarišče, 20.30 Divji svet živali, 14. — zadnji del angleške poljudnoznanstvene serije, 21.00 Maja Cerar, violina, 21.10 Večerni gost, 21.55 Retrospektiva »Komedija na slovenskem odru« A. Hieng: Lažna Ivana.

HTV

9.30 Ponovitve, tv v šoli, mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spleter, 21.05 Kviz, 22.20 Dnevnik, 22.45 Glasba

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazin, 18.30 Glavni zdravnik, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabava, 21.55 Videoteka, 22.45 Gola ženska (f).
Drugi program
9.55 Sport, 17.15 Svet živali, 18.00 Doogie Howser, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Stajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranjepolitična reportaža, 21.05 Hoteli, 23.00 Sport, 23.30 Hammer

TV MADŽARSKA

8.00 Magazin za menedžerje, 9.05 Walt Disney vam predstavlja, pon. 10.50 Telovadba za invalide, 16.05 SP v smučanju, 16.55 Panonska kronika, 17.15 Perpetuum mobile, 17.50 Utica javlja, 18.00 Tretji kanal, 18.45 Tele video, 19.00 O veri za otroke, 19.30 TV dnevnik, 20.05 So-sedje, 99. del TV romana, 20.40 Ozadje vesti, 21.25 F. Farkas, 22.05 Studio mladih umetnikov, 22.50 TV dnevnik.

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

OVEN

Ona: Neka novica te bo zelo presenetila, saj bo obenem prav tako neverjetna kot tudi razburljiva. Družba čaka samo še nate, zato se potrdi in izpelji svoj delež načrta. Nekdo te že dalj časa opazuje.

On: Blizajo se ti trenutki, ko boš do vratu v delu. Toda na neki način ti bo to tudi všeč, saj boš lahko končno dokazal svojo resnično vrednost in sposobnosti. Slaba stran pa je, da bo trpela ljubezenska plat življenja.

Ona: Z nepremišljeno potezo si boš nakopala cel kup neprijetnih opravil, podrobneje pa boš spoznala tudi nekoga, ki si ga že dalj časa zaman poskušala ujeti v svoje mreže. Izkoristi ponujeno priložnost — ne bo ti žal!

On: Nestrpno boš čakal na neko priložnost, ki pa bo na koncu preprosto odkorakala mimo tebe. Sredi tedna se ti obeta izredna zabava s prijatelji, kjer se bo zgodilo še vse kaj drugega, kot boš pričakoval.

Ona: Obeta se ti prijeten konec tedna, ki ti bo v prihodnosti še veliko pomenil. Tudi na poslovnem področju se ti obeta precejšen vzpon, ki ti bo pošteno vzdignil ugled med sodelavci, predvsem pa premagal tvoje finančne težave.

On: Namesto da brskajo po preteklosti, se raje poglej naprej in videl boš, da imaš prav lepe možnosti pri osebi, na katero si že skoraj pozabil! Tudi poslovne stvari se ti zanesljivo obrabijo na bolje.

Ona: Že mogoče, da se počutiš zrelo in izkušeno, vendar ti vse to v nastalem položaju ne bo prav nič pomagalo. Se najbolje je, da se prepustiš občutku: čustev pač ne moreš zatajiti in igrati nezainteresirano osebo.

On: Kar si iskal, to si tudi našel. Vprašanje je le, ali boš nastali položaj uspel tudi popolnoma izkoristiti ali pa boš ponovno pobral samo smetano, nato pa raje previdno odšel. Bilo bi res škoda...

LEV

Ona: Prišel bo nekdo, ki ti je nekoč veliko pomenil, a te je na koncu pustil na cedilu. Morala se boš odločiti, ali mu boš kljub veganju ponovno verjela. V službi te čaka prijetno presenečenje.

On: Prišel bo ugoden trenutek, ko boš lahko z malo vloženega truda izživil velik uspeh. Nato pa čimprej utrdi svoj položaj, saj se bo marsikateremu poročila misel, da bi te izpodnesel. Uspeh pri nasprotnem spolu ti bo polepšal konec tedna.

Ona: Če se boš vsaj malo potrudila in začela živeti drugače kot običajno, boš kar hitro spoznala, da je lahko življenje tudi nad vse prijetna zadeva. Nekomu pa bo vseč predvsem tvoja skromnost.

On: Le kako si zamišljaš svojo prihodnost, ne da bi vsaj poskusil odpreti svoje srce in prijatelji pokazati čustva. Je že res, da je poslovna uspešnost prijetna stvar, vendar se boš tega kaj hitro naveličal.

Ona: Na zabavi boš spoznala celo kopico novih obrazov, toda eden se ti bo še posebej vtisnil v tvoj spomin. Naslednje jutro bo telefon sicer zazvonil, vendar se boš v zadnjem trenutku premislila.

On: Poslovna uspešnost ti bo začela počasi presaditi in kaj kmalu se boš zalotila, da ti pogled zabaha k prijetni sodelavki. Povabi jo na prijetno večerjo, saj ne moreš ničesar izgubiti, pridobiš pa lahko ogromno.

Ona: Prišel bo nekdo, ki ga že dalj časa opazuješ, a si mu nikoli nisi upala približati. Ponudil ti bo povsem konkreten predlog, ki ga boš z veseljem sprejela. Nekomu pa to vsekakor ne bo povšeč.

On: Poslovno življenje se ti bo začelo prepletati s tvojimi ljubezenskimi priložnostmi. Pod pogojem, da vse izpelješ tako, kot si si zamislil, se ti obeta fantastičen uspeh. A ne pozabi na prijatelje, ki so ti pri tem pomagali.

STRELEC

Ona: Prevroča čustva se ti bodo precej masčevala, saj boš krajši konec potegnala prav ti sama. Toda še vedno bo čas za popravni izpit, le da bo tokrat vse skupaj precej težje in predvsem bolj zapleteno.

On: Vprašanje je, ali bo tvoj poslovni partner privolil v razmerje, ki nima s poslovnostjo prav nobene zveze. Kaj hitro se ti lahko zgodi, da se boš na koncu prav ti zapletel v mreže, ki si jih nastavljal nekemu povsem drugemu.

Ona: Poskusila si boš premisliti, a bo izziv prevelik za tvojo radovedno naravo. Ko bosta sama, se nikar ne sprenevedaj, ampak

kino

SPORED FILMOV V KINU PARK M. SOBOTA od 1. 2. do 7. 2. 1991.

1. feb. ob 11. uri jap. fantastični film VRNITEV GOZDILE.

1. feb. ob 17. uri amer. akcijski film HRABRI VIKING ERIK.

1. feb. ob 19. uri amer. trdoročni film ZELO NEZVESTA ŽENA.

2. feb. ob 17. uri amer. akcijski film HRABRI VIKING ERIK.

2. feb. ob 19. uri amer. trdoročni film ZELO NEZVESTA ŽENA.

3. feb. ob 15. uri franc. mladinski ljubezenski film ŠTUDENT-KA.

3. feb. ob 17. uri amer. akcijski film HRABRI VIKING ERIK.

3. feb. ob 19. uri amer. trdoročni film ZELO NEZVESTA ŽENA.

5. feb. ob 17. in 19. uri amer. komedija PIŠTOLA BREZ KONTROLE.

6. feb. ob 17. in 19. uri hong. akcijski film LOV NA NINDJE.

7. feb. ob 18. uri GLEDALIŠKA PREDSTAVA KUD ŠALOVCI

2. feb. ob 19.30 amer. akcijski film HRABRI VIKING ERIK.

prodam

MOTORNIA VOZILA

ZASTAVA 101 GTL 55, letnik 1983, prevoženih 66.000 km, in videokamera JVC GR-A1, VHS—C, staro 4 mesece, prodam. ☎ 75-448. LE-13287

ZASTAVO 750 prodam. Potočnik, Pristava 5 b, ☎ 82-393 — popoldan. M-12329

ŠKODO MB 100 v celoti ali za rezervne dele prodam. ☎ 77-183. M-3031

ZASTAVO 101, registrirano do avgusta 1991, prodam. Majda Fras, Čršenjci 130, G. Radgona. M-MM

JUGO KORAL 45, rdeče barve, registriran do novembra 1991, star eno leto, garažiran, zaščiten, ugodno prodam. ☎ (062) 27-555. M-MM

KOMBI DIZEL, letnik 1980, prodam. ☎ 82-590 od 18. do 20. ure. M-12332

ŠKODO 110 prodam. Cena po dogovoru. Branko Borko, Ričetova Graba 27, Ljutomer. M-12319

FIAT 125 P, letnik 1979, registriran, prodam. ☎ 87-162. FM-12310

LADO SAMARO 1990, registrirano do januarja 1992, z dodatno opremo, nujno prodam. ☎ 81-988, Cven 58 a, Ljutomer. IN-12340

ZASTAVO 101, letnik 1984, prevoženih 47.000 km, prodam. ☎ 74-092, po 15. uri. M-14558

KADETT, letnik 1972, ugodno prodam. ☎ 68-072. M-14562

NISSAN SUNNY CALIFORNIA LUXUS 1.6 i, katalizator, letnik 1990, prodam. ☎ 62-127. M-14564

FORD CAPRI, neregistriran, vozen, ugodno prodam. Ob progi 4, G. Radgona. M-14568

JUGO KORAL 45, star 14 mesecev, prodam. Oglej v soboto in nedeljo: Trstenjakova 30, M. Sobota. M-3343

JUGO KORAL, star 9 mesecev, prodam ali menjam za 126 P. Sinic, Puževci 34. M-3343

JUGO KORAL 65, letnik 1989, zaščiten z dinitrolom, dodatno opremljen, prodam za 12.500 DEM. ☎ 42-041, v petek zvečer. M-3344

FIAT 125 P, letnik 1979, prodam. ☎ 72-145. M-3345

ZASTAVO 128 — 55 SKALA, prva registracija aprila 1989, prevoženih 32.000 km. ☎ 23-302, po 17. uri. M-3346

SPAČKA, obnovljenega, registriranega, prodam. ☎ 25-352. M-3353

AUDI 80, letnik 1977, prodam. ☎ 26-008, od 17. do 19. ure. M-3366

JUGO 45 E, letnik 1986, december, prodam. ☎ 78-713. M-3367

APN 6 prodam. Rakičan, Partizanska 14. M-3373

GOLF JGL, letnik 1981, in OPEL VEKTRO, letnik 1990, 1.6 l, prodam. Železen, Serdica 126. ☎ 78-793. M-3376

FORD CAPRI prodam. Trnje 51. M-3381

RENAULT 4 TL, star 7 let, dobro ohranjen, prodam. ☎ 41-155 ali 25-421, popoldan. M-3382

LASO 1300, avgust 1987, prodam za 7.000 DEM. ☎ 24-004. M-3383

GOLF DIZELE, letnik 1983, prodam. ☎ 73-040, int. 272, do 15. ure. M-3385

LADO KARAVAN, prodam. Ludvik Čarni, Tomšičeva 5, M. Sobota. M-3394

PEUGEOT 405 GR, letnik 1989 — julij, prodam. Sobočan, ☎ 41-148. M-3396

JAYO 350, letnik 1982, obnovljeno, prodam ali zamenjam za APN 6. Križevci 199 v Prekmurju. M-3401

PEUGEOT 305 gr, letnik 1985, registriran do novembra 1991, prodam. Lipovci 201. M-3407

KOMBI ZASTAVO 850 AK, letnik 1986, prodam. ☎ 25-463 po 15. uri. M-3409

GOLF BENČIN, avgust 1988, prevoženih 34.000 km, rdeče barve, z avtomobilom Blaupunkt, prodam. Oglej: Vegova 13, M. Sobota, ☎ 23-895. M-3413

JUGO 55, star 2 leti, in FIAT 126 P, letnik 1977, prodam. ☎ 26-335. M-3414

ZASTAVO 126, letnik 1977, ugodno prodam. ☎ 73-091, Zlatka, po 19. uri. M-3416

ŠKODO 120 L, letnik 1989, prodam. ☎ 26-178. M-3417

KOMBI IMV, star 11 let, prodam. Alojz Berden, Filovci 67 a, ☎ 47-209. M-3419

AX 11 RE, star 20 mesecev, prodam. Zamuda, Boraceva 9, Radenci, ☎ 73-040, int. 388. M-3422

SAMARO 1300, letnik 1989, prevoženih 11.000 km, prodam. Cena po dogovoru. Lipovci 143. M-3424

ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1989, prodam. ☎ 46-670. M-3425

RENAULT 4 GTL, letnik 1989, prodam. ☎ 45-026. M-3426

OSEBNI AVTO BIS 126, letnik 1990, november, prodam. Bogojina 116. M-3428

LADO SAMARO, staro 3 leta, prevoženih 40.000 km, prodam. ☎ 22-610 (int. 17), dopoldan, ali 87-012, popoldan. M-3434

ZASTAVO 128 SKALA 55, letnik 10/1988, ugodno prodam. Gomilica 52. M-3436

ŠKODO 120 L, letnik 1981, prevoženih 34.000 km, nujno prodam. Krog, Murska 16. M-2441

ZASTAVO 128, letnik 1988, prodam. ☎ 77-091. M-3442

GOLF DIZEL, letnik 1985, prevoženih 68.000 km, prodam. Dokležovje 29 a. M-3446

PEUGEOT 305, letnik 1985, dobro ohranjen, prodam. Janez Volhar, Krog, Plečnikova 51. M-3447

125 P, kompleten, za rezervne dele, prodam za 1.500 din. Cipot, Sebeborci 68. M-3374

ZASTAVO 101, letnik 1980, registrirano, prodam. Marko Filipič, Branoslavci 16, Ljutomer. M-2341

TAM 2011, prekucnik, letnik 1978, prodam. ☎ 36-029. M-13296

MBW 320 in avtobus ZASTAVA, 25 sedežev, prodam. ☎ 70-710. M-13290

AVTO RENAULT 21, letnik 1989, prodam. ☎ (042) 844-117. M-13289

GS 1.2, letnik 1978, prodam. Oglej po 15. uri — Veržej, Trg Slavka Osterca 13. M-3456

RENAULT 4, letnik 1978, prodam. Ludvik Kučan, Križevci 105 v Prekmurju. M-3459

RENAULT 4 TL, poceni prodam. ☎ 78-003 (Lang). M-3463

LADO SAMARO, letnik 1989, prodam. ☎ 23-223. M-3464

VARTBURG CARAVAN prodam. ☎ 26-122. M-2465

JUGO 45 KORAL, letnik 1989, prodam. Kuzmič, Brezovci 64 a. M-3467

126 P, letnik 1989, registriran do 16. 1. 92, ohranjen, in fiat 132 — 2000, letnik 1980, prevoženih 74.000 km, zelo ohranjen, prodam. ☎ 25-565. M-3469

JUGO KORAL 55, 11/90, še neregistriran, ugodno prodam. ☎ 77-185, popoldne. M-3470

JUGO KORAL 45, letnik 1989, prevoženih 13.600 km, dodatno opremljen, ugodno prodam. ☎ 43-078. M-3473

OPEL ASCONO 1900, letnik 1977, registracija pravkar potekla, prodam. ☎ 24-131. M-3472

JUGO AMERIKA GYX prodam. Ford servis Veščica. ☎ 23-507. M-3478

ZASTAVO 128 ugodno prodam. Titova 13, M. Sobota. M-3479

DYANA, dva brezhibna motorja, in vse dele za dyano ugodno prodam. ☎ 62-187. M-3481

ZASTAVO 128, letnik 1990, maj, prodam. ☎ 48-305. M-3482

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

TRAKTOR ZETOR 4911 in 3-tonsko enosno prikolico prodam. Zvonko Habjančič, Ul. 5. prekomorske brigade 3, Ljutomer. M-12338

TRAKTORSKO KOSO BOTASIS, dvojno rezilo, zetor 4718, kombajn Universal, plug Posavec in zastavo 750 prodam. Iljaševci 39, p. Križevci pri Ljutomeru. IN-12336

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO Sip Šempeter 19 m³ in puhalnik za seno Tajfun prodam. ☎ 78 079, Šlihthuber, Stanjevič 100. M-3287

KOSO za ursus 335, malo rabljeno prodam. Iljaševci 4, Križevci, popoldne. IN-12330

TRAKTOR DEUTZ 45, registriran prodam. ☎ 82 823. M-12322

TRAKTORSKO ŠKROPILNICO, 300 l, in dvoredni sadilnik za koruzo, prodam. Vučko, Sr. Bistrica 17, ☎ 70 320. M-13291

TRAKTORSKO PRIKOLICO, munjšo, domače izdelave, prodam za 15.000 din. Boreca 4. M-3351

ZMAJ 141 s 4-rednim adapterjem za koruzo prodam. Vargazon, Cven 14, p. Ljutomer. M-3357

DVOREDNO OLTVOVO SEJALNICO prodam. Črenšovci, Zadruga 21. M-3358

ADAPTER ZA KORUZO Zmaj, 4-redni, in stroj za ličkanje koruze. Satahovci 51. M-3361

TRAKTOR ZETOR 7011, letnik 1982, 1700 ur, prodam. Cena po dogovoru. Alojzija Zorko, Hrustje — Mota 41. M-3370

TRAKTOR IMT 560, nov, po stari ceni, in krožne brane, prodam. ☎ 46 282. M-3390

ENGOSNO PRIKOLICO, 5-tonsko, prekučno, in termoakumulacijsko peč, ugodno prodam. Janez Forjan, Trg Slavka Osterca 17, Veržej. M-3391

MIZARSKI SKOBEJNI STROJ (poravnalka debelina), noži 40 cm, ugodno prodam. ☎ 70 429, po 15. uri. M-3397

KROŽNE BRANE prodam. Velika Polana 187, ☎ 70 165. M-3398

TROSILNIK HLEVSKEGA GNOJA SIP, skoraj nov, prodam. ☎ 062 731 229, Franc Fekonja, Ihova 62, Benedikt. M-3449

PLUGE Slavonac za mali ferguson in mešalec, 300 l, enofazni, prodam. ☎ 70 229. M-3455

KOSO OLT, zadnji, za traktor, malo rabljeno, prodam. ☎ 70 046, Jugovska 12, Odranci. M-3475

POSEST

PARCELO v Beltincih, prodam. ☎ 70 183. M-3375

NEDOGRAJENO HIŠO v Boreciji in enosno prikolico prodam. Boreciji 14. M-3377

GRADBENO PARCELO v Terbegovcih z že zgrajeno kletjo ob asfaltni cesti in 3001 jabolčnika prodam. Karel Cagran, Terbegovci 15. p. Videm ob Ščavnici.

STAREJŠO HIŠO v Gradišču 30, prodam. Bakovci, ☎ 43 150. M-3450

HIŠO z vinogradom v bližini G. Radgone, prodam. Odvetnik Ratnik. ☎ 21 209. M-3460

MLADA TRIČLANSKA DRUŽINA NUJNO IŠČE STANOVANJE v Murski Soboti. ☎ 78 088. M-3466

STAREJŠO HIŠO v Veržeju s parcelo prodam za 40.000 DEM. ☎ (0602) 32 876. M-3243

TAKOJ VSELJIVO STANOVANJSKO HIŠO, 1 km od Ljutomer, ugodno prodam. ☎ 87 153. IN-12327

VINOGRAD s kletjo, v okolici Štrigove (v bližini asfala, elektrika, voda, telefon), nujno prodam. Željko Brezovčič, Željezna Gora 157, p. Štrigova. IN-12331

GRADBENO PARCELO v Kančevcih prodam. Križevci 203 v Prekmurju. M-3288

VINOGRAD na Stari Cesti (novi nasad) in gozd, KO Boreci, prodam. ☎ 87 729. IN-12339

ZDOMCI! Takoj vseljivo stanovanjsko hišo in nekaj zemlje v mirnem in dostopnem kraju prodam za 2.000.000,00 din. Oglej možen vsak dan. Informacije vsak dan po 17. uri: ☎ 99 4152 25 74 89 (Švica). M-PP

ŽIVALI

MALE PUJSKE prodam. Tišina 7. M-3347

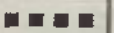
TELICO, brejo 6 mesecev, kontrola A, prodam. Franc Šadl, Kruplivnik 35, p. Grad. M-3349

PRAŠICA za zakol prodam. Dokležovje 54. M-3371

KRAVO, staro 10 let, 8 mesecev brejo, prodam. G. Bistrica 136. M-3380

NEMŠKE OVČARJE prodam. Tone Pley 10, p. Črenšovci. M-3384

MALE PUJSKE prodam. Veščica 55. M-3392

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS F. Hajdinjak**, Gornji Slaveči 6. Kuzma (069) 78-271

Popravilo z garancijo na vašem domu.

NEMŠKE OVČARJE z rodovnikom prodam. Weindorfer, Ribiška 16, Beltinci. M-3399

VISOKO BREJO TELICO, kontrola A, po izbiri, prodam. Sapač, Lemerje 32, ☎ 45 330. M-3404

VISOKO BREJO PLEMENSKO TELICO, kontrola A, po ugodni ceni, prodam. Noršinci 29, ☎ 48 366. M-3406

DVE SVINJI, domača reja, okrog 160 kg, prodam. ☎ 78 421. M-3451

MALE PUJSKE prodam. M. Črnci 18. M-3452

PUJSKE prodam. Mesarič, Bakovci. Panonska 10. M-3453

TELICO, brejo 9 mesecev, kontrola A, prodam. Rakičan, Zvezna 15. M-3458

SEMENSKI KROMPIR — igor-desire, prodam. Tropovci, Križna 13.

VINOGRADNIKI IN SADJARJI IZDELUJEM NOSILCE — ŽICE ZA BETONSKE STEBRE (sohe). Radenci, tel.: 73-214.

KRAVO, brejo 7 mesecev, staro 9 let, prodam. Ludvik Kučan, Križevci 105 v Prekmurju. M-3459

BREJO KRAVO prodam. ☎ 87 696. M-12320

NESNICE, mlade jarčice, pasme hisex, rjave, iz kooperacijske reje, opravljena vsa cepiljenja, prodajamo po ugodnih dnevnih cenah. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastoj. Naročila sprejema in daje vse informacije: Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci, ☎ 24 393. Pri Gradu pa sprejema naročila Dragica Bokan, ☎ 77 686. M-1.

NESNICE, mlade jarčice, pasme hisex, rjave, iz kooperacijske reje, opravljena vsa cepiljenja, prodajamo po ugodnih, dnevnih cenah. Vsak, ki kupi 10 jarčic, DOBI ENO ZASTOJ. Naročila sprejema in daje vse informacije: Gostilna Anice Benčec, Bakovci, Prečna 6 a, ☎ 43 070. M-2

KOZE PALČKE prodam. ☎ 60 503. M-3311

JAPONSKE PREPELICE in prepelice jajca za dietno terapijo prodam. ☎ 22 508. M-MM

RAZNO

GLASBENI STOLP HITACHI ugodno prodam. ☎ 73 580, po 17. uri. M-14569

VINO LAŠKI RIZLING, 300 do 400 l, prodam. Cena po dogovoru. ☎ 74 501. M-14567

TALNO OBLOGO (titson), 35 m², ugodno prodam. ☎ 62 233. M-14566

REZERVOAR za olje, pribl. 2.000 l, prodam. Noršinci 40, Ljutomer, ☎ 81 053. M-12337

PREKLIČ! Preključujem veljavnost zaključnega spravevala OS Šafarsko izdanega leta 1984/85 na ime Slavko Šajnovič, Šafarsko 23. M-12333

HARMONIKO, 120-basno, Atlatic de luxe, 8-kanalno pevsko ozvočenje Wem, ojačevalec za klaviature stereo 2 x 120 W in synthesizer KN 800 Tehnichs, prodam. ☎ 81 222. M-12314

DVE SEDEŽNI GARNITURI ugodno prodam. ☎ 82 882, po 16. uri — Tomišek. M-12309

STEBELNI VRTALNI STROJ VEBO prodam. ☎ 86 163. M-12316

INDUSTRIJSKI SIVALNI STROJ, primeren tudi za usnje, in termoakumulacijsko peč 3,5 kW, po ugodni ceni, prodam. Kohek, Župančičeva 6/1, Lendava. M-13249

ŠTEDILNIK GORENJE (2 plin + 2 elektrika), pomivalno korito (dvojno in z odcejalnikom), star rabljen kavč, zelo poceni prodam. Oglasi se na Generala Maistra 10, M. Sobota. M-NP

Preključ! Preključujem veljavnost zaključnega spravevala Srednje prometne šole — izdanega leta 1982. Milan Kurma, Kidričevci naselje 7, Radenci. M-3352

BARVNI TV znamke Kaps, ekran 45 x 60, prodam. Anton Fartek, Trdkova 2, ☎ 78 373. M-3356

SEDEŽNO GARNITURO in termoakumulacijsko peč prodam. Turnišče, Cvetna 22. M-3359

NERABLJENO CISTERNO za kurilno olje, 2.200 l, po ugodni ceni, prodam. ☎ 46 388. M-3360

KUHINJSKO POHIŠTVO in štedilnik, kombiniran, elektrika-plin, dobro ohranjen, in hladilnik, ugodno prodam. ☎ 48 369. M-3429

CRNOBELI TELEVIZOR, nov, prodam. ☎ 41 753. M-3431

DOMAČO SLIVOVICO, večje količine, prodam. ☎ 77 674. FM-3432

MIZO ZA KUHINJO s 6 stoli, kopalno kad, 170 Oniks, hidrofor, 3-fazni, prodam. ☎ 22 602. M-3433

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3 kW, prodam za 2.000 din. ☎ 46 314. M-3435

SENO, balirano, prodam. Turnišče, ob Potoku 6. M-3438

VINO, laški rizling, prodam. Nemčavci 25, ☎ 24 543. M-3444

PLANIRNO DESKO prodam. ☎ 23 020. M-3461

Velika priložnost! — digitalni avtoradiji od 200 DEM — hi-fi stolpi od 414 DEM — vse na 8 obrokov **Pokličite 86-027 v ponedeljek od 17. do 19. ure — Ansa, d. o. o.**

PODJETJA, POZOR!

● Firma Zagavec iz avstrijske Radgone ponuja izdelke zabavne elektronike, PVC obloge za strop, čisto svilo iz Azije itd. za komisijsko prodajo.

● Za poslovalnico v Jugoslaviji pa išče sposobnega finančnega knjigovodjo z izkušnjami. Zaslužek dober. Informacije po telefonu 9943 3476 3232, fax 9943 3476 3161.

BARVNI TV Körting, ekran 67, prodam. Jože Kerec, Topolovci 12. M-3445

Preključ! Preključujem veljavnost diplome, izdane na SCTPU v šol. l. 1989 na ime Igor Kočar, Tešanovci 8. M-3448

REMO ROTTOME s stojalom, mikrofoni po izbiri, novo stajalo 6892 T in kom. set 6325 ter smučki ugodno prodam. Jože, Veščica 15, p. Ljutomer. M-3457

LESENO LOPO 4x8 m, krito s strešniki, motorno nahrbtno škropilnico Panonija, rezalnik železa z elektromotorjem, aparat C3, avtočen, malo rabljen, prodam. Robert Jelen, Staro-Nova vas 23, ☎ 87 428. M-3395

KOMMODORE 64 z disketnikom ugodno prodam. ☎ 25 110. M-3462

PLINSKE STEKLENICE kisik-acetilen, se nerabljen, in bojler IMP, 500 l, prodam. ☎ 47 304. M-3468

PRALNI STROJ GORENJE, sušilec perila, skoraj nov, in vodovodno črpalno, komplet, z rezervjem, prodam. Franc Grah, Černelavci, Zadruga 8, ☎ 23 109. M-3471

TV SABA, 51 cm, nov, ugodno prodam. Zoran Velnarja 19. M. Sobota. M-3476

Preključ! Preključujem veljavnost HK 14736-3, izdane pri HKS Panonka na ime Jože Gergorec, Sebeborci 52. M-3362

SREČANJE! Moški, star 55 let, s premoženjem in avtom želi spoznati žensko, staro okrog 50 let, srednje postave in s stanovanjem. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro: POMLAD PRIHAJA. M-3368

Preključ! Preključujem veljavnost zaključnega spravevala OS Črenšovci, izdanega leta 1972. Tončka Žizek, Črenšovci 59. M-3378

BELO CEPLJENO VINO, po 25,00 din, različnih sort, prodam. Ropoča 32, p. Rogoševci. M-3379

POROČNO OBLEKO, kupljeno v butik Iris, prodam. ☎ 31 065 do 12. ure (razen nedelje). M-3387

KAVČ, razstegljiv, in dva fotelja, rabljeno, ugodno prodam. ☎ 24 872. M-3389

UPRAVNI ODBOR ODOJKARSKEGA KLUBA VERŽEJ v skladu s pravilnikom o poslovnem sodelovanju pri gradnji teniških igrišč v Veržeju

RAZPISUJE

NATEČAJ ZA SOVLAGATELJE

pri gradnji teniških igrišč za pospešitev gradnje in dokončanje v tem letu.

Uporaba igrišč in delitev dobička bo glede na vloženi kapital. Zainteresirane pravne in fizične osebe dobijo potrebne informacije pri upravi kluba: tel.: 81-712, int. 40, 81-812, int. 30, in 22-610, int. 17.

ZAHVALA

22. decembra je umrl dragi brat

Vendel Trplan

iz Markovec 112

Zahvaljujemo se vsem za darovane vence in šopke ter sv. maše. Hvala g. župniku za lep obred, pevcem za odpete žalostinke in vsem pogrebce, pa tudi tistim, ki so nam pomagali.

Še posebej prisrčna hvala mladim fantom, ki so ga tako ljubice pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: sestra Marija ter brata Jože in Evgen z družinama

Za vedno nas je zapustil naš dragi

Jože Budja

urar

Ob nenadni smrti dragega moža, dedka, pradedka in strica se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in mu podarili cvetje in vence. Iskrena hvala pevcem, župniku za obred in poslovilne besede.

Žalujoci vsi tvoji

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik) Bernarda Balazič-Peček, Jani Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnek, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gontar (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja). Naslov uredništva in uprave

Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji 21 383 in 21 064, odgovorni urednik 25 019, glavna urednica in direktorica, naročniški oddelek, računovodstvo in tajništvo 21 064 in 21 383, GPS (trženje) 22 403, telefaks 22 419. Nenaročniški rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za trimesečje 1991 je 150,00 dinarjev, za delovne organizacije 300,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 501

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
šopek rož mi prinesite
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 57. letu starosti nas je za
vedno zapustil mož in oče

Štefan Poredoš

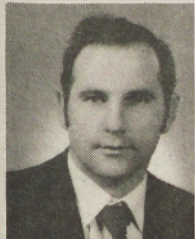
iz Bunčan

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem in vsem, ki ste darovali vence in izrekli sožalje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala gospodu župniku Ferencu iz Veržeja in pevcem žalostinke ob odprtem grobu. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Globoko zahvalo izrekamo tudi Janeku Voharju s Tišine, podjetju Simentalka in Križevskim opekar-nam.

Vsi njegovi žalujoči: žena Slavica, sin Alojz, hčerki Valerija in Marica ter zet Darko

*Moj spev je izzyvenel,
a ga nisem zapel,
mladost je šla,
a hlad starosti me še ni objel.
Prerezana je nit, nikoli stkana,
živim in že je moja pot končana.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega
dragega

Marjana Kranjca

posestnika
iz Stroče vasi 27

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom, sovaščanom in vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrazili ustna in pisna sožalja, darovali cvetje in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti.

Hvala tudi gasilskemu društvu iz Stroče vasi, gospodu dekanu za pogrebni obred, govornikom in pevcem pev-skega zbora s Cvena za odpete žalostinke ter gasilskima društvoma iz Podgradja in Pristave.

Žalujoči: mama, oče, hčerki Lijana in Silva, sestra Zvonka z družino, strici in tete z družinami ter drugo sorodstvo

*Odšel si tja, kjer ni več trpljenja,
le v naših srcih bolečina domuje.
Ostali so sledovi tvojih pridnih
rok in spoznanje, da se nikoli
več ne vrneš.*

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je za
vedno zapustil dragi mož, oče,
dedek, tast in brat

Milan Osterc

iz Veržeja

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, posebno družinam Cimerman, Šterman ter Šonaja iz Murske Sobote, ter vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, pokojniku darovali cvetje in sv. maše ter ga pospremili na zadnji poti.

Hvala g. duhovniku, pevcem, govorniku KS in Janku za odigrano žalostinko.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Veržej, 16. 1. 1991

Žalujoči: vsi tvoji

*Ob grobu odprtem strmeli smo vate,
pred resnico si zakrivali solzne oči,
z grudo domačo pokrili so te,
samo miren počitek želimo ti.*

ZAHVALA

V 87. letu starosti je prenehalo biti
srce našega dragega očeta, brata,
tasta, dedka in pradedka

Janeza Vogrinčiča

iz Ropoče

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč, nam izrekli sožalje ter darovali cvetje. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred ter pevcem za odpete žalostinke, dr. Peričevi za pomoč pri zdravljenju ter članom GD za spremstvo pri pogrebu in gospodu Štefanu Flisarju za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

*Na grobu rože ti cvetijo,
a nam se še rosi oko.*

V SPOMIN

10. februarja mineva leto žalosti,
odkar nas je zapustil
naš dragi mož, oče, dedek in tast

Janez Mencigar

iz Murske Sobote

Hvala vsem, ki se ga še spominjate!

Vsi njegovi

*Otožen, prazen dom je naš,
in mi nesrečni, ko moral
si v prerani grob ti leči.*

3. februarja mineva žalostno
leto, odkar te ni več v naši dru-
žini, dragi mož, oče, stari oče,
tast in brat

Viktor Šajt

iz Ropoče

Kako boleča je resnica, ko si za vedno preminil. A spo-min nate bo v naših srcih ostal živ.

Hvala vsem, ki se ga spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate sveče na njegovem preranem grobu.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je po
kratki in težki bolezni zapustil
naš dragi brat in stric

Jožef Hari

iz Križevca v Prekmurju

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom za izrečeno sožalje, hvala za darovane vence in cvetje ter za spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala g. duhovniku Balažicu za pogrebni obred, pevcem iz Križevca za odpete žalostinke in gasilcem iz Sela za po-moč ob pogrebu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

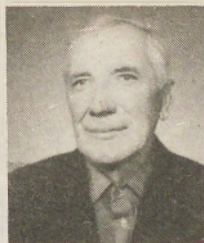
15. januarja je minilo 6 žalost-nih let, odkar nas je mnogo
prezgodaj zapustil nečak in
bratranec

Koloman Hari

iz Sela

Vsem, ki se z lepo mislijo ustavite pri njegovem prera-nem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče, iskrena hvala!

Žalujoči vsi, ki smo ju imeli radi

ZAHVALA

Tiho in prehitro nas je 18. de-cembra v 77. letu starosti zapu-stil naš dragi mož, oče, tast in stari oče

Janez Šanca

iz Domanjševca 81

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodni-kom, sosedom, botrini, prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in vence.

Posebej pa se zahvaljujemo g. duhovniku Balažicu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Prisrčna hvala tudi dr. Kepeju za ves njegov trud.

Žalujoči: žena Etelka, sin Alfred z ženo Jolanko, hčerka Magdalena z možem Aleksandrom ter vnukinje Irena, Olga in Sabina

*V srca naša si se vpisal,
čas te ne bo nikoli zbrisal.
Žalost in bolečina sta pri nas,
oh, kdaj bo to zacelil čas.*

ZAHVALA

V 55. letu starosti nas je za
vedno zapustil dragi mož, oče
in dedek

Ivan Hozjan

iz Male Polane 14

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodni-kom, botrini, dobrim sosedom in vsem znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter za sv. maše.

Posebna hvala g. župniku Kodilu za ganljivo slovo, or-ganistu, pevcem za čutno petje. Iskrena hvala bolnišnici v Rakičanu — pljučnemu oddelku, dr. Mrkšiču in vse-mu medicinskemu osebju.

Posebna zahvala Zdravstvenemu domu Lendava, dr. Petkoviču, dr. Koveševi in vsem sestram za obiske na domu.

Hvala tudi vsem sodelavcem iz Lendave.

Žalujoči: žena Marija, sinovi Milan, Štefan z družino, Ignac in Jože ter hčerka Emica in najožje sorodstvo

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

V 45. letu starosti nas je po tež-ki bolezni zapustil dragi mož,
oče, sin, brat, stric in svak

Marjan Lorenčič

iz Murske Sobote

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorod-nikom, znancem, botrini, prijateljem, sostanovalcem, delavkam Mure — tozd Lahka oblačila, sindikatu, ter vsem, ki ste darovali vence, šopke in denar namesto venca, nam pa izrazili sožalje. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala g. ka-planu za ganljiv pogrebni obred, pevcem za odpete ža-lostinke in govorniku Merklinu pa za besede slovesa.

Vsem še enkrat iz srca iskrena hvala!

Žalujoči: žena Klara, sinovi Marjan, Miran z Martino, Dejan, hčerki Tanja in Jasna, mama, bratje Helmut, Jure in Franc z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

ob smrti dragega očeta

Otokarja Erjavca

dimnikarskega mojstra v po-koju
iz Beltince

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem. Hvala g. kaplanu, pev-cem, lovce, obrtnikom in zdravstvenemu osebju soboške bolnišnice.

Beltinci, Bern, 29. 12. 1990

Žalujoči sin Vladimir-Adi

*Zakaj si morala nam umreti,
ko pa s teboj je bilo tako lepo živeti,
ljuba mama,
odkar utihnil je tvoj glas,
žalost, bolečina domujeta pri nas.*

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je po težki
bolezni zapustila naša draga žena,
ljuba mama, stara mama in tašča

Vilma Sabotin

roj. Škalič
iz Vučje Gomile

Ob boleči izgubi se zahvaljujem vsem dobrim sosedom, posebno družini Vladimirja Rituperja, botrini, znancem in prijate-ljem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč in jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje.

Hvala tudi celotnemu osebju intenzivne nege kirurškega od-delka v Rakičanu, ki ji je lajšalo bolečine v zadnjih dneh, gos-podu duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalo-stinke in govornici KS za poslovilne besede.

Iskrena hvala kolektivu Panonije za darovano cvetje.

Vsem še enkrat — najlepša hvala!

Žalujoči: mož Koloman, sin Emil z ženo Anico, hčerka Milika z možem Mihaelom ter vnuka Silva in Koloman

Sveče obsijale Lendavo

Konec minulega tedna so v Lendavi tudi uradno odprli novo tovarno Ilirija. Ljubljansko podjetje Ilirija Vedrog je sklenilo prenesti izdelavo sveč v Lendavo, kjer so 16. avgusta 1988 začeli graditi prostore nove tovarne, v glavnem s sredstvi iz sklada za manj razvite. Prostor jim je odstopila lendavska (takrat še Ina) Nafta, delo pa je dobilo 33 delavcev. Generalni direktor Ilirije Vedrog Rado Cerjak je na petkovni otvoritvi povedal, da bodo septembra letos v Lendavo prenesli tudi kemični del proizvodnje. Dodal je, da v Ljubljani niso imeli nobenih razvojnih možnosti, saj so njihovi obrati v središču mesta, obdržali pa bodo izdelavo kozmetike. Otvoritev v Lendavi se je udeležil tudi republiški minister za industrijo in gradbeništvo Ljodor Rejc in novi tovarni zaželel veliko uspehov, poleg njega pa so bili še predstavniki Ilirije Vedrog, lendavske in ljubljanske občine Vič-Rudnik. Direktor Ilirije Lendava je Ladislav Ivanec, ki ima za postavitev tovarne v tej pomurski občini tudi največ zaslug. LJK

Razstava

V ponedeljek, 4. februarja, ob 17. uri, bodo v pionirskem oddelku Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti odprli razstavo o življenju in delu pisateljice Karoline Kolmančič. Razstava, ki bo na ogled do konca meseca, sodi v okvir prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku.

Soboška mladina za mir

Večina — zlasti mladih — misli da zalivski spopad na najvišji tehnološki ravni ni sad slepe in neizogibne usode, temveč posledica nakopičenih in nerešenih mednarodnih in medsebojnih problemov in odnosov ter zapletov. Zato so se številni istomišljeniki po petkovem srečanju na temo Svetlo pismo naša skupna duhovna dediščina zbrali v soboto na MLADINSKEM DUHOVNEM SREČANJU ZA MIR IN EDINOST. Na srečanju so se vrstile mirovne in duhovne pesmi, deklaracije molitve in razmišljanja predstavnikov različnih svetovnih nazorov in verskih skupnosti. Udeleženci DUHOVNEGA SREČANJA ZA MIR IN EDINOST, zavedajoč se velike potrebe današnjega sveta in svojega duhovnega bogastva, so se vrnili vsak v svoj kraj in svojo sredino v želji, da bodo nadaljevali in krepili vsestranska mirovna prizadevanja, tako na društvenem kot na verskem področju. To je bil tudi prvotni cilj ADRE, organizatorja srečanja. Janez Borše

Prevozniki opozarjajo

Tako kot drugje v Sloveniji je bila v ponedeljek tudi na pomurskih cestah (nekaterih najbolj prometnih odsekih) opozorilna stavka, ki so jo pripravili sindikati delavcev v cestnem transportu. Kot se je to redkokdaj zgodilo, to ni bila stavka za višje plače in proti vodilnim v podjetju, temveč je bila naperjena proti republiški in zvezni politiki, proti raznim predpisom in normativni praksi na področju cestnega transporta.

V Pomurju so se najbolj množično in odločno vključili v stavko

delavci Avtoradgona — Proizvodno-transportnega podjetja. Njihov stavkovni odbor je bil tudi pobudnik in koordinator za stavko na pomurskih cestah. Na prvo mesto svojih zahtev pa so vsi zapisali, da se mora višina cestnih taks za tovorna vozila v Sloveniji znižati za 50 odstotkov. V Makedoniji je menda 6-krat nižja, pa tudi v drugih republikah so prevozniki precej na boljšem. S tega zornega kota se zdi ta njihova zahteva upravičena. Po drugi strani pa je še kako prav, da tisti, ki najbolj uni-

čujejo ceste, to tudi drago plačajo. Sicer pa bodo o vseh njihovih zahtevah — rekli bi lahko, da jih je večina upravičenih — sedaj tekla pogajanja z republiško vlado in Republiškim sekretariatom za promet in zveze. Če do 13. februarja ne bo prišlo do podpisa branže pogodbe, nameravajo 15. februarja organizirati novo stavko, s katero bi zares ohromili promet na slovenskih cestah, mejnih prehodih, v pristanišču in na carinarnicah.

Jože Graj

Kobilje

GRADIJO NOVO KAPELO

Na pobudo vernikov Kobilja so lani na hribu Sv. Martina začeli graditi novo kapelo kot spomin na nekdanjo župnijsko cerkev. Le-to so uničili Turki verjetno leta 1587, ko so plenili v teh krajih. Po skoraj 200 letih so postavili na Kobilju leseno cerkev, leta 1838 pa zidano, ki je stala do leta 1925, ko so zgradili sedanjo župnijsko cerkev. Kobiljančani so se gradnje kapele lotili zelo zavzeto. Imenovali so poseben gradbeni odbor, ki ga vodi Avgust Gjerek mlajši. V dobrih dveh mesecih so kapelo postavili do ostrešja. Sredstva prostovoljno prispevajo krajanji in zdomci. Poleg tega pa so domačini pri gradnji opravili okrog 1.300 prostovoljnih delovnih ur. Z gradnjo bodo nadaljevali takoj, ko bo to dopuščalo vreme. Predvidevajo, da bodo kapelo dogradili v prihodnjem letu. Zanj je načrte izdelal inž. arhitekture Jože Kovač iz Ljubljane in bo lep spomenik na hribu Sv. Martina.

Foto: F. Maučec

KRAJEVNA SKUPNOST MELINCI

Smelo so se lotili dela

Po izvolitvi novega vodstva krajevnega skupnosti in predsednika sveta Stefana Pintariča so najprej uskladili nesoglasja z mladimi ter se smelo lotili dela. Uspešno so stekle priprave za ureditev avtobusne postaje, ki so jo na Melincih načrtovali že dalj časa. Ker je bila krajevna skupnost brez denarja, ji je v ta namen dal brezobrestno posojilo v znesku 26.000 dinarjev NK Meteor. Prostor za avtobusno postajo si je že ogledala občinska komisija in dala pristanek. Jože Forjan pa je tudi pripravljen odstopiti del zemljišča. V najkrajšem času bodo poskrbeli za lokacijsko dovoljenje in začeli z urejanjem avtobusne postaje. V krajevni skupnosti Melinci letos načrtujejo še gradnjo mrliške

Stefan Pintarič — predsednik sveta KS Melinci razkazuje prostor, kjer bodo uredili avtobusno postajo.

veže, saj pri tem zaostajajo za sosednjimi kraji. Zanj že imajo lokacijsko dovoljenje. Poleg samoprispevka bodo sredstva za gradnjo mrliške veže zbirali s prostovoljnimi prispevki, veliko pa mislijo narediti tudi s prostovoljnim delom. V letošnjem programu dela imajo tudi ureditev ulične razsvetljave in širitev telefonskega omrežja. Radi bi tudi obnovili prostore nekdanje trgovine in jih usposobili za potrebe krajanov. Precej težav jim povzroča tudi onesnaženost pitne vode, zato bi se radi priključili na soboško vodovod. Ustregli pa bi tudi radi Nogometnemu klubu Meteor, ki je bil pred kratkim ustanovljen, pri urejanju nogometnega igrišča, ki je premajhno in ne ustreza predpisom. Ker se letos izteka krajevni samoprispevek, le-tega nameravajo podaljšati, saj si drugače ne morejo predstavljati uresničitve zastavljenih nalog.

F. M.

Pošte spet za banke

Marsikdo, ki je bil navajen na pošti vpisovati plačo na bančno knjižico, polagati gotovino ali dvigati denar (tudi s čeki za tekoči račun), po novem letu tega naenkrat ni mogel več storiti, razen v nekaterih izjemah (Stavovansko-gospodarska banka, Invest banka Beograd, poslovna enota Ljubljana in Jik banka Beograd, poslovna enota Koper). Z 31. decembrom minulega leta je namreč potekla pogodba o medsebojnem sodelovanju, ki je Ljubljanska banka in Abanka nista nameravali podaljšati. Na nekaterih območjih v Sloveniji je še vedno tako, v Pomurju pa sta Abanka (5. jan.) in Pomurska banka (14. jan.) ponovno sklenili s Podjetjem za pit promet Murska Sobotna pogodbo o sodelovanju, kot je bilo to prej.

J. G.

Kakšni bodo popisovalci?

O programu dela do julija — Priprave na popis prebivalstva — Tudi obe občinski narodnostni komisiji podobno

Časi so takšni, da je težko načrtovati za daljše časovno obdobje, zato so člani izvršnega sveta narodnostne skupnosti sklenili, da sprejmejo program dela le za prvi del leta. Tako bodo kmalu spregovorili o gospodarskem razvoju krajev na narodnostno mešanem območju, pa o dvojezičnem izobraževanju, predvsem o spremembah, ki naj bi prinesle kakovosten dvig te oblike izobraževanja. Marca bodo govorili o sodelovanju z matičnim narodom, pa tudi o novi

slovenski ustavi, obenem bodo ocenjevali tudi delo poslancev, ki zastopajo narodnost v republiški skupščini, hkrati pa bodo pripravljali program za aprilsko gostovanje v Budimpešti. Pred počitnicami bodo spregovorili tudi o kulturnih in izobraževalnih programih, informiranja in še čem.

Veliko pozornosti so namenili tudi popisu prebivalstva, ki bo v začetku aprila. Predstavniki narodnosti so menili, da se bo treba na popis dobro pripraviti,

predvsem pa veliko pozornosti nameniti popisovalcem na narodnostno mešanem območju. Zaradi tega so zahtevali, da se zanje pripravi tudi poseben program usposabljanja, na katerem bodo sodelovali tudi sami, poleg tega pa želijo sodelovati pri izbiri ljudi, ki se bodo lotili tega odgovornega dela. Takšno mnenje pa so imeli tudi člani komisij za narodnosti, ki delujeta pri skupščinah občine v Lendavi in Murski Soboti.

se

ANKETA

Ali zaupate banki?

Zaupanje ljudi v banko-se začne krhati, ko ta neha normalno poslovati, torej tudi, ko prvič pove svojemu varčevalcu, da mu njegovih prihrankov ne more izplačati, ne glede, če tega ne more le nekaj ur ali več časa. In prav to se dogaja v podružnicah bank v Pomurju. Zato se pred bankami pogosto zbira množica prestrašenih in ogorčenih varčevalcev, ki želijo dvigniti svoje devizne prihranke, vendar jih bančni uslužbenci obvestijo, da bodo devize lahko dvignili čez nekaj ur ali naslednji dan.

Znano je, da z rastjo negotovosti v državi raste tudi strah ljudi za njihove prihranke v banki.

Ko smo delali to anketo, se je zbralo precejšnje število ljudi pred podružnico Pomurske banke, ki so razpravljali o tem, kaj je najbolje storiti, nekateri z nezaupanjem, drugi že s prav velikim strahom za devize, ki so jih nekoč zaupali banki. Ura je bila 12, varčevalce pa so obveščali, da svoje devize lahko dvignejo ob 15. uri. V A-banki so nam povedali, da bodo devize varčevalcem izplačevali naslednji dan.

KOLOMAN GORZA: »Ljudje morajo čakati po več ur, da dobijo svoj denar. Ni čudno, da so ogorčeni nad tem. Nekateri varčujejo že več kot 20 let, potem pa jih ne morejo dvigniti.

Tudi sam sem želel dvigniti 500 mark, pa so rekli, da naj pridem ob 15. uri. Ko imam zadnji avtobus za domov.

Res, da banka jamči za devize, toda ob zadnjih dogodkih v državi ne moreš več nikomur zaupati. Nas starejše je preteklost izučila, dogodki pred vojno, po vojni ...«

ANICA ŽIŽEK: »Kljub vsemu zaupam banki. Vendar sem upokojenka in ji zato nimam kaj dosti zaupati. Denar dvignem po potrebi, tisto, kar ostane pa pustim v banki. Vendar pa je tega zelo malo. Ne vem, kako bi bilo, če bi imela v banki več denarja.

Deviz nimam v banki. Vendar pa mislim, da ni preveč smiselno tako dvigovanje denarja, saj banke ne propadejo kar tako. Toda strah je strah.«

JANEZ LAZAR: »Kljub vsemu zaupam denar banki. Seveda je zelo neprijetno, če se ti zgodi to, kar se je meni zgodilo danes, ko nisem mogel dvigniti deviz. Želel sem le dvigniti tiste devize, ki jih nujno rabim, ostale pa bi pustil.

Mislím, da so banke dovolj trdne, da do kakih posebnih dogodkov, ki bi ogrozili prihranke občanov, ne more priti. Sicer pa se tudi v takih razmerah kaže, katera banka je kakovostnejša.«

ANICA MIHALIČ: »Niti dogajanje v državi, niti stvari, ki so povezane z banko, me niso preveč vznemirile.

Mislím, da je denar v banki še vedno najbolj varen. Vse, kar prihranim, dajem v banko, tudi devize. Ko sem devize rabila, sem jih do sedaj še vedno lahko dvignila. Seveda se včasih pojavijo problemi, toda tu ni mogoče kaj dosti spremeniti. Tako pač je.«

J. Gabor
Foto: N. Juhnov

Ljubljanska banka
Pomurska banka d.d.
Murska Sobotla

Pravi naslov za denarne zadeve

Ugodna ponudba še vedno velja!

VEZAVA DEVIZNIH SREDSTEV

nad 3 mesece
se obrestuje po
8% letni obrestni meri za avstrijske šilinge in
7% letni obrestni meri za nemške marke.

Ustanovni zbor razlaščenecv

Napoved velja za to soboto, 2. februarja/svečana, za »vse prizadete občane in druge zainteresirane« državljanje. Bo po 9. uri v veliki sejni dvorani občinske skupščine v Murski Soboti. Razlog: združenje lastnikov razlaščenega premoženja bi radi ustanovili občinski odbor. Priglašena je tudi navzočnost predsednika družbenopolitičnega zbora v slovenskem parlamentu dr. Ludvika Toplaka. Pod vabilo, ki je prišlo v naše uredništvo, se je podpisal Inicijativni odbor. B. Z.

HIŠA KAKOVOSTI

- LASERSKE PLOŠČE
- VELIKE PLOŠČE
- AUDIO KASETE
- VIDEO KASETE

8010 Graz, Jakominiustrase 1, Tel. 0 316/81 33 00
8025 Graz, Interkauf, Lazarettgurtel 25, Tel. 0 316/91158056
8010 Graz, Glockenspielplatz 5, Kartenvorverkauf, Tel. 0 316/82 89 86
8600 Bruck/Mur, Kommissarhaus, Koloman-Wallisch-Platz 22, Tel. 0 38 62/51 7 14
8700 Leoben, Dominikanergasse 1, Tel. 0 38 42/42 4 92
8700 Leoben, Hauptplatz-Rathauspassage
Versand: 8010 Graz, Weg zum Reinerkogel 45, Tel. 0 316/67 14 90, Fax 0 316/63 3 26